

דין וחשבון לשנת 2008

תוכן העניינים

4	דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות ותיאור עסקי קבוצת הבנק
155	סקירת ההנהלה על מצבה העיסקי של הקבוצה ותוצאות פעילותה
175	הצהרות
177	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
178	דוחות כספיים

דוח הדירקטוריון מוגש לאסיפה הכללית של בעלי המניות

תוכן העניינים

4	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
8	פעילות קבוצת הבנק ותיאור התפתחות עסקיה
11	מבנה אחזקות - חברות עיקריות
12	השליטה בקבוצת הבנק
13	השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו
15	רווח ורווחיות
17	התפתחות ההכנסות וההוצאות
25	התפתחות סעיפי המאזן
33	חברות מוחזקות עיקריות
35	הפעילות הבינלאומית
38	רכוש קבוע ומתקנים
39	מערכות מידע ומיחשוב
41	פעילות חוץ מאזנית
42	תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות
74	הון אנושי
82	המבנה הארגוני של הבנק
85	דיני המס החלים על קבוצת הבנק
87	חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק
93	המלצות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים ("ועדת באזל")
96	הסכמים מהותיים
96	הליכים משפטיים
99	אירועים החורגים מעסקיה הרגילים של קבוצת הבנק
101	אסטרטגיה עסקית
102	תחזיות והערכות לגבי עסקי קבוצת הבנק
102	צפי להתפתחויות
103	פעילות שיווקית
106	מקורות ומימון
110	ניהול סיכונים
127	מעורבות חברתית ותרומות
128	גילוי על המבקר הפנימי
131	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
134	הליך אישור הדוחות הכספיים
135	דוח רואי החשבון המבקרים
136	בקורות ונהלים
136	הקוד האתי
137	חברי הנהלת הבנק
138	נושאי משרה בכירה
142	פירוט תגמולים לנושאי משרה
146	שכר רואי החשבון המבקרים
147	הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון מוגש לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 29 במרץ 2009, ד' בניסן התשס"ט, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המוחזקות שלו ליום 31 בדצמבר 2008.

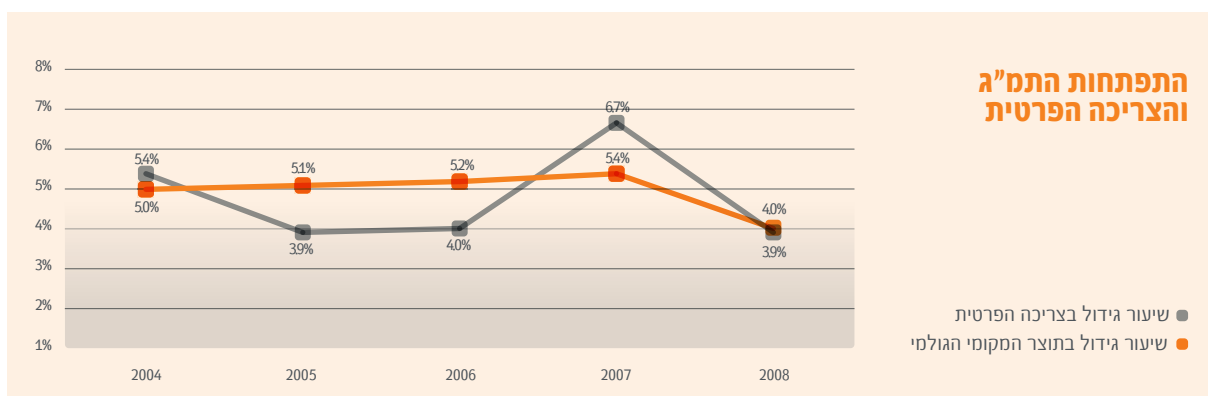
הדוחות ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות במשק בישראל בשנת 2008

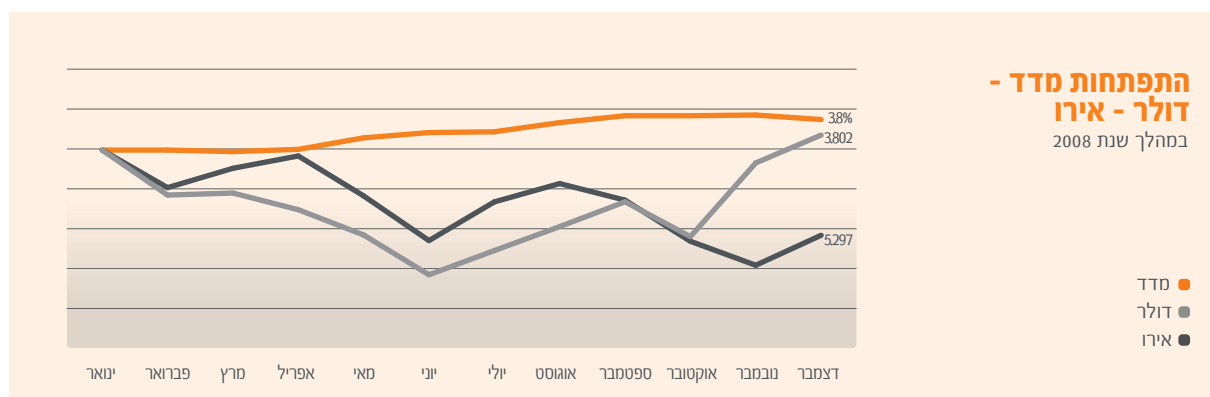
התפתחויות ריאליות

השפעות המשבר בשווקים הפיננסיים בעולם ובארץ וההאטה הכלכלית בעולם, חלחלו בהדרגה גם לפעילות המשקית הריאלית בישראל, ובמהלך 2008 הלך והואט קצב הצמיחה מרבעון לרבעון. אומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2008 מצביעים על ירידה בקצב הצמיחה בתוצר המקומי הגולמי, שגדל בשנת 2008 ב-4.0%, לעומת גידול של 5.4% בשנת 2007. על בסיס נתונים מנוכי עונתיות, הואט קצב הצמיחה מ-4.6% ברבעון הראשון של השנה, ל-3.2% ברבעון השני, ל-0.9% ברבעון השלישי ול-0.5% (צמיחה שלילית) ברבעון האחרון. האטה נרשמה גם בקצב גידול היבוא, שצמח בשנת 2008 ב-1.9%, לעומת 11.7% בשנת 2007. בצד השימושים נרשמה האטה בקצב הגידול של שני הגורמים העיקריים שהובילו את הצמיחה במשק בשנים האחרונות, כאשר הצריכה הפרטית התרחבה בשיעור של 3.9%, לעומת גידול של 6.7% בשנת 2007, ויצוא הסחורות והשירותים בניכוי יהלומים גדל ב-8.5%, בהשוואה לגידול של 9.5% אשתקד. ההשקעה בנכסים קבועים גדלה בשנת 2008 בשיעור של 5.4% לאחר צמיחה של 15.5% אשתקד. במהלך חודש מרץ 2009 עידכן בנק ישראל את תחזית הצמיחה במשק לשנת 2009 לשיעור של 1.5% - (צמיחה שלילית), לעומת -0.2% בתחזית הקודמת.

אינפלציה ושערי חליפין

בשנת 2008 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 3.8%, לעומת עליה של 3.4% בשנת 2007. הסעיפים העיקריים שתרמו לעלייה במדד הינם דיור, אחזקת דיור ומזון. יציין, כי מגמת ההתפתחות של מדד המחירים במהלך השנה לא הייתה אחידה, והושפעה במידה רבה ממחירי הנפט והסחורות בשוק הבינלאומי, כאשר עד חודש ספטמבר 2008 עלה המדד באופן חד, והאינפלציה במונחי 12 חודשים לאחור הגיעה בחודש זה ל-5.5%, בעוד שבربعון האחרון של שנת 2008 חלה ירידה במדד. במהלך שנת 2008 יוסף שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של 1.1%, כך שעמד בסוף 2008 על 3.802 שקלים חדשים לדולר, לעומת 3.846 שקלים חדשים לדולר בסוף שנת 2007. שער החליפין של השקל מול האירו יוסף בתקופה זו בשיעור של 6.4%, כך שעמד בסוף שנת 2008 על 5.297 שקלים חדשים לאירו, לעומת 5.659 שקלים חדשים לאירו בסוף שנת 2007. שער החליפין של השקל מול הדולר אופיין בתנודתיות רבה במהלך השנה. בהמשך למגמה שהחלה עוד בשנת 2007 ירד השער בחודש יולי עד לרמה נמוכה של 3.230 שקלים חדשים לדולר. על רקע התחזקותו של השקל, החל בנק ישראל בחודש מרץ 2008 לרכוש דולרים, ולהתערב בשוק מטבע החוץ, לראשונה זה עשור. ביום 21 בנובמבר 2008 הגיע השער ל-4.022 שקלים חדשים לדולר. ביום 23 במרץ 2009 עמד השער על 4.052 שקלים חדשים לדולר.

מדיניות מוניטרית ופיסקלית

מדיניות הריבית של בנק ישראל במהלך 2008 הושפעה משני גורמים עיקריים: קצב הצמיחה מצד אחד ושיעור האינפלציה מצד שני. בתחילת השנה נקט בנק ישראל במדיניות מרחיבה עקב צפי להאטה חריפה במשק, כאשר הפחית את שיעור הריבית בשני מהלכים בני חצי נקודת אחוז כל אחד, מ-4.25% בינואר 2008 ל-3.25% באפריל. משנוכח כי קצב האינפלציה גובר, עבר בנק ישראל למדיניות מצמצמת, והעלה את הריבית בארבעה מהלכים של 0.25 נקודת אחוז כל אחד, כך שהריבית בחודש ספטמבר 2008 עמדה על 4.25%. בעקבות החרפת המשבר הפיננסי העולמי בספטמבר 2008, והצורך בהמרצת הפעילות במשק, שינה בנק ישראל שוב את כיוון שינוי הריבית, ותוך חודשיים הפחית את הריבית בארבעה מהלכים לרמה של 2.50% בדצמבר 2008. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2009 נמשכה המדיניות המרחיבה של בנק ישראל, ובשני מהלכים נוספים בני 0.75 נקודת אחוז כל אחד ומהלך הפחתה נוסף של 0.25 נקודת אחוז, הופחתה הריבית עד לשיעור שנתי של 0.75% בחודש מרץ 2009. ביום 23 במרץ 2009 הודיע בנק ישראל על הפחתה נוספת בשיעור של 0.25 נקודת אחוז, כך שהריבית לחודש אפריל תעמוד על 0.5% לשנה. בשנת 2008 נרשם גירעון של 15.2 מיליארד שקלים חדשים בתקציב הממשלה, לעומת גירעון אפסי בשנת 2007. שיעור הביצוע בצד ההוצאות, שעמד על 99.4%, והכנסות נמוכות מהצפוי כתוצאה מההאטה במשק, הביאו להחטאת יעד הגירעון, כאשר הגירעון במונחי תוצר הגיע ל-2.1%, לעומת יעד של 1.6%, ועלה לראשונה לאחר 4 שנים רצופות של ירידה. בעקבות ההאטה הכלכלית, אישרה הממשלה תוכנית סיוע להמרצת הפעילות במשק בהיקף של כ-20 מיליארד שקלים חדשים. תוכנית הסיוע מורכבת ממספר צעדים, ביניהם סיוע לשווקי האשראי, האצת השקעות, עידוד התעסוקה וסיוע לענפים מחוללי צמיחה.

על רקע המשבר הפיננסי והאירועים הביטחוניים הפוקדים את ישראל, פועל הבנק בתחומים בהם ניתן לתרום להאצת הפעילות העסקית במשק ולפיתוח העסקים, תוך נקיטת מדיניות מחושבת ביחס לחשיפה לסיכונים. לאחר מלחמת לבנון השנייה, הקימו חברת "צפונה" יחד עם הבנק קרן להעמדת הלוואות בתנאים מיוחדים לעסקים בצפון הארץ - "קרן צפונה". הקרן מסייעת לעסקים אשר בעזרת הלוואה יביאו לאזור הצפון ערך מוסף, כגון העסקת עובדים חדשים וייצור מוצרים חדשים. בעקבות מבצע "עופרת יצוקה", הוקמה קרן נוספת - "דרומה", לסייע לעסקים בדרום הארץ ובקו העימות. בנוסף, בימים אלו הוקמה קרן נוספת בשיתוף עם התאחדות התעשיינים והקרן ההדדית של המעסיקים, שמטרתה לסייע במתן הלוואות לתעשיינים בסכומים של עד 2 מיליון שקלים חדשים לחברה. סך היקף האשראי של קרנות אלה עשוי להגיע עד למעלה מ-0.5 מיליארד שקלים חדשים.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

ענף הבנייה למגורים, השרוי בשפל זה מספר שנים, הוסיף להראות סימני דריכה במקום בשנת 2008. למרות גידול של 2.7% בהשקעה בבנייה למגורים בשנת 2008 בהמשך לגידול של 6.0% בשנת 2007, לא חלה עלייה בהתחלות הבנייה של דירות למגורים. מספר התחלות הבנייה של דירות למגורים בשנת 2008 עמד על כ-30 אלף דירות, בדומה לקצב השנתי בחמש השנים האחרונות. בצד הביקוש לדירות חדשות נרשמה ירידה בשנת 2008, כאשר נתוני מכירות של דירות חדשות מצביעים על קיטון של 25% במכירת דירות מיוזמה ציבורית, ושל 7% במכירת דירות מיוזמה פרטית, בהשוואה לנתוני השנה הקודמת. בסך העסקאות בדירות חדשות ומיד שנייה, שררה יציבות.

היצע הדירות החדשות העומדות למכירה מיוזמה פרטית עמד בסוף 2008 על 9,870 דירות, ירידה של כ-10% לעומת החודש המקביל אשתקד. למרות ירידה זו, נראה כי בחודשים האחרונים נעצרה מגמת הירידה במלאי, שהחלה בראשית 2007. על רקע משבר האשראי העולמי, בולטת העלייה בשיעור של כ-20% בהיקף ביצוע הלוואות לדיר במשק הישראלי בשנת 2008. גם בפיגורים בתשלומי המשכנתא טרם ניכרה השפעת המשבר, כאשר היקף הפיגורים הוסיף לרדת בשנת 2008, כמו גם משקלו בתיק האשראי.

שוק ההון

החולשה בשוקי ההון בעולם והתנודתיות החריפה שאיפיינה את השווקים בתשעת החודשים הראשונים של השנה נמשכו גם ברבעון הרביעי של שנת 2008. זאת, על רקע המשבר הפיננסי העולמי והחשש מהאטה כלכלית גלובלית (ראה להלן פרק כלכלה עולמית). שוקי ההון בישראל פעלו על רקע הנעשה בעולם, והחשש מהשפעת המשבר הפיננסי וההאטה הגלובלית גם על ישראל.

שוק המניות - מדד תל אביב 25 ומדד תל אביב 100 ירדו בשנת 2008 בכ-46.2% וכ-51.1%, בהתאמה. ירידות חדות אף יותר נרשמו במדדי תל-טק 15 ומדד הבנקים, אשר ירדו בכ-64.3% וכ-55.1%, בהתאמה. מדד נדל"ן 15 ירד במהלך השנה בכ-79.7%. במהלך הרבעון הרביעי ירדו מדד תל אביב 25 ומדד תל אביב 100 בכ-26.2% וכ-29.8%, בהתאמה.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם בשנת 2008 בכ-1.96 מיליארדי שקלים חדשים, מעט נמוך מהמחזור היומי הממוצע בשנת 2007, שעמד על כ-2.07 מיליארדי שקלים חדשים.

בשנת 2008 חלה ירידה משמעותית בהיקף ההנפקות של מניות וניירות ערך המירים, אשר הסתכם לכ-6.2 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-21.4 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2007. במהלך החודשים הראשונים של שנת 2009 נמשכה התנודתיות בשוק המניות.

שוק איגרות החוב - מדד איגרות החוב הכללי ומדד איגרות החוב הצמודות למדד ירדו בשנת 2008 בכ-0.7% ו-5.3%, בהתאמה. ברבעון הרביעי ירדו מדדים אלה בכ-1.4% ו-6.3%, בהתאמה. מדד איגרות החוב הלא צמודות עלה בשנת 2008 בכ-9.6%, וברבעון הרביעי עלה בכ-5.6%.

מדד תל בונד 20 ירד בשנת 2008 בכ-3.2%. במהלך הרבעון הרביעי ירד מדד זה ב-4.4% לאחר ירידה של 6.7% ברבעון הקודם. מדד תל בונד 40, הכולל גם חברות נדל"ן, ירד מיום השקתו ב-3 בפברואר 2008 ועד סוף 2008 בכ-22.5%. ברבעון הרביעי ירד מדד זה ב-16.4%, לאחר ירידה של 11.1% ברבעון השלישי.

בעקבות התפתחות משבר האשראי והחשש הגובר להאטה בצמיחה, התרחבו מרווחי תשואות איגרות החוב הקונצרניות מעל איגרות החוב הממשלתיות: איגרות חוב קונצרניות בדירוג AAA נסחרו בסוף הרבעון הרביעי של שנת 2008 במרווח של 0.98 נקודת אחוז מעל איגרות חוב ממשלתיות, איגרות חוב בדירוג AA נסחרו במרווח 4.28 נקודות מעל האיגרות הממשלתיות, ואיגרות חוב קונצרניות בדירוג A נסחרו ב-24.68 נקודות אחוז מעל איגרות חוב ממשלתיות מקבילות.

בסך הכול גייס הסקטור העסקי מהציבור וממשקיעים מוסדיים באמצעות איגרות חוב בשנת 2008 סך של כ-23.3 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-87.1 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2007. ברבעון הרביעי של שנת 2008 גויסו כ-1.3 מיליארדי שקלים חדשים בלבד, לעומת כ-18.8 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

מחזור המסחר היומי הממוצע באיגרות החוב עמד ברבעון הרביעי של 2008 על כ-4.62 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-3.35 מיליארדי שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ-38%. בסיכום שנת 2008 עמד מחזור המסחר היומי הממוצע על כ-4.03 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של כ-23% בהשוואה למחזור המסחר היומי הממוצע בשנת 2007. במהלך החודשיים הראשונים של שנת 2009 עלה מדד איגרות החוב הכללי בכ-4.8%, מדד תל בונד 20 עלה בכ-2.8%, ואילו מדד תל בונד 40 עלה באותה תקופה בכ-10.8%. עיקר העליה היה בחודש ינואר, כאשר בחודש פברואר הציגו איגרות החוב מגמה מעורבת.

כלכלה עולמית

המשבר הפיננסי העולמי, שפרץ במהלך המחצית השנייה של 2007, החריף בשנת 2008, ופגע עד מהרה גם בכלכלה הריאלית העולמית. מדינות מפותחות כדוגמת ארה"ב, יפן, גרמניה ובריטניה גלשו למיתון במהלך 2008, וקצב הצמיחה העולמי הואט ל-3.4% (על פי אומדני קרן המטבע הבינלאומית), לעומת 5.2% בשנת 2007. במטרה לייצב את השווקים הפיננסיים ולאושש את הפעילות הכלכלית, הורחבה המעורבות הממשלתית באופן ניכר בחלק גדול מהמדינות. מעורבות זו באה לידי ביטוי בהלאמת בנקים, במתן סיוע לענפים במשבר ובהקלות מס למשקי בית ולעסקים.

התוצר המקומי הגולמי בארצות הברית צמח בשנת 2008 בשיעור של 1.1%, לאחר שעלה בשיעור של 2.0% בשנת 2007. הצמיחה החיובית הושגה בסיוע תוכנית תמריצים שהופעלה במהלך הרבעון השני של 2008. בהמשך השנה, ניכר היה כי השפעת תוכנית תמריצים זו פגה, ובמהלך המחצית השנייה של השנה נרשמה צמיחה שלילית. שיעור האבטלה בארצות הברית זינק באופן חד במהלך השנה, ובסוף 2008 עמד על 7.2%, לעומת 4.7% בנובמבר 2007.

האטה בשיעור הצמיחה חלה גם בקרב המדינות המתפתחות, שהתמודדו עם ירידות ניכרות בביקושים מצד המדינות המפותחות. בסין הואט קצב הצמיחה ל-9.0%, לעומת 13.0% ב-2007, ובהודו עמד שיעור הצמיחה על 7.3%, לעומת 9.3% אשתקד. תחזית קרן המטבע הבינלאומית לצמיחה העולמית לשנת 2009 עומדת על 0.5%, השיעור הנמוך מאז מלחמת העולם השנייה. תחזית הצמיחה לארצות הברית לשנת 2009 הינה -1.6%, ולגוש האירו -2.0% (צמיחה שלילית).

מחיר הנפט, שעמד על 92 דולר לחבית בסוף שנת 2007, טיפס במהלך החודשים הראשונים של שנת 2008, והגיע לשיא של 145 דולר לחבית בחודש יולי 2008. על רקע האטה בכלכלה העולמית, ירד מחיר הנפט במחצית השנייה של השנה באופן חד, והגיע ל-36 דולר לחבית בסוף שנת 2008, ירידה של 61% לעומת המחיר בסוף 2007. גם מחירי סחורות אחרות היו נתונים במהלך השנה לתנודות דומות.

מגמת האינפלציה בכלכלות המרכזיות התנהגה באופן דומה למגמת המחירים בשוקי הנפט והסחורות, אם כי בעוצמה שונה. כך לדוגמה, שיעור האינפלציה בארצות הברית במונחי 12 חודשים לאחר, הגיע ביולי לשיא של 5.5%, אך בסוף השנה (בסיכום שנת 2008) עמד על -0.1% בלבד.

שינוי מגמת האינפלציה הקל על הבנקים המרכזיים בעולם לנקוט במדיניות מוניטארית מרחיבה בניסיון להקל את מחנק האשראי ולמנוע החרפת המשבר הכלכלי. שיעור הריבית בארצות הברית הגיע בסוף השנה לשפל חסר תקדים, כאשר נע בין 0.00% ל-0.25%, לעומת 4.25% בתחילת השנה. גם בבריטניה הופחת שיעור הריבית באופן חד במהלך השנה, ובתחילת 2009 עמד על 1.50%, שיעור הריבית הנמוך מעולם, לעומת 5.50% בתחילת 2008.

על רקע ממדי משבר האמון והנזילות בשווקים הפיננסיים, החשש מהפסדי אשראי נוספים, ההאטה בצמיחה בארצות הברית ובמדינות מובילות נוספות והחשש מפני ההשפעות של אלה על הכלכלה העולמית, נמשכו ברבעון הרביעי של שנת 2008 הירידות במדדי המניות המובילים בעולם, ובמרביתם אף החריפו.

מדדי הדאו ג'ונס, הנאסד"ק וה-S&P 500 ירדו במהלך שנת 2008 בכ-33.8%, 40.5% ו-38.5% בהתאמה. מדדי ה-FTSE 100 וה-DAX ירדו באותה תקופה בשיעורים של כ-31.3% ו-40.4%, בהתאמה. ירידות חדות יותר נצפו במדדי ה-CAC הצרפתי וה-Nikkei היפני, שירדו במהלך התקופה הנסקרת בשיעורים של 42%-43%, ובמדד ה-Dj EuroSTOXX, שירד בכ-44.3%. במהלך החודשיים הראשונים של שנת 2009 נמשכו הירידות בשווקי המניות בעולם, כאשר המדדים העיקריים לעיל יורדים בשיעורים שבין 18%-11%, בהשוואה לרמתם בסוף שנת 2008.

פעילות קבוצת הבנק ותיאור התפתחות עסקיה

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד או מהמשתמע ממנו. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף, לשמות עצם כגון: "תכנית", "יעדים", "רצון", "צריך", "יכול", "ייהיה". מידע וביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים מספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מההתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים; משינויים והתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון, מגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, משינויים באיתנות הפיננסית של לווים, מהעדפות הציבור, מחקיקה, מהוראות גורמי פיקוח, מהתנהגות המתחרים, מהיבטים הקשורים בתדמית הבנק, מהתפתחויות טכנולוגיות ומנושאי כח אדם.

קבוצת הבנק

בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") נמנה עם הבנקים הראשונים שנוסדו בארץ ישראל. הבנק התאגד כחברה ציבורית ביום 6 ביוני 1923, בשם בנק המזרחי בע"מ, והרישיון להתחיל בעסקים ניתן לו ביום 13 במאי 1924. הבנק הוקם ביוזמת המרכז העולמי של הסתדרות המזרחי, במטרה לסייע במימון פעולות התיישבות, בניה, חרושת, מלאכה ומסחר של המתיישבים החדשים בארץ-ישראל. בשנת 1969, עם מיזוג עסקי הבנק עם עסקי בנק הפועל המזרחי בע"מ, שונה שמו של הבנק ל"בנק המזרחי המאוחד בע"מ". בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה באמצעות חברת בטוחות שהוקמה לשם כך. בשנים 1995 ו-1997 הופרט הבנק בשני שלבים, ועבר לשליטת בעלי השליטה הנוכחיים. בעקבות המיזוג בין בנק המזרחי המאוחד בע"מ לבין "טפחות" בנק משכנתאות לישראל בע"מ (להלן: "טפחות"), שונה ביום 7 בנובמבר 2005 שמו של הבנק הממוזג לשמו הנוכחי, בנק מזרחי טפחות בע"מ.

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחוץ לארץ. הקבוצה עוסקת בפעילות בנקאית מסחרית – עסקית וקמעונאית, ובפעילות משכנתאות בישראל, באמצעות רשת הכוללת 165 סניפים ומרכזי עסקים בפרסה כלל ארצית. בנוסף, פעילות הלקוחות העסקיים נתמכת על ידי מוקדים עסקיים ועל ידי יחידות מטה מקצועיות בעלות התמחות ענפית. פעילותו הבנקאית של הבנק בחוץ לארץ מתבצעת באמצעות מספר חברות בנות, 3 סניפים ו-4 נציגויות באירופה, בארצות הברית ובדרום אמריקה. בנוסף לפעילות הבנקאית, עוסקת קבוצת הבנק בפעילויות שונות הקשורות בשוק ההון, לרבות: ייעוץ לפעילות בשוק ההון, ניהול תיקי ניירות ערך עבור לקוחות, שרותי נאמנות, הפצת קרנות נאמנות ותפעול קופות גמל. כמו כן, לאחר שהשלים בשנים 2006-2007 את מכירת פעילותו בקרנות הנאמנות ובקופות הגמל קיבל הבנק רשיון ייעוץ פנסיוני לשכירים ולעצמאיים, והחל לפעול גם בתחום זה.

במהלך שנת 2008 בוצעו מספר שינויים משמעותיים בקבוצת הבנק:

רכישת השליטה בבנק יהב - ביום 27 במרץ 2007 חתם הבנק על מזכר עקרונות אשר לפיו ירכוש 50% מההון המונפק של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "יהב") על הזכויות הנלוות לו. ביום 9 בספטמבר 2007 נחתם הסכם מפורט לרכישת המניות והזכויות כאמור על בסיס העקרונות המפורטים במזכר העקרונות. ביום 13 בנובמבר 2007 נחתמה תוספת להסכם, בה נקבעה השיטה לחישוב התמורה שישלם הבנק. ביום 10 ביולי 2008 הושלמה העסקה בתמורה לסך של 371 מיליוני שקלים חדשים, בתוספת כ-48 מיליוני שקלים חדשים בגין 50% מתוספת ההון העצמי של יהב שנוצרה כתוצאה ממכירת קופות הגמל שבשליטתו. רכישת האחזקות בבנק יהב תואמת את האסטרטגיה העסקית של הבנק, השמה דגש, בין היתר, על פיתוח הפעילות הקמעונאית של הקבוצה.

החל מהרבעון השלישי של שנת 2008 מאוחדים הדוחות הכספיים של בנק יהב בדוחות הכספיים של קבוצת הבנק. לפרטים נוספים, ראה באור 4.ה.6) לדוחות הכספיים.

מיזוג בנק אדנים - ביום 24 בנובמבר 2008 החליט דירקטוריון הבנק, בהמשך להחלטת ועדת הביקורת של הבנק, וכן ועדת הביקורת ודירקטוריון בנק אדנים למשכנתאות בע"מ (להלן: "בנק אדנים"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, לאשר מיזוג של בנק אדנים אל ולתוך הבנק. ביום 23 בפברואר 2009 התקבל אישור רשם החברות למיזוג, וממועד זה ואילך חדל בנק אדנים להתקיים כחברה נפרדת ונכסיו והתחייבויותיו מוזגו לתוך הבנק. לפרטים, ראה באור 1.ה.6) לדוחות הכספיים.

הסכם עם ישראלכרט - ביום 13 בנובמבר 2007 חתם הבנק על מזכר עקרונות עם ישראלכרט בע"מ ויורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ (להלן: "ישראלכרט" ו-"יורופיי", בהתאמה), לפיו ינהלו הצדדים משא ומתן להחלפת הסדרי ההתקשרות הקיימים ביניהם בהסכם חדש שמטרתו הנפקת כרטיסי אשראי ממותגים "מזרחי-טפחות" וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי ישראלכרט ו/או יורופיי לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידן ויופצו על ידי הבנק ללקוחותיו (להלן: "ההסכם החדש"), בתמורה להקצאה של 3.6% ממניות ישראלכרט ויורופיי לבנק.

ביום 10 באפריל 2008 הודיע הבנק, כי המשא ומתן לחתימת ההסכם החדש לא השתכלל לכלל הסכם מחייב. כפועל יוצא מכך, ובהתאם למזכר העקרונות לו מחוייבים הצדדים, ימשיכו לחול בין הצדדים הסדרי ההתקשרות הקיימים לתקופה של 10 שנים שתחילתן ביום 13 בנובמבר 2007, ובידי הבנק נותרים בתמורה להסכמתו זו, 1.8% ממניות ישראלכרט ויורופיי שהוקצו לבנק ביום 19 בדצמבר 2007. כמו כן, הבנק רשאי להפיץ את הכרטיס הממותג באמצעות כל גורם אחר שיבחר. לפרטים נוספים, ראה באור 16.ד.19) לדוחות הכספיים.

הסכם עם כאל - ביום 18 בנובמבר 2008 חתם הבנק עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") ועם דיינרס קלוב ישראל בע"מ, חברה בשליטת כאל (להלן: "דיינרס") - (להלן ביחד: "קבוצת כאל"), על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו"דיינרס קלוב", לרבות כרטיסים עם מותג הבנק, אשר יופצו על ידי הבנק ללקוחותיו (להלן בהתאמה: "ההסכם" ו-"הכרטיסים"). במסגרת ההסכם נקבעו, בין היתר, הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי קבוצת כאל לכרטיסים. ההסכם מחליף את הסדרי ההתקשרות הקיימים בין הבנק לבין קבוצת כאל, ובא במקומם.

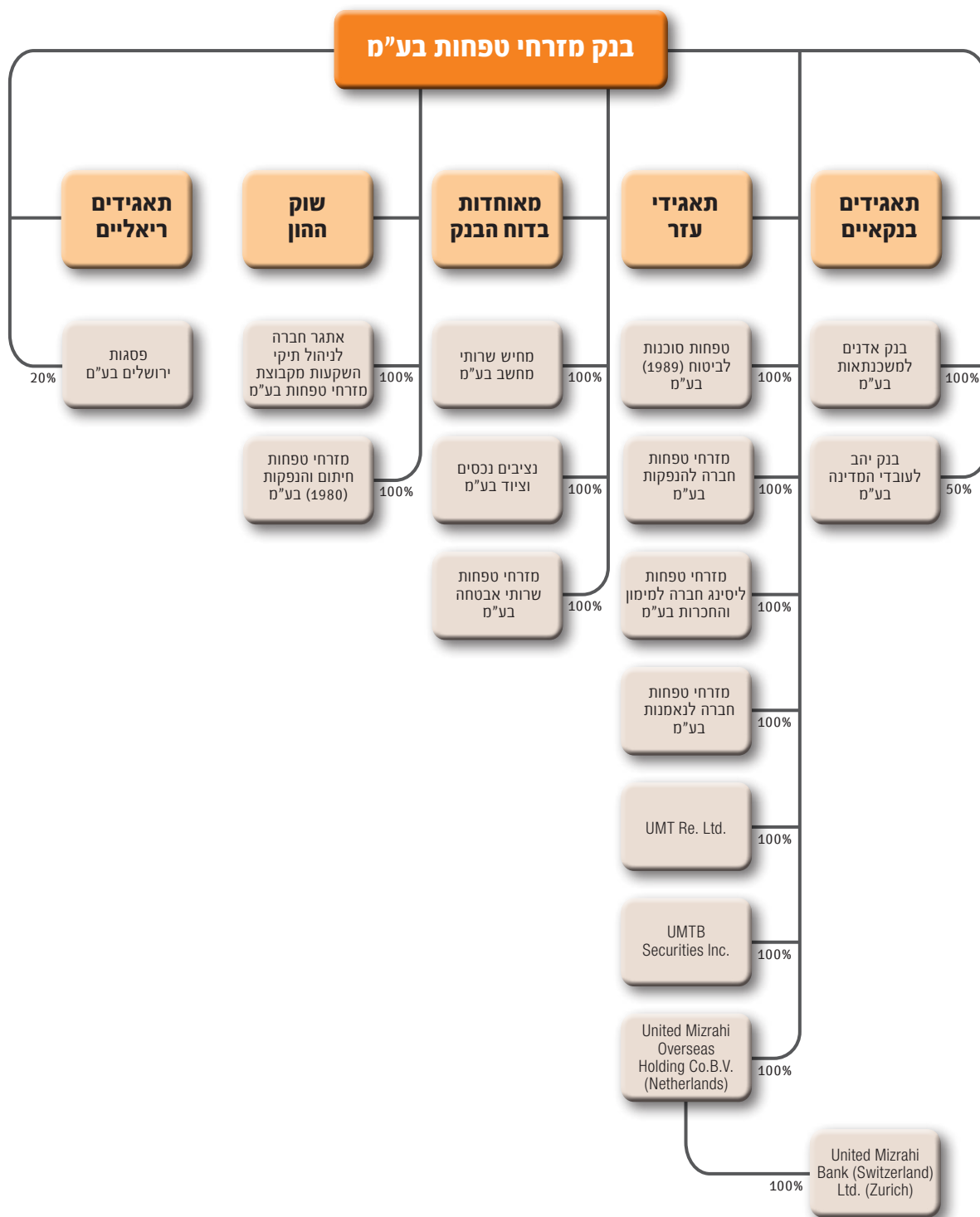
במסגרת ההסכם ניתנה לבנק אופציה לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, ובתמורה לתשלום מחיר מימוש על פי נוסחה שנקבעה בהסכם, מניות רגילות של כאל, אשר אילו הוקצו במועד חתימת ההסכם היו מהוות עד 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא (להלן: "האופציה"), הכל בכפוף לתנאים כמפורט בהסכם.

ההסכם הינו לתקופה של 5 שנים ממועד חתימתו. אם תמומש האופציה או תיפדה כאמור בהסכם, תוארך תקופת ההסכם ל-10 שנים ממועד חתימתו, והיא ניתנת להארכות נוספות. ההסכם כפוף לכל הדרישות הרגולטוריות הנדרשות על פי כל דין, ככל שישנן.

להסכם ולאופציה אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הקבוצה.

לפרטים נוספים, ראה באור 15.ד.19) לדוחות הכספיים.

מבנה אחזקות - חברות עיקריות(4):

לפרטים נוספים בדבר שינויים מבניים בקבוצה, ראה בבאור 6 לדוחות הכספיים.

(1) לבנק אחזקות בחברות נוספות אשר אינן מהותיות לפעילות הבנק.

השליטה בקבוצת הבנק

למיטב ידיעתם של הבנק והדירקטורים, החזקות בעלי השליטה במניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2008, הינן כדלקמן:

שיעור מההון ומכוח ההצבעה	מספר המניות	המחזיק	
7.02%	15,643,785	M.W.Z. (Holdings) Ltd. ⁽¹⁾	קבוצת ורטהיים
13.00%	28,975,102	F&W (שותפות רשומה) ⁽²⁾	
20.02%	44,618,887	סך הכל קבוצת ורטהיים	
3.17%	7,066,264	כ.א.ב.מ. בע"מ ⁽³⁾	קבוצת עופר
5.77%	12,862,041	ל.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ ⁽⁴⁾	
6.81%	15,175,631	ע.א.ב.מ. בע"מ ⁽⁵⁾	
6.55%	14,591,953	אחים עופר נכסים (1957) בע"מ ⁽⁶⁾	
3.36%	7,477,642	אחים עופר השקעות בע"מ ⁽⁷⁾	
25.66%	57,173,531	סך הכל קבוצת עופר	
45.68%	101,792,418	סך הכל אחזקות בעלי שליטה	
100.00%	222,869,361	סך הכל מניות מונפקות של הבנק	

- (1) חברה פרטית, אשר מניותיה מוחזקות על ידי מר משה ורטהיים (99.2%) ובנאמנות עבור מר משה ורטהיים על ידי עו"ד בנימין רוטנברג (0.8%).
- (2) שותפות רשומה, אשר מוחזקת על ידי מר משה ורטהיים (1%) ועל ידי M.W.Z. (Holdings) Ltd. (99%).
- (3) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר פיתוח והשקעות בע"מ, שהינה חברה פרטית, אשר מניותיה מוחזקות על ידי אחים עופר השקעות בע"מ (89.1%) ועל ידי נכסי תעשייה נצרת בע"מ (10.9%). נכסי תעשייה נצרת בע"מ הינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר פיתוח והשקעות בע"מ שהינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של אחים עופר נכסים (1957) בע"מ.
- (4) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של ל.י. (אחזקות) בע"מ, שהינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה של מר איל עופר (95%) וחברה תושבת חוץ (5%).
- (5) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של אחים עופר אחזקות נכסים בע"מ, שהינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של אחים עופר נכסים (1957) בע"מ.
- (6) חברה פרטית אשר מניותיה מוחזקות על ידי ה"ה ליאורה עופר (15%), דרון עופר (15%), יהודה (יולי) עופר (36.67%), ול.י. (אחזקות) בע"מ (33.33%), שהינה, כאמור, חברה פרטית בבעלות ובשליטה של מר איל עופר (95%) וחברה תושבת חוץ (5%).
- (7) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של אחים עופר נכסים (1957) בע"מ.

הסכמים בין בעלי המניות

בין ע.א.ב.מ. בע"מ, כ.א.ב.מ. ול.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ מצד אחד (להלן: "תאגידי קבוצת עופר") לבין פיינברג - ורטהיים (שותפות רשומה)⁽¹⁾ מצד שני (להלן: "תאגידי קבוצת ורטהיים"), נחתם ביום 6 באוקטובר 1994 הסכם לשיתוף פעולה בהפעלת הזכויות הנלוות למניות הבנק (להלן: "הסכם ההצבעה"). בהסכם ההצבעה נקבעו, בין היתר, כללים ביחס להצבעה משותפת של בעלי השליטה באסיפות כלליות, לזכות סירוב של כל אחד מהצדדים במכירת מניות על ידי הצד האחר, לזכות למינוי דירקטורים ולזכות למינוי יושב ראש הדירקטוריון.

במקביל לחתימת הסכם ההצבעה ובאותו מועד נחתם הסכם לשיתוף פעולה בין התאגידיים שהינם בעלי השליטה בחברות המרכיבות את קבוצת עופר, כלומר בין ע.א.ב.מ. בע"מ, כ.א.ב.מ. בע"מ, אחים עופר נכסים (1957) בע"מ ואחים עופר השקעות בע"מ (להלן: "עופר נכסים") מצד אחד לבין ל.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ שהינה, כאמור בבעלות מלאה של ל.י. (אחזקות) בע"מ (להלן: "ל.א.ב.מ.") מצד שני, לפיו בכל הנוגע להחזקות במניות הבנק בשליטה ובזכויות ניהולו יחלקו הצדדים באופן שווה, לפיכך מכסת הדירקטורים של תאגידי קבוצת עופר (כמובנה לעיל) תחלק באופן שווה בין עופר נכסים לבין ל.א.ב.מ. לפי תנאי ההסכם לא יתקבלו החלטות בתאגידי קבוצת עופר, בכל נושא ועניין הקשורים לבנק, לרבות בהצבעה באסיפות הכלליות של הבנק, אלא אם עופר נכסים ול.א.ב.מ. נתנו לכך את הסכמתם.

(1) שם השותפות הרלבנטית לאחזקת מניות הבנק הינו F&W (שותפות רשומה).

היתרים והסדרים הנוגעים לשליטה בבנק

למיטב ידיעת הבנק, לאחר הזרמת הון של 90 מיליון שקלים חדשים לחברת האחים עופר נכסים (1957) בע"מ, הודיע המפקח על הבנקים לבא כח עופר נכסים, במכתב מיום 6 במרץ 2008, כי לאור מאמצי קבוצת עופר למציאת פתרון קבע לאופן החזקת אמצעי השליטה, בכוונת בנק ישראל לאפשר המשך הליך ההידברות להסדרת אופן החזקה של קבוצת עופר באמצעי השליטה בבנק, לשביעות רצון הפיקוח על הבנקים, עד ליום 31 בדצמבר 2009, ובלבד שלאחר מועד זה, במידה שעדיין לא הוסדר אופן החזקה כאמור, תעמוד חברת אחים עופר נכסים (1957) בע"מ ביחס הון למקורות של לפחות 40% בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.

ביום 11 באוגוסט 2008 קיבל הבנק מל.י. (אחזקות) בע"מ, שהינה בעלת עניין בבנק, (להלן - "לין") דיווח כדלקמן: "בהמשך להודעתה של לין מיום 22 באפריל 2007 ולדיווח המידי שפרסם הבנק ביום 22 באפריל 2007 בעניין העברת מניות לין לידי נאמנות זרה, שהנהנה העיקרי בה ביחס למניות הבנק הינו מר איל עופר, הרינו להודיעכם כי ביום 7 באוגוסט 2008 התקבל תיקון להיתר השליטה מאת בנק ישראל המאשר את העברת המניות האמורה לנאמנות הזרה, פעולה שהושלמה ביום 8 באוגוסט 2008. לין מחזיקה בכ-33.33% מהון המניות של אחים עופר נכסים (1957) בע"מ וב-100% מהון המניות של ל.א.ב.מ (אחזקות) בע"מ שהינן בעלות עניין בבנק. כמו כן, הרינו להודיעכם כי בעקבות העברת המניות האמורה בוצע שינוי מבנה בהחזקותיה של לין במסגרתו העבירה לין חלק מהחזקותיה הלבד בנקאיות לחברה אחרת".

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

- ביום 1 ביוני 2008 הוקצו למר אליעזר יונס, מנכ"ל הבנק, באמצעות נאמן, 658,987 מניות רגילות של הבנק בנות 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב כל אחת. זאת, בעקבות מימוש 1,092,888 כתבי אופציה, שהוקצו לנאמן ביום 23 בדצמבר 2004, בהתאם לתכנית להקצאת כתבי אופציה על-פי הצעה פרטית למנכ"ל הבנק שאושרה על ידי הדירקטוריון ביום 25 באוקטובר 2004, ומהווה חלק מתנאי העסקתו של המנכ"ל. לפרטים נוספים, ראה באור 16.א.1. לדוחות הכספיים.
- ביום 1 בפברואר 2009 הקצה הבנק על שם הנאמן, עבור מר אליעזר יונס, 5,571,381 כתבי אופציה, לא רשומים למסחר בבורסה, בהתאם לתנאי התכנית להקצאת כתבי אופציה על פי הצעה פרטית, שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 בנובמבר 2008, ומהווה חלק מתנאי העסקתו של המנכ"ל. המניות הרגילות, בנות 0.1 שקל חדש ערך נקוב, אשר יוקצו במימוש כתבי האופציה, יירשמו למסחר בבורסה. כתבי אופציה אלה נוספים לניירות הערך של הבנק שמחזיק המנכ"ל בעצמו ובאמצעות הנאמן, כאמור בפרק השליטה בבנק לעיל. לפרטים נוספים, ראה באור 16.א.1. לדוחות הכספיים.
- ביום 8 בינואר 2008 קיבל הבנק הודעה, לפיה קבוצת החברות דוד לובינסקי בע"מ, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ ואפסילון בית השקעות בע"מ, הנשלטות בעקיפין על ידי אותם בעלי שליטה, מחזיקה במניות הבנק בשיעור מצטבר העולה על 5% (בעת מתן ההודעה 5.325%) מהון המניות המונפק של הבנק. עוד נמסר, כי מועד ביצוע הפעולה שבעקבותיה הפכה הקבוצה הנ"ל לבעלת עניין בבנק הינו 1 בינואר 2008, וזאת כתוצאה מצירוף אחזקות קופות גמל של בנק הפועלים שנרכשו על-ידי כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ.
- ביום 4 במרץ 2008 קיבל הבנק הודעות, לפיהן, בעקבות מכירה של מניות הבנק בבורסה, חדלה קבוצת החברות הנ"ל להיות בעלת עניין בבנק.

החלטת דירקטוריון באשר ליחס הלימות הון

ביום 14 במאי 2007 התקבלה החלטה בדירקטוריון להנחות את הנהלת הבנק לפעול לכך, כי החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2007 הלימות ההון (כולל הון משני עליון) לא תפחת משיעור של 11.2%.

ביום 25 בפברואר 2008 החליט הדירקטוריון להנחות את הנהלת הבנק לפעול לכך, כי עד סוף שנת 2009 יחס הלימות ההון (כולל הון משני עליון) לא יפחת משיעור של 12.0%, ללא שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנדים של הבנק (ראה להלן).

החלטות אלה הינן בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מחודש אפריל 2006, כי יחס הלימות ההון הראשוני והמשני (לא כולל הון משני עליון), לא יפחת משיעור של 10%. ההחלטות התקבלו על רקע הנוהג המקובל בבנקים בעולם לשמור על יחס הלימות הון בשיעורים העולים על דרישות המינימום של הרגולטורים, במטרה לבטא בפני מפקידים ומשקיעים את הגישה השמרנית ואת הסטנדרטים הבינלאומיים שמבקש הבנק לאמץ לעצמו, וכן לאור כוונת המפקח על הבנקים לאמץ את הוראות באזל II ולהקצות הון גם בגין סיכונים תפעוליים. יחס ההון לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2008 הגיע ל-11.31%. יחס ההון לרכיבי סיכון ללא ההון המשני העליון הגיע ל-10.07%. לפרטים, ראה באור 14 לדוחות הכספיים.

גיוס מקורות הוניים

במסגרת תכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון, בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בנושא, כאמור לעיל.

לפרטים בדבר גיוס מקורות באמצעות כתבי התחייבות ואיגרות חוב, ראה פרק מקורות ומימון להלן.

במהלך חודש פברואר 2009 גייס הבנק סך של 400 מיליוני שקלים חדשים כנגד הקצאת שטרי הון מורכבים נוספים, הנחשבים כהון משני עליון, בסך של 434 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב, וסך של 337 מיליוני שקלים חדשים כנגד כתבי התחייבות נדחים נוספים, הנחשבים כהון משני (באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ) בערך נקוב של 325 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים, ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

בהתאם להערכת הנהלת הבנק מתעתד הבנק להשלים עד תום שנת 2009 גיוס הון משני עליון בהיקף של עד כחצי מיליארד שקלים חדשים (400 מיליון שקלים חדשים מסכום זה גוייסו, כאמור, בחודש פברואר 2009), לצורך פעילותו השוטפת של הבנק. הסכום יגוייס כהון משני עליון באמצעות שטרי הון מורכבים, ובכפוף לתנאי השוק שישררו במועד הגיוס. בנוסף, יגייס הבנק כתבי התחייבות נדחים, המהווים הון משני, בהתאם לצורך.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, לשוקי המטבע ושוקי הון, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, להעדפות הציבור, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

חלוקת דיבידנדים

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 3 באפריל 2006 התקבלה החלטה בדירקטוריון הבנק על מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה בכפוף לכך שיחסי ההון הכולל לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ-10%, יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות. מדיניות חלוקת הדיבידנד חלה משנת 2006. ביום 24 בדצמבר 2007 קבע דירקטוריון הבנק, במסגרת אישור תוכנית החומש האסטרטגית, כי בתקופת התכנית תישמר מדיניות חלוקת הדיבידנד שאימצה לעצמו הבנק. בנוסף על האמור, חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה להוראות הדין ולמגבלות כמפורט בבאורים 13 ו-14 לדוחות הכספיים. לאור המשבר הפיננסי העולמי והשלכותיו על שוק ההון בישראל, נמנע הבנק מלחלק דיבידנדים במחצית השניה של שנת 2008.

דיבידנד שחולק

להלן פירוט הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2006 ועד למועד פרסום דוחות כספיים אלה (בסכומים מדווחים):

תאריך תשלום	דיבידנד למניה (באגורות)	סך הכל דיבידנד ששולם (מיליוני שקלים חדשים)
13 בספטמבר 2006	57.00	125
19 בדצמבר 2006	91.41	200
13 ביוני 2007	90.49	200
19 בספטמבר 2007	56.46	125
19 בדצמבר 2007	33.82	75
19 בפברואר 2008	33.80	75
11 ביוני 2008	33.78	75

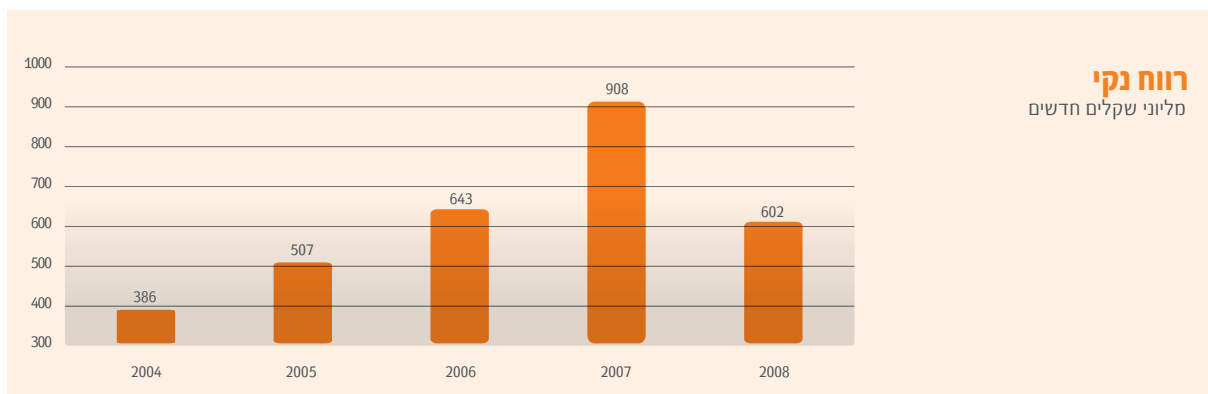
רווח ורווחיות

הרווח הנקי מפעולות רגילות של הקבוצה הסתכם בשנת 2008 ב-601 מיליוני שקלים חדשים לעומת 681 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 11.7%. רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 10.4%, לעומת 12.9% בשנת 2007. ברבעון הרביעי של שנת 2008 הסתכם הרווח הנקי מפעולות רגילות ב-96 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 153 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 37.3%. רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 6.7% במונחים שנתיים בהשוואה ל-11.6% בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2008 הסתכם ב-602 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 908 מיליוני שקלים חדשים (הכוללים 227 מיליוני שקלים חדשים מפעולות בלתי רגילות שנבעו בעיקר ממכירת פעילות קבוצת הבנק בקופות הגמל) בתקופה המקבילה אשתקד. רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 10.4% לעומת 17.2% בשנת 2007.

הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2008 הסתכם ב-96 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 147 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 6.7% במונחים שנתיים לעומת 11.2% בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח מפעולות בלתי רגילות בשנת 2008 הסתכם ב-1 מיליון שקלים חדשים, בהשוואה ל-227 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, שנבעו בעיקר ממכירת פעילות קבוצת הבנק בקופות הגמל.

להלן הגורמים המרכזיים שתרמו לרווחי הקבוצה מפעולות רגילות בשנת 2008 בהשוואה לשנת 2007:

- גידול בסך 195 מיליוני שקלים חדשים - כ-9.8% - ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים, הנובע מפעילות שוטפת, לא כולל השפעת איחוד לראשונה של בנק יהב, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד (הגידול בניטרול השפעות רישום חשבונאי, הפרשות לירידת ערך וגורמים נוספים, ראה להלן בניתוח הרווח מפעולות מימון).
- עיקר הגידול ברווח השוטף מפעילות מימון מקורו בפעילות הקמעונאית: רווחי המימון במגזרים הקמעונאיים (בניטרול השפעת האיחוד לראשונה של בנק יהב) צמחו בכ-15.8%. הצמיחה בפעילות המשכנתאות הגיעה לכ-24% - כ-82 מיליון שקלים חדשים. בנוסף, תרם בנק יהב לרווח מפעולות מימון סך של 141 מיליון שקלים חדשים כ-7%.
- גידול בסך 25 מיליון שקלים חדשים כ-2.4% בהכנסות מעמלות תפעוליות, לא כולל השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב. הגידול כולל השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, הסתכם בסך של 70 מיליון שקלים חדשים.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפעתם גרמה לירידה ברווחי הקבוצה מפעולות רגילות:

- גידול בסך 268 מיליוני שקלים חדשים בהפרשות בגין חובות מסופקים ומכשירי אשראי אחרים. הגידול נובע בעיקר מגידול בסך 167 מיליון שקלים חדשים בהפרשה השוטפת לחובות מסופקים, בין היתר גם בעקבות השלכות המשבר הפיננסי על המגזר העסקי ומגידול בסך 101 מיליוני שקלים חדשים בהפרשה לירידת ערך של השקעות הבנק בניירות ערך החשופים לתנודות בשווקים הפיננסיים בחוץ לארץ בעקבות המשבר העולמי.
- ההכנסות התפעוליות והאחרות, ללא השפעת איחוד לראשונה של בנק יהב שהסתכמה בסך של 59 מיליוני שקלים חדשים, קטנו בשנת 2008 ב-20 מיליון שקלים חדשים, שיעור של 1.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.
- הגורמים העיקריים לקיטון בהכנסות היו אובדן הכנסות דמי ניהול קופות גמל, בסך 22 מיליוני שקלים חדשים, וירידה בהכנסות מדיבידנד בסך של 22 מיליון שקלים חדשים.
- הוצאות השכר ברבעונים השני, השלישי והרביעי של שנת 2008, בניטרול השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, ירדו בהשוואה לרבעון הראשון. הוצאות השכר בשנת 2008, בניטרול השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, גדלו בהשוואה לשנת 2007 ב-22 מיליוני שקלים חדשים, גידול בשיעור של 1.9%.
- ההוצאות התפעוליות והאחרות, מלבד הוצאות שכר, בניטרול השפעת האיחוד לראשונה של בנק יהב, גדלו בשנת 2008 בסך של כ-36 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ-4.7%, בעיקר עקב גידול בהוצאות הפחתת מחשב, בניינים וציוד.
- גידול בסך 67 מיליון שקלים חדשים בהפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (בהשוואה לסכום ההפרשה אילו חוק התיאומים היה חל), כתוצאה מביטול חוק התיאומים החל משנת 2008.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים של הקבוצה הסתכם בשנת 2008 ב-2,289 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,026 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-13.0%. ברבעון הרביעי של שנת 2008 הסתכם הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים של הקבוצה ב-588 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 507 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-16.0%. עיקר הגידול ברווח השוטף מפעילות מימון מקורו בפעילות הקמעונאית (ראה פירוט להלן): רווחי המימון במגזרים הקמעונאיים (בניטרול השפעת האיחוד לראשונה של בנק יהב) צמחו בכ-15.8%. הצמיחה בפעילות במשכנתאות הגיעה לכ-24% - כ-82 מיליון שקלים חדשים.

להלן ניתוח ההתפתחות ברכיבים העיקריים של הרווח מפעילות מימון (במיליוני שקלים חדשים):

	לשנה השתיתמה ביום 31 בדצמבר			
	רבעון רביעי		שיעור השינוי	
	2007	2008	2007	2008
פעילות שוטפת	495	552	9.8%	2,183
הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים	31	51		155
הפסדים ממימוש ומירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה ואיגרות חוב למסחר, נטו ⁽¹⁾	(81)	(111)		(90)
השפעת רישום חשבונאי של מכשירים נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾	62	24		(43)
איחוד לראשונה של בנק יהב	-	72		141
סך הכל	507	588	13.0%	2,289

(1) כולל הפרשה בסך 215 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008 (מהם 120 מיליון שקלים חדשים ברבעון הרביעי) לירידת ערך של השקעות הבנק בניירות ערך החשופים לתנודות בשווקים הפיננסיים בחוץ לארץ בעקבות המשבר הפיננסי, בהשוואה להפרשה בסך 114 מיליון שקלים חדשים (מהם 90 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי של שנת 2007).

(2) השפעת הרישום החשבונאי של מכשירים נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים, הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער בלבד), לעומת מכשירים נגזרים הנמדדים לפי שווי ההוגן.

להלן פירוט הרווח המימוני לפי מגזרי פעילות עיקריים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים)⁽¹⁾:

מגזר פעילות	2008	2007	שיעור השינוי
בנקאות קמעונאית:			
משכנתאות	422	340	24.1%
משקי בית ⁽²⁾	771	576	33.9%
עסקים קטנים	329	277	18.8%
סך הכל⁽²⁾	1,522	1,193	27.6%
בנקאות פרטית	81	49	65.3%
בנקאות מסחרית	148	115	28.7%
בנקאות עסקית	541	462	17.1%
פעילות בינלאומית ⁽³⁾	-	(9)	-
ניהול פיננסי ⁽⁴⁾	(3)	216	-
סך הכל	2,289	2,026	13.0%

- (1) להגדרת מגזרי הפעילות, ראה להלן בפרק מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק.
 (2) כולל 141 מיליוני שקלים חדשים בגין איחוד לראשונה של בנק יהב במחצית השנייה של שנת 2008. בנטרול השפעה זו, גדל הרווח המימוני ממשקי בית ב-9.4% ובסך כל הבנקאות הקמעונאית ב-15.8%.
 (3) בשנת 2007 הוצגו תוצאות הפעילות הבינלאומית כמגזר נפרד. בשנת 2008 תוצאות הפעילות הבינלאומית נכללות במגזרים השונים, בעיקר בבנקאות פרטית, בנקאות עסקית וניהול פיננסי.
 (4) הירידה ברווחי המגזר מפעילות מימון נובעת בעיקר מהפרשה בסך 215 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008 (מהם 120 מיליון שקלים חדשים ברבעון הרביעי) לירידת ערך של השקעות הבנק בניירות ערך החשופים לתנודות בשווקים הפיננסיים בחוץ לארץ בעקבות המשבר העולמי, בהשוואה להפרשה בסך 114 מיליון שקלים חדשים בשנת 2007 (מהם 90 מיליון שקלים חדשים ברבעון הרביעי של שנת 2007). ההפרשה בשנת 2007 סווגה בנפרד במסגרת תוצאות הפעילות הבינלאומית.

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים הפיננסיים במגזרי ההצמדה השונים (כולל השפעת נגזרים):

מגזר הצמדה - נכסים פיננסיים	2008	2007	שיעור השינוי
מטבע ישראלי לא צמוד	79,528	62,137	28.0%
מטבע ישראלי צמוד למדד	40,851	39,950	2.3%
מטבע חוץ ⁽¹⁾	63,955	60,896	5.0%
סך הכל	184,334	162,983	13.1%

- (1) פעילות מקומית ושלוחות חו"ל (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ).

העלייה ביתרה הממוצעת של הנכסים הפיננסיים במגזר הלא צמוד נובעת מגידול משמעותי בנפח הפעילות במכשירים נגזרים, ומגידול של 3.4 מיליארד שקלים חדשים ביתרה הממוצעת של הנכסים הלא צמודים בגין איחוד לראשונה של בנק יהב בדוחות הכספיים של הקבוצה.

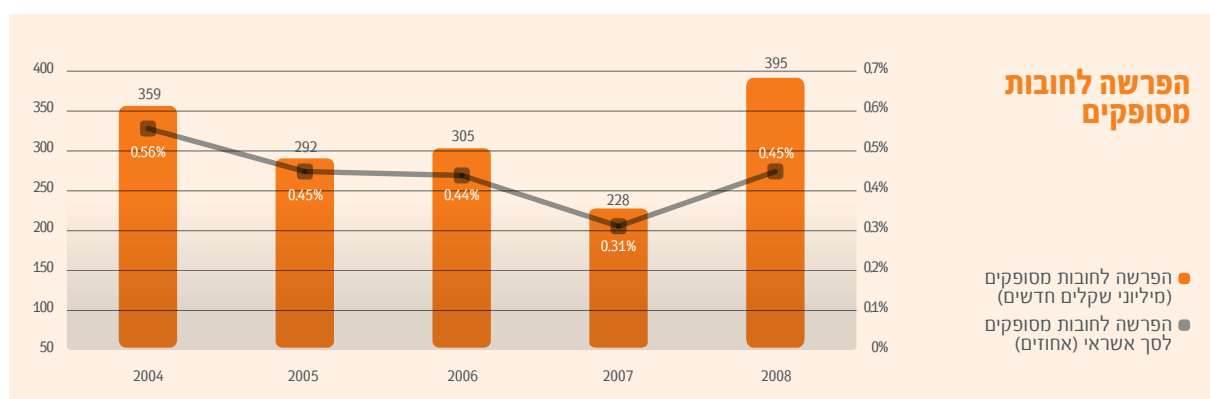
להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור ההכנסה על הנכסים ובין שיעור ההוצאה על ההתחייבויות) במגזרי ההצמדה השונים (כולל השפעת נגזרים, באחוזים):

מגזר הצמדה	2008	2007
מטבע ישראלי לא צמוד	1.36	1.50
מטבע ישראלי צמוד למדד	0.73	0.54
מטבע חוץ ⁽¹⁾	0.55	0.08
סך הכל כולל השפעת נגזרים	0.96	0.77
סך הכל ללא השפעת נגזרים	2.50	1.34

(1) פעילות מקומית ושלוחות חו"ל (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ).

ההפרשה לחובות מסופקים בקבוצה הסתכמה בשנת 2008 ב-395 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 228 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007, גידול בשיעור של כ-73.2%. ברבעון הרביעי של שנת 2008 הסתכמה ההפרשה לחובות מסופקים ב-182 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 50 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ-264.0%. הגידול בהפרשות נובע בעיקר מעליה בהפרשות הספציפיות בגין לווים בעייתיים, בין היתר גם בעקבות השלכות המשבר הפיננסי על המגזר העסקי.

בשנת 2008 חל גידול בסך 268 מיליוני שקלים חדשים בהפרשות בגין חובות מסופקים ומכשירי אשראי אחרים. הגידול נובע בעיקר מגידול בסך 167 מיליון שקלים חדשים בהפרשה השוטפת לחובות מסופקים, בין היתר גם בעקבות השלכות המשבר הפיננסי על המגזר העסקי, ומגידול בסך 101 מיליוני שקלים חדשים בהפרשה לירידת ערך של השקעות הבנק בניירות ערך החשופים לתנודות בשווקים הפיננסיים בחוץ לארץ בעקבות המשבר העולמי.

להלן פירוט התפתחות הפרשה לחובות מסופקים (מיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2007	2008
	הפרשה ספציפית:
30	34
	לפי עומק הפיגור
218	345
	אחרת
248	379
	סך הכל הפרשה ספציפית
(20)	16
	הפרשה כללית ונוספת
228	395
	סך הכל
0.31%	0.45%
	שיעור הפרשה לחובות מסופקים מסך האשראי לציבור

להלן פירוט הפרשה לחובות מסופקים לפי מגזרי פעילות עיקריים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי	2007	2008	מגזר פעילות
			בנקאות קמעונאית:
			משכנתאות
2.4%	41	42	
73.1%	26	(1)45	משקי בית
20.3%	74	89	עסקים קטנים
24.8%	141	176	סך הכל
	-	1	בנקאות פרטית
257.1%	7	25	בנקאות מסחרית
133.8%	77	180	בנקאות עסקית ⁽²⁾
-	3	-	פעילות בינלאומית
-	-	13	ניהול פיננסי
73.2%	228	395	סך הכל

(1) כולל סך של 6 מיליוני שקלים חדשים בגין השפעת איחוד לראשונה של בנק יהב.
 (2) הגידול בהפרשה לחובות מסופקים במגזר בנקאות עסקית בסכום של כ-103 מיליוני שקלים חדשים, נובע בין היתר מהשלכות המשבר הפיננסי על המגזר העסקי ובעיקר על מספר לווים גדולים.

היתרה המאזנית של הפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים בקבוצה הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2008 ב-194 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-172 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2007.

הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת 2008 לסך של 1,894 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,798 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-5.3%. בניטרול השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב קטן הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים בכ-2.2% לעומת שנת 2007. הגידול ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בסך של 195 מיליוני שקלים חדשים שנבע מגידול בפעילות השוטפת של הבנק, קוזז מגידול בסך 101 מיליוני שקלים חדשים בהפרשה לירידת ערך של השקעות הבנק בניירות ערך החשופים לתנודות בשווקים הפיננסיים בחוץ לארץ בעקבות המשבר העולמי.

ברבעון הרביעי הסתכם הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים ב-406 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 457 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של כ-11.2%. בניטרול השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב קטן הרווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים לעומת הרבעון המקביל אשתקד ב-25.8%.

סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות, הסתכמו בשנת 2008 ל-1,229 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,190 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007, גידול של כ-3.3%.

בניטרול הכנסות בסך 59 מיליוני שקלים חדשים הנובעות מאיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, השפעת הכנסות מדיבידנד בסך 32 מיליוני שקלים חדשים שהתקבל בשנת 2008 בגין השקעה במניות, בהשוואה ל-57 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, וכן אובדן הכנסות בסך 22 מיליון שקלים חדשים מדמי ניהול מקופות גמל עקב מכירת פעילות, גדלו ההכנסות התפעוליות והאחרות בכ-2.4%.

ברבעון הרביעי של שנת 2008, הסתכמו ההכנסות התפעוליות והאחרות ב-331 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 303 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-9.2%.

בניטרול השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, לא חל שינוי בהכנסות התפעוליות והאחרות לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

ההכנסות מעמלות תפעוליות בקבוצה בשנת 2008 הסתכמו ב-1,104 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,034 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007, גידול של כ-6.8%.

ההכנסות מעמלות תפעוליות בקבוצה לא כולל הכנסות בסך 45 מיליוני שקלים חדשים שנבעו מאיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, גדלו בכ-2.4% לעומת שנת 2007. ברבעון הרביעי של שנת 2008 הסתכמו ההכנסות מעמלות תפעוליות ב-295 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 265 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 11.3%. לא כולל השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב גדלו ההכנסות מעמלות תפעוליות ברבעון הרביעי של שנת 2008 בכ-3.4% לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

הרווחים מהשקעות במניות, נטו, הסתכמו בשנת 2008 ב-46 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 65 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007. רווחים אלו כוללים הכנסות מדיבידנד בסך 32 מיליון שקלים חדשים שהתקבל בשנת 2008 בגין השקעה במניות, בהשוואה ל-57 מיליון שקלים חדשים בשנת 2007.

ברבעון הרביעי הסתכמו הרווחים מהשקעה במניות, נטו, ב-16 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 20 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

ההכנסות האחרות בקבוצה הסתכמו בשנת 2008 ב-79 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 91 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007, קיטון של כ-13.2%.

בניטרול הכנסות בסך 14 מיליוני שקלים חדשים שנבעו מאיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, קטנו ההכנסות האחרות בקבוצה בכ-28.6%. הקיטון נובע בעיקר מאובדן הכנסות בסך 22 מיליוני שקלים חדשים מדמי ניהול מקופות גמל עקב מכירת פעילות.

ברבעון הרביעי של שנת 2008 ההכנסות האחרות הסתכמו ב-20 מיליוני שקלים חדשים לעומת 18 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-11.1%.

בניטרול השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב קטנו ההכנסות האחרות בקבוצה, בכ-22.2%, בעיקר כתוצאה מירידת ההכנסות מדמי תפעול של קופות גמל ומעמלות הפצה של קרנות נאמנות, על רקע הירידות בשוקי ההון שהביאו לקיטון בשווי נכסיהן.

הוצאות התפעוליות והאחרות בקבוצה, ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב גדלו בכ-3.0%. השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב הוסיפה 156 מיליוני שקלים חדשים כך שסך הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2008 ב-2,153 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,938 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007. ברבעון הרביעי של שנת 2008, ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, הוצאות התפעוליות והאחרות קטנו לעומת רבעון מקביל אשתקד בכ-0.2%. השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב הוסיפה 78 מיליוני שקלים חדשים כך שסך הוצאות התפעוליות והאחרות ברבעון, הסתכמו ב-588 מיליוני שקלים חדשים לעומת 511 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

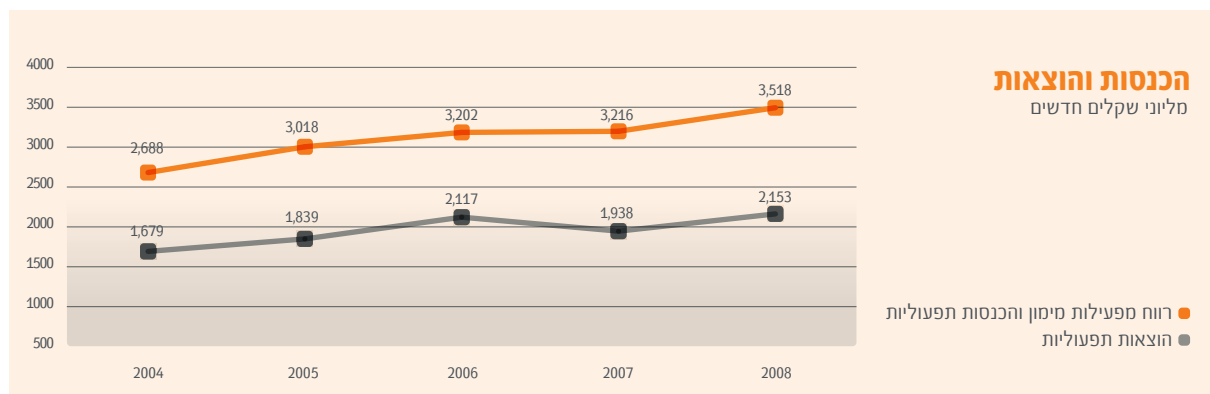
המשכורות וההוצאות הנלוות בקבוצה, ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב גדלו ב-1.9%. השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב הוסיפה 82 מיליוני שקלים חדשים כך שסך המשכורות וההוצאות הנלוות, הסתכמו בשנת 2008 ב-1,273 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,169 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007. הוצאות השכר ברבעון הרביעי של שנת 2008 ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, קטנו בכ-0.7% לעומת רבעון מקביל אשתקד. השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב הוסיפה 38 מיליוני שקלים חדשים כך שסך הוצאות השכר ברבעון הרביעי הסתכמו בסך 327 מיליוני שקלים חדשים לעומת 291 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, גדלו ב-5.9%. השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב הוסיפה 27 מיליוני שקלים חדשים כך שסך הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד, הסתכמו בשנת 2008 ב-473 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 421 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007. ברבעון הרביעי של שנת 2008, ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד גדלו ב-7.3%. השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב הוסיפה 14 מיליוני שקלים חדשים כך שסך הוצאות אחזקה ופחת וציוד, הסתכמו ברבעון ב-132 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 110 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-20.0%.

ההוצאות התפעוליות האחרות בקבוצה בשנת 2008, ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, גדלו לעומת שנת 2007 ב-3.4% בלבד. השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב הוסיפה 47 מיליוני שקלים חדשים כך שסך הוצאות התפעוליות האחרות הסתכמו בשנת 2008 ב-407 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 348 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007.

ברבעון הרביעי של שנת 2008, ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, קטנו הוצאות התפעוליות האחרות לעומת הרבעון המקביל אשתקד בכ-5.5%, בין היתר כתוצאה מירידה בעמלות המשולמות לבורסה בגין פעילות לקוחות בשוק ההון.

השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב הוסיפה 25 מיליוני שקלים חדשים כך שסך הוצאות התפעוליות האחרות הסתכמו ברבעון ב-129 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 110 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

כתוצאה מההתפתחויות בהכנסות ובהוצאות חלו שינויים ביחסים הפיננסיים הבאים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2007	2008	
61.4%	57.1%	יחס הכיסוי התפעולי ⁽¹⁾
60.3%	61.2%	⁽²⁾ Cost-Income Ratio
בנטרול השפעת איחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב:		
61.4%	58.6%	יחס הכיסוי התפעולי ⁽¹⁾
60.3%	60.2%	⁽²⁾ Cost-Income Ratio

(1) סך ההכנסות התפעוליות והאחרות לסך ההוצאות התפעוליות והאחרות.
 (2) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הפרשה לחובות מסופקים.

הרווח בקבוצה מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכם בשנת 2008 ב-970 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,050 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007. בנטרול רווח מפעולות רגילות לפני מיסים בסך 38 מיליוני שקלים חדשים שנבע מאיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, קטן הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים בכ-11.2%. הקיטון ברווח נובע בעיקר מגידול בהפרשה לחובות מסופקים ומכשירי אשראי אחרים בעקבות השלכות המשבר הפיננסי.

ברבעון הרביעי של שנת 2008 הסתכם הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים ב-149 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 249 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 40.2%. בנטרול הרווח בסך 17 מיליוני שקלים חדשים הנובע מאיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, מגיע הקיטון לעומת הרבעון המקביל אשתקד לכ-47.0%.

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בשנת 2008 ב-356 מיליוני שקלים חדשים לעומת 368 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007, קיטון של כ-3.3%.

ברבעון הרביעי של שנת 2008 הסתכמה ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות ב-47 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 95 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של כ-50.5%.

הפרשה למיסים הושפעה גם מביטול חוק התאומים בשל אינפלציה ומתיקונים שבוצעו בחוק מס ערך מוסף, אשר הביאו לעליה בסך של כ-67 מיליוני שקלים חדשים בהפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות לעומת שנת 2007.

לפרטים בדבר ביטול חוק התיאומים, ראה באור d.28. לדוחות הכספיים.

הרווח הנקי מפעולות רגילות הגיע בשנת 2008 ל-601 מיליוני שקלים חדשים לעומת 681 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-11.7%.

ברבעון הרביעי של שנת 2008 הסתכם הרווח הנקי מפעולות רגילות ב-96 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 153 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של כ-37.3%.

הרווח בקבוצה מפעולות בלתי רגילות לאחר מס הסתכם בשנת 2008 במיליון שקלים חדשים, לעומת 227 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007, בעיקר בגין מכירת פעילות הקבוצה בקופות הגמל.

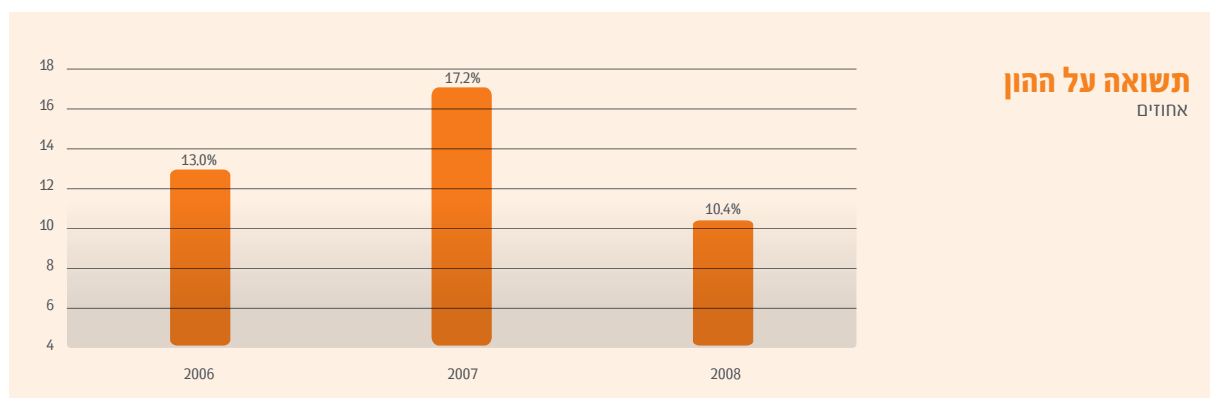
להלן תשואת⁽¹⁾ רווחי הקבוצה והתפתחותם ביחס להון העצמי⁽²⁾ (באחוזים):

2006	2007	2008	
8.6 ⁽³⁾	12.9	10.4	מפעולות רגילות
13.0	17.2	10.4	רווח נקי

(1) תשואה בחישוב שנתי.

(2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים הונויים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/ובתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר ושל אגרות חוב זמינות למכירה.

(3) ללא סעיפים חריגים - 12.3%.

הרווח למניה

להלן נתוני הרווח למניה (מניה רגילה בסך 0.1 ש"ח ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

2006	2007	2008	
			רווח בסיסי למניה:
1.95	3.08	2.70	מפעולות רגילות
2.94	4.11	2.71	מהרווח הנקי
			רווח מדולל למניה:
1.91	3.03	2.68	מפעולות רגילות
2.88	4.04	2.69	מהרווח הנקי

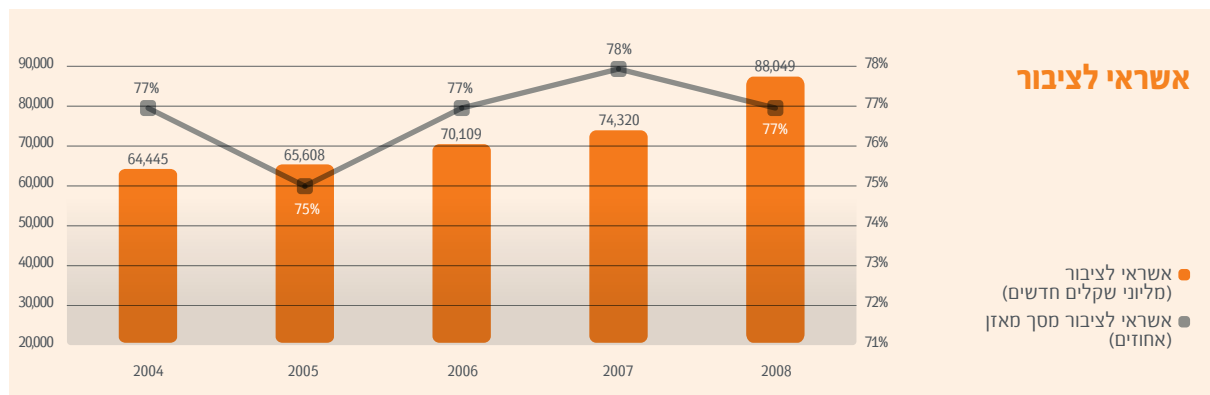
התפתחות סעיפי המאזן

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שעור השניוני באחוזים	31 בדצמבר		
	2007	2008	
19.6	95,317	114,012	סך כל המאזן
18.5	74,320	88,049	אשראי לציבור
21.9	75,290	91,779	פיקדונות הציבור
50.7	6,145	9,259	ניירות ערך
7.1	5,557	5,952	הון עצמי

אשראי לציבור - משקלו של האשראי לציבור במאזן המאוחד מסך כל הנכסים הגיע ב-31 בדצמבר 2008 לכ-77% לעומת כ-78% בסוף שנת 2007. האשראי לציבור בקבוצה גדל בשנת 2008 בכ-13.7 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של כ-18.5%. בניטרול האיחוד לראשונה של האשראי לציבור של בנק יהב, בסך כ-3.8 מיליארדי שקלים חדשים והשפעת הייסוף בשער החליפין של השקל גדל היקף האשראי בשנת 2008 בכ-14.5%.

הבנק בוחן באופן מקיף את חשיפתו ללווים. בנוסף, נבדקת השפעתם של תרחישים (שינוי משמעותי בשערי חליפין, במדדי מניות, בתשואות אגרות חוב וכד') במטרה לאתר פגיעות אפשריות בלווים. בעקבות המשבר הפיננסי בעולם, בוחן הבנק את חשיפותיהם של הלקוחות, ובין היתר לקוחות מתחום שוק ההון החשופים למשבר זה ולמוסדות פיננסיים בינלאומיים. במקרים בהם נוצר פער בין היקף הביטחונות הנדרשים מלקוח, לבין חשיפת האשראי של הלקוח, ננקטים צעדים על מנת לצמצם את פער הביטחונות. במסגרת זו, בין היתר, נדרשים מהלווים ביטחונות נוספים על מנת לצמצם את חשיפת הבנק. מלבד הצעדים שתוארו, נבחנים בימים אלו בקפדנות תיקי האשראי, ובהתאם לעניין בוצעו הפרשות לחובות מסופקים. הגידול שחל בהפרשה לחובות מסופקים נובע, בין היתר, גם מהשלכות המשבר הפיננסי על המגזר העסקי.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר			יתרה ליום 31 בדצמבר		
2007	2008	שיעור השינוי באחוזים	2007	2008	מגזר הצמדה
					מטבע ישראלי
37.5%	45.3%	43.0%	27,911	39,913	לא צמוד
45.2%	38.9%	1.9%	33,586	34,211	צמוד מדד
17.3%	15.8%	8.6%	12,823	13,925	מט"ח כולל צמוד מט"ח
100%	100%	18.5%	74,320	88,049	סך הכל

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי	2007	2008	מגזר פעילות
16.2%	35,795	41,593	משכנתאות
65.3%	7,808	⁽²⁾⁽¹⁾ 12,907	משקי בית
25.0%	43,603	54,500	סך הכל משקי בית
3.1%	4,806	4,955	עסקים קטנים
	-	⁽²⁾ 1,350	בנקאות פרטית
11.2%	4,087	4,545	בנקאות מסחרית
30.4%	17,412	⁽²⁾ 22,699	בנקאות עסקית
	4,412	⁽²⁾ -	פעילות בינלאומית
9.2%	30,717	33,549	סך הכל עסקי ואחר
18.5%	74,320	88,049	סך הכל

(1) כולל 3,823 מיליוני שקלים חדשים בגין השפעת איחוד בנק יהב.
 (2) כולל אשראי לציבור בגין הפעילות הבינלאומית, במגזר משקי בית 679 מיליוני שקלים חדשים, במגזר הבנקאות הפרטית 1,350 מיליוני שקלים חדשים ובמגזר הבנקאות העיסקית 2,151 מיליוני שקלים חדשים.

להלן התפתחות התפלגות סיכון האשראי בקבוצה לפי גודל לווה:

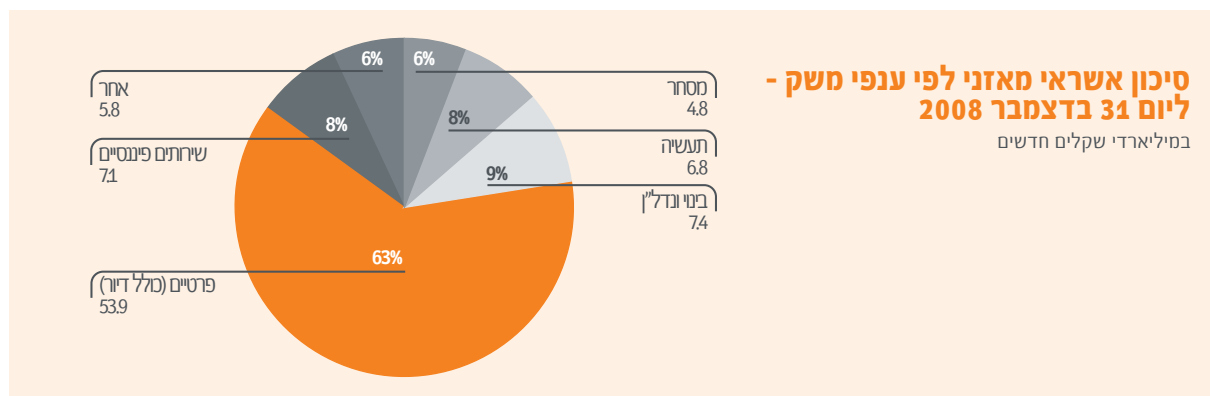
2007		2008		
שיעור מספר הלוואים בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מספר הלוואים בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	סיכון אשראי ללווה (באלפי שקלים חדשים)
77.6%	13.7%	80.6%	16.8%	עד 150
19.4%	25.3%	16.4%	25.4%	150-600
2.4%	10.0%	2.5%	12.2%	600-2,000
0.6%	51.0%	0.5%	45.6%	מעל 2,000

להלן סיכון האשראי בענפי משק עיקריים⁽¹⁾ בגין פעילות לווים בארץ (במיליוני שקלים חדשים):

ענף משק	2007		2008		סיכון אשראי מאזני
	% שינוי	% מסך סיכון האשראי המאזני	% מסך סיכון האשראי המאזני	סיכון אשראי מאזני	
אנשים פרטיים (כולל הלוואות לדיור)	23.4%	60.9%	62.8%	53,890	
בניו ונדל"ן	12.1%	9.2%	8.6%	7,411	
שירותים פיננסיים	(3.5%)	10.1%	8.2%	7,000	
תעשייה	46.9%	6.5%	8.0%	6,826	
מסחר	9.1%	6.2%	5.6%	4,842	
אחר	14.8%	7.0%	6.7%	5,787	
סך הכל	19.7%	100%	100%	85,756	

(1) כולל אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור.

סיכון האשראי של האשראי לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, כאשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו. סיכון האשראי הכולל בקבוצת הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2008 לסך של 132.7 מיליארדי שקלים חדשים לעומת 119.9 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2007, גידול בשיעור של 10.67% הנובע בעיקרו מגידול בהלוואות לדיור.

להלן פירוט סיכון האשראי הכולל בגין חובות בעייתיים בקבוצה ליום 31 בדצמבר (במיליוני שקלים חדשים):

2007 ⁽¹⁾	2008	
934	1,145	חובות שאינם נושאים הכנסה
185	194	חובות שאורגנו מחדש
2	-	חובות המיועדים לארגון מחדש
1,027	1,034	חובות בפיגור זמני
615	537	מזה: בגין הלוואות לדיור
1,582	3,582	חובות בהשגחה מיוחדת
120	989	מזה: חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית
670	615	מזה: אשראי לדיור שבגיננו קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור
3,730	5,955	סך אשראי מאזני ללווים בעייתיים
616	941	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים
-	112	איגרות חוב של לווים בעייתיים
-	12	חובות בעייתיים של מוסדות פיננסיים זרים
4,346	7,020	סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים

(1) סווג מחדש.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך גדלה בשנת 2008 בכ-3.1 מיליארדי שקלים חדשים. בניטרול האיחוד לראשונה של ניירות הערך של בנק יהב, בסך כ-3.5 מיליארדי שקלים חדשים, קטנה יתרת ניירות ערך בשיעור של 6.3%.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור שינוי באחוזים	יתרה ליום 31 בדצמבר		מגזר הצמדה
	2007	2008	
			מטבע ישראלי
62%	1,207	1,953	צמוד מדד
58%	1,742	2,755	לא צמוד
49%	2,797	4,171	מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ) ⁽¹⁾
(5%)	399	380	פריטים לא כספיים
51%	6,145	9,259	סך הכל

(1) הגידול בשנת 2008 נובע בעיקר מרכישת איגרות חוב של ממשלת ישראל וממשלות זרות.

להלן התפלגות יתרת השקעות הקבוצה בניירות ערך לפי סוגי המנפיקים (במיליוני שקלים חדשים) ליום 31 בדצמבר 2008:

עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן (סכום במאזן)	
ניירות ערך זמינים למכירה:				
6,237	57	110	6,184	איגרות חוב של ממשלת ישראל
513	2	-	515	איגרות חוב של ממשלות זרות
1,572	4	61	1,515	איגרות חוב של בנקים
158	1	17	142	איגרות חוב של חברות
110	-	27	83	איגרות חוב מגובות נכסים
332	55	7	380	מניות של אחרים
8,922	119	222	8,819	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למסחר:				
437	-	-	437	איגרות חוב של ממשלת ישראל
3	-	-	3	איגרות חוב של חברות
440	-	-	440	סך הכל ניירות ערך למסחר
9,362	119	222	9,259	סך הכל ניירות ערך

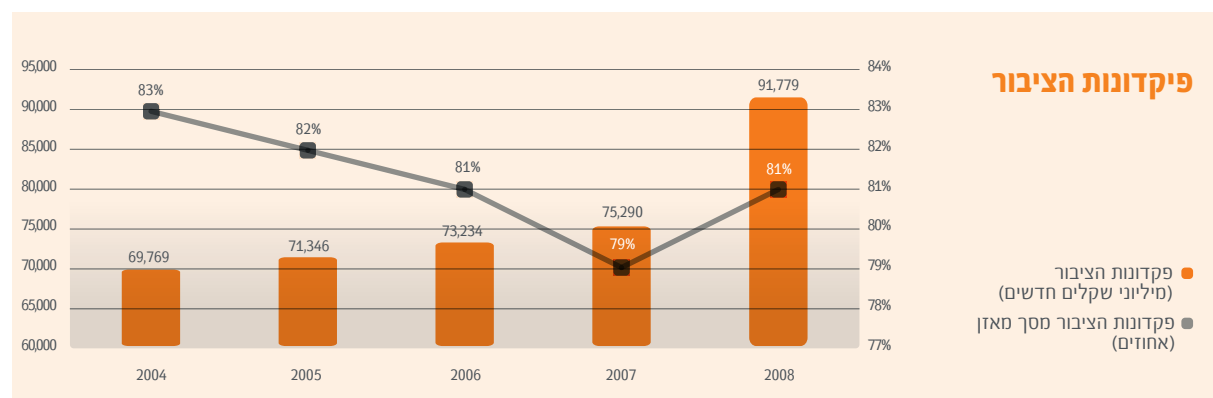
להלן מידע נוסף לגבי ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמינים למכירה המפרט את משך הזמן בו קיימת הירידה ושיעורה מהעלות המופחתת (במיליוני שקלים חדשים) ליום 31 בדצמבר 2008:

משך הזמן בו נמוך השווי ההוגן מהעלות המופחתת					
שיעור הירידה מהעלות המופחתת	עד 6 חודשים	6-9 חודשים	9-12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל
מניות זמינות למכירה					
עד 20%	-	-	-	-	-
20%-40%	-	-	-	-	-
מעל 40%	5	-	-	2	7
סך הכל	5	-	-	2	7
איגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה					
עד 20%	-	-	-	-	-
20%-40%	-	-	-	27	27
מעל 40%	-	-	-	-	-
סך הכל	-	-	-	27	27
איגרות חוב זמינות למכירה אחרות					
עד 20%	93	35	9	32	169
20%-40%	-	11	-	7	18
מעל 40%	-	-	-	1	1
סך הכל	93	46	9	40	188

לפרטים נוספים ראה באור 3 לדוחות הכספיים.

פיקדונות הציבור - משקלם של פיקדונות הציבור מסך המאזן המאוחד הגיע ביום 31 בדצמבר 2008 לכ-81% לעומת כ-79% בסוף שנת 2007.

בשנת 2008 גדל היקף פיקדונות הציבור בקבוצת הבנק, בסך של כ-16.5 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של כ-21.9%. בניטרול האיחוד לראשונה של פיקדונות הציבור של בנק יהב, בסך של כ-11.0 מיליארדי שקלים חדשים, והשפעת הייסוף בשער החליפין של השקל, הסתכם הגידול בסך הפיקדונות בכ-8.4%.

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	חלק יחסי מסך פיקדונות הציבור		יתרה ליום 31 בדצמבר	
	ליום 31 בדצמבר 2007	ליום 31 בדצמבר 2008	שיעור השינוי (%)	שיעור השינוי (%)
מטבע ישראלי	48.0%	53.7%	36.4%	36,125
לא צמוד	26.6%	25.0%	14.9%	20,020
צמוד מדד	25.4%	21.3%	1.9%	19,145
מט"ח כולל צמוד מט"ח	100.0%	100.0%	21.9%	75,290
סך הכל				91,779

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר פעילות	שיעור השינוי	2007	2008
בנקאות קמעונאית:			
משקי בית	54.9%	30,731	⁽²⁾⁽¹⁾ 47,597
עסקים קטנים	1.4%	⁽³⁾ 6,497	6,591
סך הכל	45.6%	37,228	54,188
בנקאות פרטית	208.9%	2,204	⁽²⁾ 6,809
בנקאות מסחרית	3.2%	2,432	2,510
בנקאות עסקית	27.0%	10,753	⁽²⁾ 13,655
פעילות בינלאומית		5,481	⁽²⁾ -
ניהול פיננסי	(15.0%)	⁽³⁾ 17,192	14,617
סך הכל	21.9%	75,290	91,779

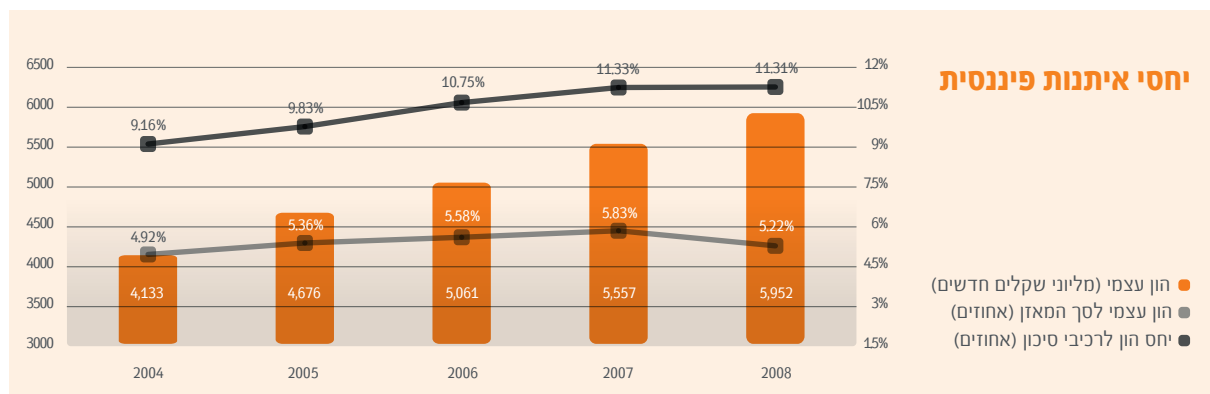
(1) כולל 11,013 מיליוני שקלים חדשים בגין השפעת איחוד בנק יהב.
 (2) כולל פקדונות הציבור בגין הפעילות הבינלאומית, במגזר משקי הבית 284 מיליוני שקלים חדשים, במגזר הבנקאות הפרטית 3,999 מיליוני שקלים חדשים ובמגזר הבנקאות העסקית 1,889 מיליוני שקלים חדשים.
 (3) סווג מחדש.

לפרטים נוספים על מרכיבי פקדונות הציבור ומרכיבי הפקדונות מבנקים, ראה באורים 9 ו-10 לדוחות הכספיים.

הון עצמי

על פי כללי המדידה שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים ביחס לניירות ערך זמינים למכירה, נזקפת ההתאמה של ניירות ערך אלה לשווים ההוגן, במישרין להון העצמי. השינוי בקרן ההון בשנת 2008 בניכוי המס המתייחס, הסתכם בקיטון של כ-119 מיליון שקלים חדשים. ביתרת ההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2008 נכללה קרן הון שלילית בסך של כ-92 מיליוני שקלים חדשים הנובעת מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לשווים ההוגן, לאחר המס המתייחס.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ביום 31 בדצמבר 2008 הגיע ל-5.2% לעומת 5.8% בסוף שנת 2007.

יחס הון לרכיבי סיכון

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים מחוייב תאגיד בנקאי לשמור על יחס הון מזערי כולל, שלא יפחת משיעור של 9% מהסיכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים, כאשר אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות המפקח.

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה:

31 בדצמבר		
2007	2008	
6.69%	6.64%	יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון
11.33%	11.31%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	יחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים

יחס ההון לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2008 מביא בחשבון גם את דרישת הלימות ההון בגין סיכונים שוק בהתאם להוראה 341 - הלימות הון בגין סיכונים שוק, אשר השפעתה על יחס ההון ליום 31 בדצמבר 2008 היא כ-0.31%.

היתרה של שטרי ההון המורכבים וכתבי ההתחייבויות הנדחים לצורך יחס הון בקבוצה, ליום 31 בדצמבר 2008, מסתכמת ב-4,300 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-3,710 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2007. סכומים אלו כוללים שטרי הון מורכבים הרשומים למסחר בסך של כ-1,172 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים, ראה באורים 11 ו-14 לדוחות הכספיים.

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות הגיעה בשנת 2008 לכ-103 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-69 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: בנק יהב)

בנק יהב הינו חברה פרטית. ביום 10 ביולי 2008 הושלמה העסקה לרכישתם על-ידי הבנק של 50% מההון המונפק של בנק יהב על הזכויות הנלוות לו, ובכך הפך בנק יהב לחברה בת של הבנק, ודוחותיו הכספיים אוחדו לראשונה, במסגרת הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ליום 30 בספטמבר 2008. כתוצאה מכך, נכללו במאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2008 נכסי בנק יהב בסך של כ-11.8 מיליארדי שקלים חדשים. עלות ההשקעה הכוללת הסתכמה בסך של 419 מיליון שקלים חדשים, ועודף עלות הרכישה על חלקו של הבנק בהונו העצמי של בנק יהב ליום 30 ביוני 2008 הסתכם ב-91 מיליון שקלים חדשים, המייצגים מוניטין, המופחת על פני תקופה של 10 שנים.

בנק יהב תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרשיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. ביום 28 בינואר 2009 נתקבל רישיון המחליף את רישונו הקודם של הבנק מיום 11 בינואר 2005, אשר התיר לבנק פעילות עם עובדי המדינה והמגזר הציבורי. על פי הרישיון החדש, בנק יהב רשאי לעסוק בפעילויות חדשות ולהרחיב את קהל לקוחותיו, הכל בהשוואה למצב ערב קבלת הרישיון ובכפוף להיתר מראש של המפקח על הבנקים.

בד בבד עם רישיון זה, נתקבל בבנק יהב אישור המפקח על הבנקים להעניק שירותים ללקוחות יחידים (כגון שכירים, עצמאים ומשקי בית) ולתאגידים, ובלבד שהתאגידים לא יקבלו אשראי בסכום העולה על המגבלה שנקבעה.

בנק יהב סיים את היערכותו לפעילות על פי הרישיון החדש, בכפוף ובהתאם למדיניות דירקטוריון הבנק בנושא. לאחר רכישתו על ידי הבנק, באמצע שנת 2008, החל בנק יהב ביישום תכנית עבודה שנועדה להרחיב את היקף פעילותו, תוך הגברת זמינות השירותים הניתנים על ידו לאזורים נוספים ברחבי הארץ, והרחבת מגוון המוצרים המוצעים בסניפיו, תוך ניצול סינרגיה עם בנק מזרחי-טפחות. בין השאר, פעל בנק יהב להרחיב את הרשת הסניפית שלו לכדי 33 סניפים בתום שנת 2008, בהשוואה ל-27 סניפים ב-31 בדצמבר 2007. כמו כן הקים בנק יהב מוקד טלפוני ארצי בירושלים ושני מוקדי יעוץ. בסניפי יהב נפתחו 2 דלפקי משכנתאות, בהם מוצעות ללקוחות יהב משכנתאות של בנק מזרחי-טפחות, והכוונה היא לפתוח 9 דלפקים נוספים בסניפי בנק יהב, עד תום המחצית הראשונה של שנת 2009. מהלך זה של הגדלת ההשקעה בתשתיות ושיפור הזמינות והנגישות ללקוחות, הסתיים ברובו המכריע ברבעון הרביעי של 2008. בשנת 2009 צפוי בנק יהב למקד את פעילותו בנושאי תשתית בהתאמת מערכות המיחשוב שלו לאלו של מזרחי-טפחות.

בנק יהב מעניק ללקוחותיו תנאים אטרקטיביים, וגובה עמלות נמוכות בניהול חשבון עו"ש. בבדיקת בנק ישראל התברר, כי על פי תעריפוני הבנקים לחודש יולי 2008 הציע בנק יהב את העמלות הנמוכות ביותר לפעולה באמצעות פקיד ובערוץ ישיר.

על אף התחרות העזה, המשיכה בשנת 2008 העליה החדה במספר לקוחות הבנק ובהיקף הפעילות כאמור להלן. תרומת בנק יהב לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2008, לרבות הפחתת מוניטין, הסתכמה בכ-8 מיליוני שקלים חדשים (אוחד לראשונה ברבעון השלישי של השנה). תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב (הון ממוצע, כהגדרתו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים) הגיעה בשנת 2008 ל-21.2% ותשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון הממוצע עמדה על 6.0%. סך המאזן של בנק יהב ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכם ל-11,823 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 9,350 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2007. יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה לכ-3,823 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-2,390 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2007. כאמור, לא נכללו התוצאות הכספיות של בנק יהב לשנת 2007 בדוחות הכספיים של הקבוצה. לפרטים נוספים, ראה באור 4.6 ה.) לדוחות הכספיים.

בנק אדנים למשכנתאות בע"מ (להלן: בנק אדנים)

ליום 31 בדצמבר 2008 בנק אדנים הינו חברה פרטית בבעלות מלאה של הבנק. בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 24 בנובמבר 2008 לאשר מיזוג של אדנים אל ולתוך הבנק, נרשם המיזוג ברשם החברות ביום 23 בפברואר 2009. לפרטים בדבר מיזוג בנק אדנים, ראה באור 1.ה.6) לדוחות הכספיים.

תרומת בנק אדנים לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2008, לרבות הפחתת מוניטין, הסתכמה בכ-28 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-22 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007. תשואת הרווח הנקי על ההון (הון ממוצע, כהגדרתו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים) הגיעה בשנת 2008 ל-9.0%, לעומת תשואה של 10.2% בשנת 2007. סך המאזן של בנק אדנים ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכם ל-4,720 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 4,043 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2007. יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה לכ-4,625 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-3,937 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2007.

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: טפחות ביטוח)

טפחות ביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת בניהול פוליסות ביטוחי החיים ופוליסות ביטוחי הנכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. תרומתה של טפחות ביטוח לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2008 הסתכמה בכ-42 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לתרומתה לרווח בשנת 2007. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה בשנת 2008 לכ-14.2%, לעומת תשואה של כ-15.5% בשנת 2007. לפרטים בדבר הפעלת ההסדר החדש לשיווק ביטוחים במסגרת הלוואות משכנתא, ראה באור 13.19(ב). לדוחות הכספיים.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל, שרובן נמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתיותיו, תרמו לרווחי הבנק בשנת 2008 כ-5 מיליוני שקלים חדשים, נטו, לעומת כ-8 מיליוני שקלים חדשים, נטו, בשנת 2007.

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד (להלן: "בנק המזרחי שווייץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, UMOHC B.V., הרשומה בהולנד. הרווח הנקי של בנק המזרחי שווייץ הסתכם בשנת 2008 בכ-3.0 מיליוני פרנקים שווייצרים, לעומת כ-2.8 מיליוני פרנקים שווייצרים בשנת 2007. סך המאזן של בנק המזרחי שווייץ ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכם בכ-129 מיליוני פרנקים שווייצרים, לעומת כ-141 מיליוני פרנקים שווייצרים בסוף שנת 2007. יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה לכ-72 מיליוני פרנקים שווייצרים, לעומת כ-86 מיליוני פרנקים שווייצרים בסוף שנת 2007, בעוד שיתרת הפיקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה לכ-46 מיליוני פרנקים שווייצרים, לעומת כ-36 מיליוני פרנקים שווייצרים בסוף שנת 2007. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה לכ-52 מיליוני פרנקים שווייצרים, לעומת כ-35 מיליוני פרנקים שווייצרים בסוף שנת 2007, בעוד שיתרת הפיקדונות מבנקים ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכמה לכ-26 מיליוני פרנקים שווייצרים, לעומת כ-59 מיליוני פרנקים שווייצרים בסוף שנת 2007. נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילותו העסקית של הבנק בשוויץ. תרומת מזרחי להחזקות בינלאומיות בע"מ (ב.ו.הולנד), המחזיקה בבנק המזרחי שווייץ, לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2008, הסתכמה ברווח של כ-19 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח בסך של כ-2 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007.

ללא השפעת השינויים בשערי החליפין הסתכמה תרומת החברה לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2008 ברווח של כ-13 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לתרומה לרווח בשנת 2007.

השקעות בתאגידים ריאליים

בבנק יחידה העוקבת אחר השקעות נוסטרו בתאגידים ריאליים, ובין היתר בוחנת את ערך ההשקעות באופן שוטף. כ-80% מההשקעות הן סחירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשוויין המאזני. במקרים של ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך בספרי הבנק.

השקעות הבנק בתאגידים ריאליים הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2008 לסך של 352 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 410 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2007, כמפורט להלן:

א. 281 מיליוני שקלים חדשים (345 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2007), הינם בגין השקעות סחירות המוצגות בתיק הזמין למכירה, מהן סך של 276 מיליוני שקלים חדשים (322 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2007), המהווה את שווי השוק של מניות ששוועבדו בגין חבות של לקוח מסויים, אשר בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים סווגו לסעיף ניירות ערך.

ב. 36 מיליוני שקלים חדשים הינם בגין יחידות השתתפות בקרנות השקעה שונות (25 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2007).

ג. 11 מיליוני שקלים חדשים (זהה לסוף שנת 2007), המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק בפסגות ירושלים בע"מ, חברה פרטית שרכשה מקרקעין באזור ירושלים לצורך פיתוחם לבניה למגורים, הכוללים השקעה בשטרי הון שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2008 לסך של כ-26 מיליוני שקלים חדשים (24 מיליוני שקלים חדשים לסוף 2007). בנוסף, העמיד הבנק אשראי לפסגות ירושלים בע"מ, שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2008 בסך של כ-30 מיליוני שקלים חדשים (לסוף שנת 2007 - 33 מיליוני שקלים חדשים).

ד. השקעות במספר תאגידים שונים, אחרים, המוצגות לפי שיטת העלות, אשר יתרת ההשקעה בהם הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2008 בסך של 24 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 29 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2007.

הכנסות הבנק נטו מדיבידנד ומרווחי מימוש של השקעות בתאגידים ריאליים, לאחר הפרשה לירידת ערך, הסתכמו בשנת 2008 בסך של כ-49 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-66 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007.

הפעילות הבינלאומית

מידע כללי על הפעילות הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת פעילות עסקית ושירותי בנקאות פרטית באמצעות חברות בנות וסניפים, בארץ ובעולם. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה מתמקדת בעיקר בבנקאות פרטית, במתן שירותים פיננסיים ללקוחות ישראלים המקיימים פעילות בחוץ לארץ, במימון סחר חוץ, באשראי מקומי ובהשתתפות באשראים סינדיקטיביים. לבנק שלוחות במספר מדינות, כמפורט בהמשך.

כלל הפעילות הבינלאומית בארץ ובחוץ לארץ כפופה לסקטור הפעילות הבינלאומית (החל משנת 2009 - סקטור בנקאות פרטית ופעילות בינלאומית) בחטיבה הפיננסית של הבנק. בנוסף, מתבצעת בקרה על הפעילות בשלוחות על ידי האגף לבקרת סיכונים בחטיבה לחשבות, תכנון ותפעול.

הפריסה הבינלאומית - שלוחות, מוצרים ולקוחות

להלן פרוט השלוחות השונות, עיסוקיהן ונושאי חקיקה ופיקוח הייחודיים לכל שלוחה:

חברה בת בשוויץ - UMB (Switzerland) Ltd - מתמחה בשירותי בנקאות פרטית, בעלת סניף אחד, מוחזקת על ידי חברת החזקות של הבנק בבעלותו המלאה הרשומה בהולנד - UMOHC B.V. (להלן: "חברת ההחזקות"). החברה הבת בשוויץ כפופה בפעילותה לדיני הפיקוח בשוויץ.

חברה בת בארצות הברית - חברת UMTB Securities Inc. חברה בבעלות מלאה של הבנק הרשומה במדינת דלאוור בארצות הברית. החברה מספקת ללקוחות הבנק שירותי ברוקר דילר לביצוע פעולות בניירות ערך הנסחרים בשוקי ההון בארצות הברית. לחברה רישיון של ה-SEC Securities and Exchange Commission (להלן: "SEC") לביצוע פעולות בניירות ערך הנסחרים בשוקי ההון בארצות הברית, והיא חברה ב-National Association of Securities Dealers (NASD).

סניפי הבנק בחוץ לארץ - הסניפים בחוץ לארץ מציעים ללקוחותיהם שירותים בנקאיים מלאים בהתאם לחוקים ולדינים המקומיים. הסניפים כפופים לפיקוח מקומי וישראלי כאחד.

- **סניף לוס אנג'לס:** הסניף עוסק בעיקר בתחומי הבנקאות המסחרית, הבנקאות הפרטית וסחר חוץ. הפיקדונות המופקדים בסניף מבטוחים על ידי FDIC (Federal Deposit Insurance Corporation). על לקוחות הסניף נמנים לקוחות מקומיים, ישראליים ובינלאומיים.

- **סניף לונדון:** הסניף פועל בעיקר בתחומי הבנקאות העסקית, השתתפות בהלוואות סינדיקטיביות, סחר חוץ, אשראי, קבלת פיקדונות, מסחר במטבע חוץ ומתן שירותים בתחום הבנקאות הפרטית. על לקוחות הסניף נמנים לקוחות מקומיים, ישראליים ובינלאומיים.

- **סניף קיימן:** הסניף מעניק שירותים בתחום הבנקאות הפרטית, והוא מופעל באמצעות ייצוג הבנק על ידי Butterfield Bank - בנק מקומי באיי קיימן, על פי הסכם ניהול בינו לבין הבנק.

סניפי בנקאות פרטית בישראל: הבנק מפעיל שלושה סניפים מיוחדים, הממוקמים בירושלים, בתל אביב ובאשדוד, ומשרתים לקוחות תושבי חוץ. הסניפים מציעים ללקוחותיהם שירותים בנקאיים מלאים, בדגש על בנקאות פרטית. הסניפים נתונים לפיקוח ישראלי, וכפופים לסקטור הפעילות הבינלאומית.

נציגויות: פעילותן העיקרית של הנציגויות היא שיווק שירותי הבנק וייצוג הבנק בחוץ לארץ. הבנק מפעיל משרדי נציגויות במכסיקו, באורוגוואי ובגרמניה. בדצמבר 2008 הבנק קיבל רישיון מרשות הפיקוח בפנמה לפתוח נציגות. הנציגות צפויה להפתח במהלך שנת 2009.

חקיקה ופיקוח

השלוחות בחוץ לארץ כפופות, בין היתר, לדיני המדינה בה הן פועלות ולפיקוח הרשויות המוסמכות באותה מדינה, כמפורט להלן:

חברת הבת בשוויץ - רשות הפיקוח הפדראלי של שוויץ (EBK – Eidgenössische Bankenkommision).

חברת הבת UMTB Securities Ltd. - רשות ניירות הערך האמריקאית - SEC Securities and Exchange Commission (להלן: "SEC") וה-National Association of Securities Dealers (NASD).

סניף לוס אנג'לס - מחלקת מוסדות פיננסיים של מדינת קליפורניה, התאגיד הפדראלי לביטוח פיקדונות (FDIC), וה-Federal Reserve בהתאם לתקנות התאגיד הפדראלי לביטוח פיקדונות (FDIC), מחויב סניף לוס-אנג'לס להחזיק "נכסים ראויים" ("eligible assets") כהגדרתם בתקנות, בשיעור של 106% מסך התחייבויותיו. על פי תקנות אלו, הפקדה בבנק שלא יתיר על הסכם קיזוז מול המפקיד, אינה בגדר "נכסים ראויים", ולכן מוגבלת האפשרות של סניף לוס אנג'לס להפקיד בבנק בישראל. כמו כן, על פעילות הסניף מוטלות מגבלות מתוקף הוראות US Bank Holding Company Act 1956.

לפרטים בדבר ביקורת של ה-FDIC שנערכה בסניף בסוף שנת 2007, ובאשר לצו מוסכם לתיקון ליקויים ("צו הסכמה" - Cease and Desist Order), שנחתם על ידי הסניף ועל ידי הרגולטורים בארצות הברית בעקבות ממצאי הביקורת, ראה פרק הליכים משפטיים.

סניף לונדון - רשות השירותים הפיננסיים - Financial Services Authority – FSA.
סניף קיימן - הרשות המוניטארית - CIMA – Cayman Islands Monetary Authority.
נציגות מכסיקו - הפיקוח על הבנקים - Comision Nacional Bancaria Y De Valores.
נציגות אורוגוואי - הפיקוח על הבנקים - Banco Central Del Uruguay.
נציגות פנמה - הפיקוח על הבנקים - Superintendencia de Bancos.

לאור המשבר בשווקים הפיננסיים בעולם, שלוחות הבנק בחוץ לארץ הגבירו את אמצעי הבדיקה והדיווח למשרד הראשי על החשיפות, לרבות סריקה מקיפה של כלל החשבונות והלקוחות, במטרה להדק את הפיקוח והבקרה על תיק האשראי. בפרט, מופו והוערכו חשיפות הבנק לגופים החשופים במישרין ובעקיפין למשבר הפיננסי בעולם. כמו כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר חשיפותיו למוסדות פיננסיים זרים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. לפרטים נוספים בדבר ניהול הסיכונים בבנק, ראה פרק ניהול סיכונים.

התמודדות השלוחות בשוק תחרותי

שלוחות הבנק בחוץ לארץ מתחרות בבנקים המקומיים במדינותיהם, בבנקים הבינלאומיים, ובשלוחות הבנקים הישראליים בחוץ לארץ. התחרות מתמקדת ברמת השירות והשירותים הניתנים ללקוחות. לכל שלוחה של הפעילות הבינלאומית קהל יעד ייחודי. גורמי ההצלחה הקריטיים מבוססים על מתן שירות גלובלי ברמה בינלאומית. השירות הניתן ללקוחות מבוסס על הבנת הצרכים האישיים ומתן מענה פרטני המבוסס על הכרה מעמיקה של השווקים המקומיים, ומציאת סל מוצרים מתאים. על מנת להתמודד עם התחרות הקיימת במגזר זה משקיע הבנק משאבים רבים בגיוס כוח אדם איכותי, עובדים בעלי ניסיון רב בשוק הגלובלי, בהכשרה מקצועית של עובדיו, ובמכירת סל מוצרים איכותי ביחס למקובל בעולם. כמו כן מתמקד הבנק במתן שירות איכותי ובשמירה על קשר הדוק עם הלקוחות, בארגון כנסים מקצועיים ללקוחות הנבחרים, בהשקעה אינטנסיבית של מוצרים ייעודיים וייחודיים ללקוחות המגזר ובמאמצים לאיתור ולגיוס לקוחות חדשים באופן שוטף.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק פועל לפיתוח הפעילות ברחבי העולם, כולל הרחבת הפעילות בשלוחות הקיימות ובחינת רכישתם של גופים פיננסיים בארצות יעד שנקבעו. הבנק פועל ליצירת קשרים אסטרטגיים עם גופים פיננסיים מרכזיים בבנקאות הבינלאומית ולעבודה משותפת עמם. כמו כן, נבחנות אפשרויות לבניית מוצרים ייחודיים המתאימים לכל אחת מהשלוחות ועונים על הצרכים המתחדשים עם השינויים הטכנולוגיים, העסקיים והרגולאטורים, בכל שוק ושוק. מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאוגרפיים, לשוקי המטבע ושוקי ההון בעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח בארץ ובעולם, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

רכוש קבוע ומתקנים

נתונים בדבר הרכוש הקבוע של הבנק מובאים בבאור 7 - "בנינים וציוד" בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר ציוד המחשוב ראה בסעיף מערכות מידע ומחשוב להלן.

נכסי מקרקעין

השטח הכולל של המקרקעין בבעלות הבנק, או ששוכר הבנק לשימוש, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2008 בכ-107 אלפי מ"ר, כמפורט בטבלה שלהלן:

אלפי מ"ר ברוטו, ליום 31 בדצמבר 2008			
סוג הנכס ⁽¹⁾	בבעלות	בשכירות	שטח כולל
סניפים ברחבי הארץ	33.6	25.3	58.9
משרדים ומחסנים	29.5	11.1	40.6
נכסים שאינם בשימוש אך מהווים פוטנציאל לשימוש בעתיד ⁽²⁾	4.2	2.4	6.6
נכסים שאינם בשימוש ומיועדים למכירה או לפינוי	0.5	0.1	0.6
סך הכל	67.8	38.9	106.7

(1) בבעלות הבנק 2 מגרשים המיועדים לשימוש בעתיד, אשר אינם כלולים בטבלה לעיל: מגרש בהרצליה בשטח של כ-1.3 אלפי מ"ר ברוטו, ומגרש בלוד בשטח של כ-4.7 אלפי מ"ר ברוטו (כמפורט להלן). בנוסף, בבעלות הבנק כ-5.3 אלפי מ"ר של חניות מקורות ולא מקורות, אשר אינם כלולים בטבלה לעיל.

(2) כ-0.9 אלפי מ"ר מהנכסים שאינם בשימוש אך מהווים פוטנציאל לשימוש בעתיד, מושכרים לאחרים, וכ-4.3 אלפי מ"ר מהם בתהליך שיפוץ.

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסי מקרקעין הדרושים לו בפועל, או שצפוי שידרשו לו בעתיד. הבנק בוחן באופן שוטף את היקפם, מאפייניהם ומיקומם של השטחים הנחוצים לו, על בסיס תכניתו העסקית והתכנית לפריסה הארצית של הסניפים, ועורך את ההתאמות הנדרשות.

ביום 3 בנובמבר 2008 רכש הבנק קרקע בשטח של כ-4.7 אלפי מ"ר באזור התעשייה הצפוני של העיר לוד. בכוונת הבנק להקים על המגרש מבנה מרכזי ששטחו כ-17,000 מ"ר ברוטו מבונה וחניון מקורה בשטח של כ-12,000 מ"ר ברוטו. המבנה עתיד לשמש את הבנק, בין היתר, כקריית שירותים, אליה יועברו, בהתאם לתכנית, בעיקר תשתיות ושירותי המחשוב המרכזיים של הבנק, פעילויות הדרכה, מוקדים טלפונים, שירותי תפעול עורפי ושירותי אחסנה.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות, בין היתר, באשר למצב הכלכלי במשק, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתפתחויות טכנולוגיות, להתפתחויות בשוק הנדל"ן והבנייה ולנושאי כוח אדם. המידע עשוי שלא להתממש, או להתממש בחלקו, בהקפים ובמועדים כפי שייקבעו על ידי הנהלת הבנק, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

העלות המופחתת של הבניינים והמקרקעין בקבוצת הבנק (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) בניכוי הפרשה לירידת ערך, נכון ליום 31 בדצמבר 2008 הינה כ-830 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-677 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2007. הגידול נובע, רובו ככולו, מנכסי בנק יהב שאוחד לראשונה לדוחות הכספיים של הבנק בספטמבר 2008, ומההשקעה במגרש בלוד כמתואר לעיל.

נכסים לא מוחשיים

לקבוצת הבנק מאגרי מידע רשומים של לקוחות ושל עובדים. הבנק הוא בעל הזכויות בסימנים "מזרחי-טפחות", לרבות במשולב עם סמל האינסוף (Infinity), "טפחות מס' 1 במשכנתאות" ו-"תיק פנסיוני על בסיס מודל זוכה פרס נובל", ובוריאציות שונות של סימנים אלה. הבנק הוא בעל זכויות בסימנים הקשורים בשם הבנק גם בארצות הברית, בשוויץ ובאיחוד האירופי. כמו כן, הוגשו בקשות נוספות לרישום סימני מסחר הקשורים בשם הבנק בארצות-הברית.

מערכות מידע ומיחשוב

כללי

שרותי המחשוב של בנק מזרחי טפחות ניתנים על ידי חברה בת בבעלות מלאה של הבנק – מחיש שרותי מחשב בע"מ (להלן: "מחיש"). מחיש פועלת לפיתוח מערכות טכנולוגיות מתקדמות ולשיפור מתמיד ברמת הצידוד הטכנולוגי בבנק. האתר המרכזי המשמש את מערכות המחשב של קבוצת הבנק כולל מחשבים מרכזיים (להלן: "מיינפריים"), שרתים, מערכות אחסון נתונים, ציוד תקשורת וציוד קצה, המשמשים כולם כתשתית הפיתוח והתפעול של המערכות במחיש (ראה סעיף "תשתיות ותפעול" להלן). אתר ההתאוששות ממקרה אסון (DRP) הממוקם בנפרד כולל מחשב מרכזי, שרתים, אמצעי אחסון, ציוד תקשורת וציוד קצה (ראה סעיף "גיבוי והתאוששות מאסון" להלן). בסניפי הבנק הפרושים ברחבי הארץ נמצא ציוד המשמש כתשתית התפעולית של הסניפים: שרת סניפי, עמדות קצה, ציוד תקשורת, מדפסות וציוד ייעודי נוסף, כגון: עמדות מידע ללקוחות, סורקים וקוראי שיקים.

שרותי מחשוב לבנק יהב ולבנק אדנים

לאחר רכישת 50% ממניות בנק יהב על ידי הבנק, פועלת מחיש לתת לבנק יהב את שירותי המחשוב, במקום השירותים אותם מקבל בנק יהב מבנק הפועלים. הפעילות בנושא זה התבצע במהלך שנת 2009, ותימשך גם בשנת 2010. למועד פירסום הדוחות הכספיים, יכולים לקוחות בנק יהב לקבל שירותי בנקאות בסניפי מזרחי-טפחות כפי שקיבלו בסניפי בנק הפועלים. במסגרת ההערכות למיזוג בנק אדנים לתוך מזרחי-טפחות הועברו תשתיות המחשוב של בנק אדנים למתקני מחיש. אדנים יישם את מערכת המשכנתאות שפותחה במזרחי-טפחות לגבי לקוחות חדשים.

תשתיות ותפעול

מערכות הליבה הבנקאיות (Core Banking) מבוססות על פלטפורמת מחשב מרכזי (מיינפריים) מתוצרת IBM. רוב הפרוייקטים החדשים מפותחים כיום בסביבה הפתוחה על פלטפורמות Windows ו-Linux. בין הסביבה הפתוחה לסביבת המיינפריים קיימים ממשקים הדוקים המיועדים להעברת נתונים בין שתי הסביבות. המערכות פועלות על גבי שלושה מחשבי מיינפריים וכמה מאות שרתים. עיקר העדכון של מערכות הליבה מתבצע בתהליך לילי המעדכן את בסיס הנתונים בפעילות השוטפת שארעה במהלך היום ואת הספר הראשי של הבנק, במטרה לספק נתונים מעודכנים לקראת פתיחה של היום הבא.

גיבוי והתאוששות מאסון

מדיניות הבנק להתאוששות מאסון מתבססת על הקמה של המערכות העיקריות באתר הגיבוי תוך פרק זמן שלא יעלה על 8 שעות. לצורך כך נבנתה תוכנית (Disaster Recovery Plan) DRP, המתבססת על הסכם עם חברת IBM לקבלת שירותי מתקן גיבוי באתר IBM, בשילוב ציוד שבבעלות הבנק המותקן באתר הגיבוי. הפתרון כולל מחשב מרכזי, אמצעי אחסון מידע, שרתים וכ-150 עמדות עבודה. הנתונים באתר ה-DRP מעודכנים בזמן אמיתי בשיטת "הגיבוי החם". קיימות מספר מערכות פתוחות, שהוגדרו בדרגת קריטיות נמוכה, שלא נכללות בשלב זה באתר הגיבוי. מערכות אלה מגובות באמצעות "גיבוי קר". בשנת 2009 תימשך הרחבת האתר, ותתווספנה אליו מערכות על פי סדר עדיפויות שיקבע על ידי הבנק. במטרה להבטיח את אמינות הגיבוי באמצעות אתר ה-DRP ואת יכולת ההתאוששות מאסון, מבוצעים תרגולים פעמיים בשנה. בנוסף על מערכת הגיבוי ישנם מספר אמצעים המספקים הגנה פיזית לציוד, הן באתר המרכזי והן באתר הגיבוי: איתור דליפות, איתור הצפות, מניעת זעזועים חשמליים וכו'.

אבטחת מידע

בקבוצת הבנק קיימת פונקציה הנושאת בתפקידי ניהול אבטחת יישומים ורשת, האחראית לנושאים של אבטחת מידע בהתאם לנוהל בנקאי תקין 357, כדלקמן:

- מימוש מדיניות הבנק בנושאים של אבטחת מידע בהיבט הטכנולוגי, לרבות בשלוחות חוץ לארץ.
- מימוש דרישות הרגולציה בהיבט של אבטחת מידע.
- מענה מיידית לארועי אבטחת מידע.
- אישור העברה והוצאה של מידע על פי מדיניות הבנק.
- מעורבות בתכנון וביישום של פרויקטים ובמתן אישור לפרויקטים מהיבט של אבטחת מידע.
- פיתוח תשתיות וניהול פרויקטים בנושא אבטחת מידע.
- מדיניות אבטחת מידע בשלוחות חוץ לארץ.
- הבנק מוסמך ISO בנושא אבטחת מידע לבנקאות ישירה.
- למדיניות הבנק בנושא אבטחת מידע, ראה להלן בפרק ניהול סיכונים.

ספקים

- למחיש מספר ספקים משמעותיים בתחומי תשתיות החומרה והתוכנה:
- IBM - חומרה ותוכנה למיינפריים לסביבת השרתים ולתשתית Storage כולל שירותי תחזוקה. IBM מספקת את התשתית המרכזית בחומרה ובתוכנה למערכות הליבה הבנקאיות. IBM הינה חברה בינלאומית גדולה המספקת שירותים דומים, באופן כמעט בלעדי, לכל הבנקים הגדולים בישראל ולמרבית הבנקים הגדולים בעולם.
 - מייקרוסופט - מערכות הפעלה ותשתית לשרתים, משרד ממוחשב ותחנות קצה.
 - CA - תוכנות מיינפריים.

פרויקטים

קבוצת הבנק, באמצעות מחיש, מקדמת מספר פרויקטים המחייבים השקעות גדולות במיחשוב, ומצויים בשלבים שונים של פיתוח והטמעה. פרויקטים אלה ניתנים לסיווג למספר קבוצות כמפורט להלן:

א. פרויקטים במהלך פיתוח:

- מערכת סניפית חדשה - בטכנולוגית "NET", שתחליף את המערכת הישנה המבוססת על טכנולוגיית OS/2. בשנת 2008 בוצע פיילוט למערכת, במסגרתו הופעלו שלושה סניפים. בשנת 2009 תיפרס המערכת בכל סניפי הבנק.
- תפעול קופות גמל לעמיתים - מערכת שמפותחת בטכנולוגית "NET", המאפשרת שידרוג מהותי ברמת התפעול של קופות הגמל ותמיכה מלאה בהוראות סטטוטוריות. הופעל שלב א' של המערכת, ולמועד פירסום הדוחות הכספיים מפותח שלב ב' שלה.
- פרויקט באזל II - פרויקט רוחבי ליישום מערכות מחשב שתאפשרנה לקבוצה לפעול בהתאם להוראות באזל II.
- מערכת לניהול חובות פגומים - מערכת שמטרתה לתת מענה להוראות בנק ישראל בנושא.

- ב. פרויקטים שהופעלו בשנים האחרונות, ומטופלים במסגרת תוכנית העבודה השוטפת:
- מערכת חדשה לניהול משכנתאות – החלפת מערכת המשכנתאות הישנה במערכת טכנולוגית חדישה, המאפשרת בין היתר, מעבר לפעילות ועיבודים מקוונים (ON LINE), עדכון יתרות בתדירות יומית, וגמישות בהגדרה ובתפעול השוטף של מוצרי המשכנתאות השונים. כל סניפי הבנק המטפלים במשכנתאות פועלים במסגרת מערכת המשכנתאות החדשה.
 - מערכת ניהול קשרי לקוחות - CRM. בנק מזרחי טפחות הינו הראשון להפעיל מערכת כזו בסניפים ובמוקדי הלקוחות. במהלך שנת 2009 יצורפו סניפי המשכנתאות למערכת.
 - ייעוץ פנסיוני – מערכת המבוססת על מערכת ה-CRM, ומהווה חלק מהיערכות הבנק למתן ייעוץ פנסיוני, הן לשכירים והן לעצמאיים.
 - מערכת רווחיות – מערכת המאפשרת מדידת רווחיות החל מרמת העיסקה הבודדת, דרך רמות ההירארכיה השונות במבנה הארגוני ועד לרמת האירגון כולו.
 - ייעוץ פיננסי – מערכת המאפשרת ייעוץ מתקדם ללקוחות על ידי יועצי ההשקעות של הבנק.
 - מחסן נתונים – מערכת, אשר צוברת נתונים עסקיים ושיווקיים על בסיס יומי, ומאפשרת לנתח סוגיות עיסקיות הרלוונטיות לבנק במספר רב של מימדים.
 - סוכנות ביטוח – מערכת לניהול הביטוחים המבוצעים אגב משכנתא באמצעות סוכנות הביטוח שבבעלות הקבוצה.
- ג. פיתוח תשתיות מיחשוב – ההשקעה בפיתוח תשתיות הינה בסיס חשוב, המאפשר לבנק לעמוד, הן בהרחבת עסקיו, והן בפיתוח מערכות חדשות ומובילות בתחום הבנקאות. במסגרת זו נכללים, בין היתר, שדרוג המחשב המרכזי, הרחבה ושדרוג של חוות השרתים, התאמת מערכות האחסון, הרחבת מערכת התקשורת והחלפת תחנות עבודה בסניפים.
- היקף ההשקעה בתוכנה ובחומרה (לרבות עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב שהונו) הסתכם בשנים 2008 ו-2007 בכ-172 וכ-163 מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה.

פעילות חוץ מאזנית

קופות גמל - הקבוצה מספקת שרותי תפעול לקופות גמל. שווי הנכסים של הקופות, שהקבוצה מספקת להן שרותי תפעול, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2008 בכ-41.3 מיליארדי שקלים חדשים (מהם כ-16.7 מיליארדי שקלים חדשים על ידי בנק יהב), לעומת כ-30.1 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2007.

פעילות לקוחות בניירות ערך - שווי תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות הגיע בסוף שנת 2008 לכ-75.8 מיליארדי שקלים חדשים (מהם כ-4.5 מיליארדי שקלים חדשים בבנק יהב), לעומת כ-95.6 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2007, קיטון של כ-20.7%. עיקר הקיטון נובע מירידת שווי השוק של ניירות הערך, על רקע המשבר הפיננסי.

פעילות לפי מידת הגביה - לבנק אשראים ופיקדונות, מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), בגינם מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלת גביה. יתרת האשראי מפיקדונות לפי מידת הגביה עמדה ביום 31 בדצמבר 2008 על כ-18.3 מיליארדי שקלים חדשים (מהם כ-1.8 מיליארדי שקלים חדשים בבנק יהב), לעומת כ-16.9 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2007. הסכומים אינם כוללים הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם. לפרטים נוספים, ראה באור 19 ב. לדוחות הכספיים.

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות

מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק

הבנק מנהל את פעילותו בשישה מגזרי פעילות עיקריים, הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות וסוגי השרותים הבנקאיים הנדרשים להם וביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מהמגזרים. הגדרת מגזרי הפעילות מבוססת על המבנה הארגוני של הבנק, כמפורט להלן. הפעילות בששת מגזרי הפעילות כוללת את כל תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות מתן שירותים פיננסיים בסיסיים (הלוואות ופיקדונות), פעילות בניירות ערך עבור לקוחות, פעילות במכשירים נגזרים וכן שירותים בנקאיים ייחודיים המיועדים לענות על צרכים בתחומי פעילות מוגדרים. הפעילות במגזרים השונים מתבצעת באמצעות סניפי הבנק, חדר העסקאות, המוקדים העסקיים, יחידות המטה בבנק והחברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ.

מגזרי הפעילות של הבנק הם:

- מגזר משקי הבית** - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל את הלקוחות הפרטיים הקטנים ואת תחום המשכנתאות. במסגרת החטיבה ניתנים ללקוחות המגזר שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים מתאימים, לרבות בתחום המשכנתאות.
- מגזר עסקים קטנים** - באחריות החטיבה הקמעונאית, המטפלת גם בלקוחות עסקיים קטנים, המתאפיינים בהיקף חבות נמוך מ-6 מיליוני שקלים חדשים, במחזור מכירות נמוך מ-30 מיליוני שקלים חדשים וביתרת נכסים נזילים נמוכה מ-10 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות המגזר ניתנים שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שרותי בנקאות מסחרית בהתאם לצורכיהם.
- בנקאות פרטית** - הטיפול בבנקאות הפרטית נמצא באחריות סקטור בנקאות פרטית שבחטיבה הקמעונאית (החל משנת 2009 - סקטור בנקאות פרטית ופעילות בינלאומית בחטיבה הפיננסית). על לקוחות סקטור בנקאות פרטית נמנים בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי נכסים נזילים (בעיקר פיקדונות לטווחים קצרים והשקעות בניירות ערך) בסכומים העולים על 2.5 מיליוני שקלים חדשים, ותאגידים שלהם היקפי נכסים נזילים בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות מגזר זה, המתאפיינים בעושר פיננסי גבוה, מציע הבנק נגישות לשירותים ומוצרים ייחודיים בתחומי הפעילות בשוק ההון, הייעוץ וניהול ההשקעות.
- בנקאות מסחרית** - הטיפול בלקוחות המגזר, חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובהיקף בינוני של חבות, מתבצע בחטיבה לבנקאות עסקית, בעיקר בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שישה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. לקוחות עסקיים משוייכים לסקטור עסקים בעיקר על פי תבחינים הכוללים היקף חבות שבין 6 ל-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות בין 30 לבין 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בין 10 לבין 40 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.
- בנקאות עסקית** - סקטור תאגידים גדולים שבחטיבה העסקית, אחראי על מגזר הבנקאות העסקית, בו מתרכז הטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים ביותר. התבחינים שעל פיהם מתקבלת החלטה לשיוך לקוח לסקטור תאגידים כוללים היקף חבות הגבוה מ-25 מיליון שקלים חדשים, מחזור מכירות מעל 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בהיקף של למעלה מ-40 מיליוני שקלים חדשים. מגזר זה מספק את מכלול השרותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, ובהיקפי חבות גבוהים באופן יחסי. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.
- ניהול פיננסי** - הפעילות במגזר זה כוללת, בין היתר, את ניהול הנכסים וההתחייבויות והחשיפות לסיכונים שוק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול הנזילות ופעילות חדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. המגזר באחריות החטיבה הפיננסית, למעט השקעות בתאגידים ריאליים אשר באחריות החטיבה העסקית.

המוצרים העיקריים המוצעים במסגרת מגזרי הפעילות השונים של הבנק הם:

- **בנקאות ופיננסים** - מכלול השרותים הבנקאיים המוצעים ללקוחות פרטיים ולתאגידים, לרבות ניהול חשבונות עו"ש וחח"ד, העמדת אשראי וערבויות לסוגיהם, קבלת פיקדונות, פעילות סחר חוץ (יבוא, יצוא, אשראי דוקומנטרי וכדומה), פעילות במכשירים נגזרים, לרבות מסחר במטבעות ובריבית ועוד.

- **שוק ההון** - פעילות בניירות ערך עבור לקוחות בבורסות בארץ ובעולם, שירותי תפעול לקופות גמל והפצה של קרנות נאמנות (ניהול קופות גמל וקרנות נאמנות עד למכירתן), המשמשות אפיקי השקעה ללקוחות הבנק.
- **כרטיסי אשראי** - מכלול המוצרים הפיננסיים והשירותים הבנקאיים הניתנים בקשר עם כרטיסי האשראי המונפקים ללקוחות הבנק על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.
- **משכנתאות** - הלוואות לדיור המובטחות במשכון דירת מגורים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות.
- **בניה ונדל"ן** - פעילות בנקאית מול חברות בתחום הנדל"ן, וכן שירותים בנקאיים ייחודיים בתחום הנדל"ן, לרבות מימון הקמת פרויקטים של נדל"ן בשיטת הליווי הסגור.

במהלך שנת 2007 הופעלה בבנק מערכת חדשה למדידת רווחיות, המודדת את תוצאות פעילות הבנק ומפלחת את יתרות הנכסים וההתחייבויות החל מרמת העסקה הבודדת, דרך רמות ההיררכיה השונות במבנה הארגוני, ועד לרמת הארגון כולו. באמצעות המערכת החדשה מנתחת הנהלת הבנק את תוצאות הפעילות על פי חתכים ארגוניים ובהתאם למוצרים השונים אותם מציע הבנק ללקוחותיו. הרווח מיוחס במערכת ללקוחות ולמוצרים, אשר מפולחים בהתאם למבנה הארגוני של הבנק. על מנת לנתח את תוצאות פעילות הבנק על פי חיתוכים רלוונטיים, שיוכו הלקוחות במערכת ליחידות הארגוניות האחראיות על הטיפול בהם. הנתונים המוצגים להלן לפי מגזרי פעילות מבוססים על המבנה הארגוני של הבנק, על שיוך הלקוחות ליחידות השונות ומכאן למגזרי הפעילות, ועל ייחוס התוצאות והיתרות ללקוחות ולמגזרים במערכת החדשה.

העקרונות על-פיהם מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות במערכת הם כדלקמן:

- הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פיקדונות מיוחסות ישירות ללקוח. בגין אשראי מיוחסת ללקוחות הוצאה בגובה עלות המקורות, כנגד זיכוי בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. בגין פיקדונות מיוחסת ללקוחות הכנסה בגובה עלות המקורות, כנגד חיוב בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. בנוסף מקבל כל מגזר זיכוי בין-מגזרי בגין שימושים שבוצעו כנגד ההון העצמי, ללא עלות לגיוס המקורות.
- הרווח מפעילות מימון מחיצוניים בגין מכשירים נגזרים מחושב על פי שינויים בשווי ההון של הנגזרים. בפעילות במכשירים נגזרים מול לקוחות, תמחר העסקאות (הן בעסקאות עתידיות על פי היוון, והן באופציות על פי מודל בלק אנד שולס) מבוסס על מרווחים בין עקום הריבית המשמש את הבנק לעסקאות בהן הוא הצד המוכר, לבין העקום המשמש כאשר הבנק הצד הקונה. מרווח זה מיוחס ללקוחות, ולמגזרי הפעילות שאליהם משויכת הפעילות של לקוחות אלו. השינויים בשווי ההון, מעבר לרווחיות מהמרווח הפיננסי הגלום בנגזרים, מיוחסים למגזר הניהול הפיננסי.
- רווחים והפסדים מהשקעות הבנק בניירות ערך ומפוזיציות אסטרטגיות מיוחסים לניהול הפיננסי.
- ההפרשה לחובות מסופקים מיוחסת ישירות ללקוחות שביגים היא בוצעה.
- הכנסות מעמלות והכנסות אחרות משויכות ספציפית ללקוחות.
- הוצאות השכר מיוחסות ללקוחות בהתאם לשיוכם לפרנטיים ספציפיים. בנוסף, מועמסות על הלקוחות הוצאות השכר של מנהלים ושל עובדי יחידות מטה שאינן מתייחסות ללקוחות ספציפיים.
- הוצאות האחזקה וההוצאות האחרות מועמסות על הלקוחות בהתאם לבסיסי העמסה מתאימים.
- הוצאות המיוחסות ישירות לסניפי הבנק, לרבות משכורות ונלוות, שכר דירה ואחזקה, יוחסו למגזרים השונים כהוצאות בין-מגזריות, בהתאם לשיוך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם סניפים.
- ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות יוחסה באופן יחסי ללקוחות לפי שעור המס האפקטיבי, ובהתחשב בהשפעות מס המתייחסות למגזרים מסוימים ולא לכלל פעילות הבנק.
- הרווח מפעולות בלתי רגילות מיוחס למגזרים באופן ספציפי, בהתאם לעניין.
- התשואה להון מחושבת כיחס שבין הרווח הנקי לבין ההון העצמי המיוחס. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של הלקוחות.
- יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שיוכו ספציפית ללקוחות.
- הרכוש הקבוע מיוחס בהתאם למפתחות העמסה מתאימים.

הפעילות הבינלאומית הוצגה בשנת 2007 כמגזר נפרד. בדוחות כספיים אלה, פוצלו תוצאות הפעילות הבינלאומית לשנת 2008 בין המגזרים השונים. ניתוח התוצאות של המגזרים השונים להלן מתייחס בין היתר גם להשפעת שיוך הפעילות הבינלאומית למגזרים השונים, במקומות בהם השפעה זו מהותית.

להלן פירוט השפעת הפעילות הבינלאומית על תוצאות מגזרי הפעילות השונים בקבוצת הבנק בשנת 2008 (במיליוני שקלים חדשים):

סך הכל	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	משקי בית	
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)					
(10)	(132)	53	53	16	רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
62	8	6	47	1	הכנסות תפעוליות ואחרות
52	(124)	59	100	17	סך הכנסות
3	-	2	1	-	הפרשה לחובות מסופקים
108	9	42	46	11	סך הכל תוצאות תפעוליות אחרות
(59)	(133)	15	53	6	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
(22)	(50)	6	20	2	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
(37)	(83)	9	33	4	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
(37)	(83)	9	33	4	רווח נקי (הפסד)

מידע כספי על מגזרי הפעילות

הבנק נמנה על חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, וחלקו היחסי מתוך חמש הקבוצות הגדולות, במונחים של אשראי לציבור, מגיע לכ-12%. מאחר ולא נקבעו כללים אחידים לשיוך הלקוחות למגזרים, לא ניתן להשוות נתונים באשר לחלקו של הבנק במערכת לפי מגזרי הפעילות השונים, ברווח ובתשואה על ההון. להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות כפי שהוגדרו על ידי הבנק (במיליוני שקלים חדשים, בסכומים מדווחים). לפרטים, ראה באור 31 לדוחות הכספיים.

רווחיות

התשואה להון (באחוזים)		רווח נקי		רווח נקי מפעולות רגילות	
2007	2008	2007	2008	2007	2008
משקי בית:					
12.7	12.8	230	265	230	265
- משכנתאות					
44.1	17.3	208	113	87	113
- אחר					
-	101.0	90	57	38	57
בנקאות פרטית					
21.6	12.3	65	51	26	51
עסקים קטנים					
9.2	14.3	24	39	23	39
בנקאות מסחרית					
13	8.9	231	162	226	162
בנקאות עסקית					
(24.0)	-	(56)	-	(56)	-
פעילות בינלאומית					
26.3	(17.9)	116	(85)	107	(86)
ניהול פיננסי					
17.2	10.4	908	602	681	601
סך הכל					

מגזר משקי הבית

מידע כללי על מגזר הפעילות

מגזר משקי הבית מאופיין בלקוחות פרטיים, שלהם יתרת חבות נמוכה ופעילות בהיקפים כספיים נמוכים באופן יחסי, שאינם מצדיקים שיוך למגזרים העסקיים או למגזר הבנקאות הפרטית. על לקוחות המגזר נמנים לקוחות המנהלים חשבונות של יחידים, חשבונות משותפים של שני בני זוג וכדומה. כן כולל המגזר את נוטלי המשכנתאות. המגזר מתאפיין ברמה גבוהה של פיזור. המגזר בטיפול ובאחריות החטיבה הקמעונאית של הבנק. ביום 10 ביולי 2008 הושלמה העסקה לרכישת 50% מההון המונפק של בנק יהב על ידי הבנק. כבנק המתמחה בתחום הקמעונאי, צפויה הפיכתו של יהב לחלק מקבוצת מזרחי-טפחות לתרום לחיזוק מגזר משקי הבית בקבוצה. ביום 24 בנובמבר 2008 החליט דירקטוריון הבנק לאשר מיזוג של בנק אדנים, חברה בת בבעלותו המלאה של הבנק, אל ולתוך הבנק. ביום 23 בפברואר 2009 נרשם המיזוג ברשם החברות. מיזוג אדנים יאפשר לבנק פנייה אל לקוחות פוטנציאליים נוספים בהצעות למתן שירותים בנקאיים מגוונים באמצעות קבוצת הבנק. בחודש דצמבר 2008 הושק בבנק שירות חדש וייחודי - סניפי ה-LIVE, סניפים אשר נותנים שירות אישי במשך שעות פעילות ארוכות באמצעות ערוצי תקשורת מגוונים בין הבנקאי לבין הלקוח.

מוצרים

להלן תיאור המוצרים המרכזיים במגזר משקי הבית והשירותים העיקריים המוצעים במסגרת מוצרים אלו:

בנקאות ופיננסים

עיקר השירותים הניתנים במסגרת זו:

- **אשראי וחשבונות עובר ושב** - מסגרת האשראי לפעילות בעובר ושב נקבעת בהתאם לצרכי הלקוח, לרמת הכנסתו ולשיקול דעת הבנק, המבוסס בין היתר על מודלים כלכליים. על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 325, לא מתאפשרת חריגה מהמסגרות שנקבעו.
- **השקעות** - מתן שירות ללקוחות בתחום ההשקעות, כגון: פיקדונות מסוגים שונים ולתקופות שונות.
- **הלוואות** - הלוואות למטרות שונות; בין היתר, הלוואות שאינן למטרת רכישת דירה כנגד שיעבוד דירת מגורים והלוואות אחרות לתקופות שונות ובתנאים מגוונים.
- **סיוע במימון רכישת כלי רכב** - בשנים האחרונות גדלה הפעילות בתחום הלוואות לרכישת רכב חדש מהיבואן, והיא מהווה נדבך חשוב בפעילות המגזר. במסגרת זו, הבנק פועל בשיתוף פעולה עם מספר יבואני רכב, תוך הצעת מבצעים משותפים למימון רכישת כלי רכב על ידי לקוחות.

משכנתאות

השירותים העיקריים בתחום המשכנתאות הינם הלוואות מכספי הבנק. בנוסף, פועל הבנק בתחום המשכנתאות במתן שירותי ביצוע וסליקה של הלוואות המועמדות על ידי המדינה, ובכלל זה: הלוואות במסגרת תוכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון. הפעילות בתחום המשכנתאות כוללת גם הצעת ביטוח חיים וביטוח נכסי לווים (ביטוח אגב משכנתא) באמצעות סוכנות הביטוח שבבעלות הבנק.

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

שיעור השינוי		היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)			
2006-ל-2007	2007-ל-2008	2006	2007	2008	
משכנתאות שבוצעו (לדיוור ולכל מטרה)					
34.8%	42.9%	5,539	7,465	10,667	מכספי הבנק
מכספי האוצר:					
(3.6%)	(23.0%)	802	773	595	הלוואות מוכונות
(25.6%)	37.3%	223	166	228	הלוואות עומדות ומענקים
(28.3%)	(98.5%)	92	66	1	ניהול עבור אחרים
27.3%	35.7%	6,656	8,470	11,491	סך הכל הלוואות חדשות
48.5%	(12.1%)	757	1,124	988	הלוואות שמוחדרו
29.4%	30.1%	7,413	9,594	12,479	סך הכל ביצועים
34.1%	14.0%	26,805	35,938	40,987	מספר לווים (כולל מיחזורים)

להלן תיאור השירותים העיקריים בתחום המשכנתאות:

הלוואות מכספי הבנק - הלוואות מכספי הבנק ובאחריותו, הניתנות על ידו כהלוואות חופשיות (שאינן במסגרת תוכניות הסיוע של משרד השיכון) לרכישת נכס מקרקעין ולבניה, על פי רוב למטרת סגורי הלווה. ההלוואות ניתנות לתקופה ארוכה של עד 30 שנה, הנקבעת בהתאם לסוג ההלוואה וליכולת ההחזר של הלווים.

הבנק נותן אשראי במגזרי הצמדה שונים ומפעיל "משכנתא משולבת" - הלוואה המשלבת בין הרכיבים הבאים או חלק מהם: רכיב צמוד מדד בריבית קבועה או משתנה, רכיב שקלי לא צמוד ורכיב צמוד דולר. המשכנתא המשולבת מאפשרת לבנק שמירה על רווחיות, וללקוח פיזור סיכון.

על רקע שיעור האינפלציה הנמוך והורדת הריבית המוניטרית על ידי נגיד בנק ישראל, שנת 2008 אופיינה בהעדפה הולכת וגוברת של לווים לביצוע הלוואות במגזר השקלי הלא צמוד, וכן הלוואות במגזר הצמוד למדד בריביות משתנות, בהן שיעור הריבית אטרקטיבי בהשוואה להלוואות צמודות בריבית קבועה. בנוסף, שנת 2008 אופיינה בביצוע בהיקף נמוך מאוד של הלוואות במגזר צמוד הדולר.

שירותים במסגרת תוכניות הסיוע של משרד השיכון - בנוסף לפעילות הבנקאית של מתן אשראי מכספי הבנק, מהווה הבנק זרוע ביצוע של המדינה למתן שירותים לאוכלוסיית זכאי משרד השיכון. שירותים אלו כוללים הלוואות במסגרת תוכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון, לרבות הלוואות מקום ומענקים מותנים, כמפורט להלן:

א. הלוואות - החל מיום 1 ביולי 2004 נכנס לתוקף הסכם חדש לתקופה של שנתיים בין בנק טפחות דאז לבין הממשלה, אשר על פיו, בגין הלוואות סיוע לזכאים שתינתנה מכספי האוצר החל מיום 1 ביולי 2004, יחול שיעור עמלת גבייה שנקבע על פי מרכז שערך משרד האוצר בהשתתפות הבנקים למשכנתאות, הנמוך באופן משמעותי משיעור העמלה בגין הלוואות שניתנו עד ליום 30 ביוני 2004. תוקף הסכם זה הוארך מידי שנה, לאחרונה עד ליום 30 ביוני 2009.

בחודש פברואר 2008 פרסם משרד האוצר מרכז להתקשרות למתן הלוואות סיוע מכספי הבנק ועל אחריותו, לזכאים ברמת ניקוד נמוכה, שמופעל במקביל ובנוסף להסכם האמור. ההסכם החדש נכנס לתוקף החל מחודש מאי 2008 למשך שנה. בתום השנה, יתחדש ההסכם לשנה נוספת, עד לתקופה מצטברת של 5 שנים לכל היותר, אלא אם כן יודיע אחד הצדדים על רצונו להביא את ההסכם לידי סיום. בהתאם לתנאי ההסכם החדש, כפי שנקבעו במרכז, ההלוואות לזכאים ברמת ניקוד נמוכה ניתנות מכספי הבנק ועל אחריותו. ריבית ההלוואה נקבעה במרכז כריבית הסיוע מכספי האוצר או הריבית הממוצעת הידועה על משכנתאות, כפי שמפרסם בנק ישראל, הנמוכה שבהן. עם זאת, על פי הנחיית האוצר, ובשונה מהמרכז, החל מה-1 במרץ 2009 ריבית ההלוואה תקבע בהתאם לריבית הסיוע (גם אם הריבית הממוצעת הידועה תהיה נמוכה מריבית הסיוע).

תקופות ההלוואה נקבעו ל-25 שנים, 20 שנים, 15 שנים או עד 10 שנים, לפי בחירת הלקוח, ולא יותר מתקופת הסיוע מכספי אוצר. יתר התנאים יהיו בהתאם לתנאים שהיו מקובלים בסיוע מכספי האוצר, לרבות פטור מעמלת פירעון מוקדם. בגין ההלוואות לזכאים ברמת ניקוד נמוכה, ישלים משרד האוצר לבנקים המבצעים סיוע מכספי בנק, הפרשי ריבית בין הריבית בה תבוצענה ההלוואות בפועל לבין הריבית הממוצעת שמפרסם בנק ישראל, בתוספת מרווח של 0.0% עד 0.4%, בכפוף לשיעור המיסום, לאזור רכישת הנכס (כמוגדר על ידי האוצר) ולקיום או אי קיום ביטוח אשראי, ובתוספת מרווח נוסף בשיעור של 0.24%, כפי שנקבע עבור הבנק, בהיותו זוכה במרכז (התוספת לבנקים אחרים שלא זכו, היא בשיעור נמוך יותר). על פי הנחיית האוצר, בנק שייבחר בכך יוכל לעבור להתחשבות על-פי ריבית ממוצעת בגין, במקום ריבית ממוצעת ידועה. הבנק החליט לעבור להתחשבות על-פי ריבית ממוצעת בגין, ויעשה כן עם השלמת ההסדרה המיכונית הנדרשת. במקביל לביצוע הלוואות כאמור לעיל, יהיו הבנקים רשאים להמשיך ולהעמיד לזכאים מקבוצת הדירוג הנמוכה הלוואות מכספי האוצר, בתנאי ההסכם הקודם (משנת 2004), ובכפוף לכך שהיקף ההלוואות לקבוצת הזכאים מהדירוג הנמוך לא יעלה על 8% מהיקף סך ההלוואות שבוצעו על ידי הבנק לקבוצה זו (מכספי בנק ומכספי תקציב).

בנוסף, נקבע לגבי כלל הזכאים, שמי שהיו זכאים לסיוע בתנאי "ריבית שוק", יקבלו החל מיום 1 במאי 2008 את הלוואות הסיוע בריבית שתקבע בהתאם לריבית הממוצעת על משכנתאות לתקופת ההלוואה (בכפוף לתקופות שהוגדרו, כאמור לעיל), כפי שתהיה ידועה ביום הביצוע.

להערכת הנהלת הבנק, השפעת המרכז החדש צפויה למתן בשנים הבאות את הירידה בשיעורי ההכנסה על הלוואות חדשות בתיק האשראי לזכאים, שנבעה ממרכזי האוצר הקודמים. זאת, במקביל להגדלת החלק שבאחריות הבנק בתיק אשראי זה. הכנסות הבנק בגין כלל פעילות ההלוואות לזכאים באחריות המדינה הסתכמו בשנת 2008 בכ-102 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה לכ-104 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007.

בנוסף להלוואות הרגילות במסגרת תכניות הסיוע, קיים הסדר מיוחד של מתן אשראי מסובסד, הניתן לפי תנאים המתעדכנים מעת לעת על ידי משרד הבינוי והשיכון, שמטרתו לעודד רכישת דירות חדשות בישובים מסוימים אשר למדינה יש עניין באיכלוסם ("הלוואת מקום").

במסגרת תחום ההלוואות, מטפל הבנק, בנוסף לשירות הבנקאי המקובל, במכלול הצדדים המנהלתיים הנדרשים לשירות זכאי משרד הבינוי והשיכון, כגון הנפקת תעודת זכאות.

ב. מענק מותנה - הלוואה הניתנת כחלק מהסיוע לדירוג, והופכת בהדרגה למענק בכפוף לתנאים הנקבעים על ידי משרד השיכון.

ביטוח חיים וביטוח נכסי לווים (ביטוח אגב משכנתא) - הרוב המכריע של הלווים מבוטחים בפוליסות ביטוח חיים בקשר להלוואה, ורוב הנכסים המשמשים כבטוחה מבוטחים בביטוח נכסים.

לרשות הלווים המעוניינים בכך עומדת האפשרות להצטרף להסדר ביטוח עם אחד המבטחים עימם התקשרה סוכנות הביטוח בבעלות הבנק, או לחלופין, לערוך הסדרי ביטוח נאותים באופן עצמאי באמצעות מבטחים אחרים, ובתנאי שהפוליסה מוסבת לטובת הבנק. רובם המכריע של הלווים נהגו לעשות את ביטוח הרכוש וביטוח החיים, המהווים תנאי להעמדת הלוואות, במסגרת הסדרי הבנק באמצעות הבנק, והחל מיום 1 בדצמבר 2005 באמצעות סוכנות בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק כמפורט להלן.

שיווק ביטוחים

ביום 17 בפברואר 2005 הודיעו המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים על מדיניותם בנושא "שיווק ביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואה לדירור על ידי תאגיד בנקאי".

כפי שנגזר מההוראות, החל מיום 1 בדצמבר 2005 שיווק הביטוח ללקוחות הבנק נעשה על ידי סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק (טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ), שפעילותה נפרדת מפעילות התאגיד הבנקאי ומוגבלת רק לתיווך בביטוח מבנה, לרבות נזקי סים, ובביטוח חיים אגב הלוואה הניתנת על ידי הבנק.

כדי לשמור על הפרדה הנדרשת בין פעילות המשכנתאות ופעילות הביטוח, הוצבו בסניפי הבנק המבצעים משכנתאות עמדות ייעודיות המקושרות ישירות לסוכנות הביטוח שבבעלות הבנק. בעמדות אלו רוכש הלקוח באופן עצמאי ביטוח חיים וכנס ומפיק את מסמכי הביטוח הדרושים לצורך ביצוע ההלוואה.

ההסדר החדש מגביר את התחרות בתחום שיווק הביטוחים לנוטלי משכנתא. בתחום ביטוח החיים, סוכנות הביטוח של הבנק נערכה להתמודדות עם התחרות הגדלה בענף, ומסוגלת להציע תעריפי ביטוח אטרקטיביים.

החל משנת 2003 תעריפי ביטוח המיבנים נקבעים לחברות הביטוח על ידי המפקח על הביטוח, והחל משנה זו תעריפים אלה הלכו וקטנו עד שנת 2008, וצפויים לקטון גם בשנת 2009. הוזלה זו של תעריפי הביטוח מקטינה גם את חלק הפרמיה המהווה את עמלת סוכנות הביטוח בגין ביטוח המבנים.

עד מועד הדוחות הכספיים, לשינויים האמורים בהסדרי הביטוח לא היתה השפעה מהותית על סך הכנסות הבנק ממכירת ביטוח. הבנק אינו צופה כי לשינויים אלה תהא השפעה מהותית על הכנסותיו בעתיד.

להלן הכנסות הבנק מביטוח אגב משכנתא (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2007	שנת 2008	
42	38	ביטוח נכסים
72	79	ביטוח חיים
114	117	סך הכנסות ממכירת ביטוח

הערכת הבנק דלעיל בדבר היקף ההשפעה של האמור לעיל על הכנסות הבנק ממכירת ביטוח חיים וביטוח נכסי לווים, מהווה מידע צופה פני עתיד. הערכה זו מבוססת על מודל שנערך לשם כך, ואשר מביא בחשבון הנחות שונות בדבר הפרמיה נטו המשולמת למבטחים, היקף תיק האשראי המבוטח, שיעור רכישת הביטוחים באמצעות קבוצת הבנק מתוך כלל הביצוע של משכנתאות חדשות, ועוד. הערכת הבנק עשויה להתברר, בדיעבד כשונה מהירידה בהכנסות בפועל, וזאת אם ההנחות העומדות בבסיס המודל לא יתקיימו ו/או יתקיימו באופן חלקי. לפרטים בדבר תובענות ייצוגיות כנגד הבנק הנוגעות לפעילות הקבוצה בתחום הביטוח, ראה באור 12.ד.19) לדוחות הכספיים.

שוק ההון

במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קניה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שרותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות וכיו"ב). כמו כן, נכללים שרותי הפצה של קרנות נאמנות ותפעול ושל קופות גמל, ועד למכירתן גם שרותי ניהול.

כרטיסי אשראי

כרטיסי האשראי הינו אחד מאמצעי התשלום המרכזיים במשק. במסגרת הפעילות במגזר משקי הבית, מוצעים ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי. המגזר פועל בתחום זה מול חברות כרטיסי האשראי. הבנק מציע ללקוחותיו כרטיסי אשראי המונפקים על

ידי חברות אלה, בעת פתיחת חשבון פרטי בבנק, ובהתאם לבקשת הלקוח. חברות כרטיסי האשראי, מצידן, משתמשות בבנק כצינור להפצת כרטיסיהן ללקוחות הבנק. הבנק מציע ללקוחותיו כמעט את כל סוגי כרטיסי האשראי הקיימים במשק הישראלי. כמו כן, לבנק מספר מוצרים בתחום כרטיסי האשראי:

”כרטיס אשראי טפחות” – מטרת המוצר לסייע, הן במכירת הלוואות המשכנתא, והן בעידוד פתיחת חשבונות עו”ש. המוצר מאפשר הקצאת מסגרת אשראי, בהסתמך על יכולת ההחזר של הלקוח ועל הנכס המשועבד כבר לבנק, באמצעות יוכל הלקוח לממן הוצאות נוספות הכרוכות ברכישת הדירה (ריהוט, שיפוצים וכד’) או בכל פעולה אחרת. לצורך כך, ניתן ללקוח כרטיס אשראי ייחודי. החיובים בכרטיס האשראי יצטברו בחשבון העו”ש ויועברו לחשבון המשכנתא אחת לתקופה בהתאם לתנאי הכרטיס.

כרטיס אשראי ”סטודנט חופשי” – הכרטיס מעניק לסטודנט אשראי הניתן לשימוש לצרכים שונים. האשראי במסגרת הכרטיס ניתן לניצול במשך 3 שנים, והוא נושא ריבית אטרקטיבית במיוחד על הסכום שנוצל בפועל. החזרי האשראי גמישים, כאשר תחילת החזר הקרן והריבית, לאחר 3 שנים מיום קבלת הכרטיס (ניתן לבקש דחייה של שנה נוספת). ניתן לבצע פרעון מוקדם מלא, או חלקי, ללא עמלות וללא קנסות.

כרטיס אשראי ממותג – למועד הדוחות הכספיים הבנק נמצא במהלך של בניית כרטיס ממותג ייחודי לבנק, ובוחן את האפשרויות ליצירתו ולקידומו של הכרטיס הממותג. לפרטים בדבר הסכם עם קבוצת כ.א.ל, בין היתר בעניין הנפקה של כרטיס ממותג, ראה באור (15.ד.19) לדוחות הכספיים.

שירותים ייחודיים לבנק

במסגרת מגזר משקי הבית מציע הבנק ללקוחותיו שירותים, המביאים לידי ביטוי את היתרונות משילוב המוצרים השונים המתוארים לעיל. בגדר כך מציע הבנק הטבות שונות בתחום העו”ש והאשראי ללקוחות נוטלי משכנתאות, במטרה לעודד לקוחות אלה לנהל חשבון עו”ש בבנק. כמו כן, מציע הבנק הטבות בתחום המשכנתאות ללקוחות בעלי חשבונות עו”ש בבנק, במטרה לעודד לקוחות אלו ליטול משכנתאות באמצעות הבנק. ההטבות הרלבנטיות הוחלו גם על לקוחות אדנים ויהב בהתאם לפעילותם ולמאפייניהם. השירותים הייחודיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר משקי הבית כוללים הן שירותים בתחום הבנקאות הקמעונאית והן שירותים בתחום המשכנתאות כדלהלן:

חשבון מנהלים – המותג הייחודי - ”חשבון מנהלים”, שהושק בשנת 2007, מאפשר לאוכלוסיה פרטית מועדפת להפיק את המירב מניהול חשבון העו”ש במזרחי טפחות. המותג שם דגש על רמת השירות, רמת ניהול החשבון, הצעות ערך בנקאיות, הטבות פיננסיות ושירותים חוץ בנקאיים הניתנים ללקוחות חשבון המנהלים. לרשות הלקוח עומדים יועצים מקצועיים בתחום הייעוץ הפיננסי, הייעוץ הפנסיוני וייעוץ בנושא המשכנתאות.

”אובדרפט בלי ריבית” – קיזוז יתרות חובה כנגד יתרות זכות של הלקוח במהלך החודש, שירות הניתן ללקוחות נבחרים. **הטבות לבעלי משכנתא** – הטבות ייחודיות, המוצעות לקבוצות מסוימות של לקוחות בעלי חשבון בבנק, שלהם משכנתא. ההטבות כוללות העמדת מסגרת אשראי ללא ריבית בחשבון עובר ושב, וכן ריבית על יתרת זכות עד לגובה ההחזר החודשי של המשכנתא. ההטבה ניתנת בכל חודש, בכפוף לעמידת הלקוח באותו חודש בתנאי התוכנית.

יעוץ פנסיוני – הבנק מעניק יעוץ פנסיוני ללקוחותיו וללקוחות בנקים אחרים, הן לשכירים והן לעצמאיים. זאת על בסיס מודל הייעוץ הנתמך במערכת מחשב שפותחה בבנק. הייעוץ ניתן על ידי יועצים פנסיונים מוסמכים הנותנים יעוץ אובייקטיבי. לפירוט תחליפים למוצרים ראה להלן בתאור התחרות במגזר.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. חלק מהסדרים חקיקתיים אלה, אשר פורסמו לאחרונה, הינם בעלי השפעה מובהקת על פעילות מגזר משקי הבית.

מסגרות אשראי – ביום 8 בפברואר 2005, פירסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 ("ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב"), לפיה יש לקבוע מסגרת אשראי כוללת בחשבון העובר ושב של כל לקוח, כפי שתאושר על ידי הבנק, והבנק לא יאשר חריגה ממסגרת זו בכפוף לתנאים המפורטים בהוראה. הבנק פועל בהתאם להוראה.

הפרשה לחובות מסופקים (משכנתאות) – ביום 1 בינואר 2006 פירסם בנק ישראל חוזר לעניין אופן חישוב הפרשה לחובות מסופקים בגין אשראי לדיר (משכנתאות). לפרטים בדבר הכללים להקטנת הפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור, כפי שפורסמו בחוזר המפקח על הבנקים ראה באור 1.ט"ז.3) לדוחות הכספיים.

האחדת תעריפונים ופיקוח על עמלות – ביום 8 בינואר 2008 נקבעו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח – 2008, במסגרתם פורסמו תעריפון מלא ותעריפונים מצומצמים לעמלות הבנקים. מטרת התעריפונים לצמצם את מספר העמלות הנגבות על-ידי הבנקים, ולהביא לאחידה בשמות העמלות, כך שייאפשרו ללקוח בקרה על העמלות בהן הוא מחוייב והשוואה בין העמלות הנגבות על-ידי בנקים שונים. הבנק מיישם את הכללים ממועד תחולתם באמצע שנת 2008.

מימוש בטחונות – ביום 4 בנובמבר 2008 התקבל חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 29), התשס"ט-2008. התיקון לחוק קובע, בין היתר, מגבלות על מכירת סקרקעין המשמשים כולם או מקצתם דירת מגורים לחייב ועל פינוי החייב ובני משפחתו הגרים עימו במרקעין. כמו כן, החוק מבטל, בתנאים מסויימים, את אפשרות ההתניה על הגנת הדיור החלופי. תחילתו של התיקון לחוק ביום 6 במאי 2009.

להערכת הנהלת הבנק עלול התיקון לחוק להטיל על הבנק הוצאות נוספות באותם מקרים בהם יידרש מימוש של דירת מגורים לצורך גביית חובות של לווים. עם זאת, בשלב זה לא ניתן להעריך את מידת השפעת התיקון לחוק על התוצאות העסקיות של הבנק. לפרטים, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שינויים טכנולוגיים

לשינויים הטכנולוגיים שחלו בתחום השיווק וההפצה ראה בפרק השיווק וההפצה להלן.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר משקי הבית

בעקבות המיזוג בין בנק מזרחי לטפחות בתחילת שנת 2005 נחשף הבנק למאות אלפי לקוחות נוטלי משכנתאות ולקוחות בתחום הפיקדונות (לקוחות בנק טפחות לשעבר), המהווים קהל יעד טבעי לשיווק מוצרים נוספים של הבנק. הרחבת בסיס הלקוחות והגדלת מגוון השירותים ללקוחות מגזר משקי הבית תוך מיצוי מאגר לקוחות בנק טפחות לשעבר מהווה גורם קריטי בהצלחת מגזר זה. בנוסף, עם רכישתו על-ידי הבנק של 50% מההון המונפק של בנק יהב, ומיזוג בנק אדנים אל ולתוך הבנק, עשויים לקוחות יהב ואדנים להוות חוזק לפעילות המגזר הקמעונאי, תוך שהם נחשפים לפעילות פוטנציאלית נוספת במסגרת הקבוצה; בתחום המשכנתאות, למשל, עבור לקוחות יהב, ובתחומי העובר ושב וההשקעות עבור לקוחות אדנים.

לקוחות

פעילות מגזר משקי הבית מאופיינת בפיזור רב, הן של האשראי והפיקדונות בתחום הבנקאות הקמעונאית, והן של תיק האשראי בקרב מאות אלפי משקי בית שנטלו משכנתאות מהבנק במהלך השנים. אי לכך, אובדן לקוח זה או אחר, אינו משפיע באופן מהותי על כלל הפעילות במגזר.

עם זאת, יש לציין, כי חלק ניכר מההלוואות הפעילות בתחום המשכנתאות ניתן לזכאי משרד הבינוי והשיכון, כמחציתם לזוגות צעירים והיתר בחלקים דומים בקירוב, לעולים חדשים ולזכאים אחרים. בשנים האחרונות, כתוצאה מהפחתה מתמשכת בסיוע מצד המדינה, קטנה אוכלוסיית זכאי משרד השיכון, כך ששיעור ההלוואות אשר ניתן ללקוחות שאינם זכאי משרד השיכון עמד בשנת 2008 על כ-84%, לעומת כ-80% בשנת 2007 וכ-75% בשנת 2006.

שיווק והפצה

פעילויות השיווק וההפצה של המוצרים והשירותים במגזר משקי הבית מבוצעות ככלל, באמצעות מערך הסניפים של הבנק ובאמצעות הבנקאות הישירה (בעיקר באינטרנט ומענה טלפוני).

סניפי הבנק – במסגרת הקבוצה פועלים 165 מרכזי עסקים, סניפים ושלוחות, לרבות 10 סניפי בנק אדנים ו-33 סניפי יהב. הבנק ממשיך לייעל את פריסת הסניפים, ולהרחיב את מערך נקודות המכירה, בין היתר, באמצעות הוספת פעילות מסחרית בסניפי המשכנתאות ופעילות משכנתאות בסניפים המסחריים. לפרטים, ראה פרק הפריסה הסניפית.

הבנקאות הישירה – במסגרת הבנקאות הישירה נכללים המוקדים הטלפוניים, אתר האינטרנט של הבנק, המכשירים לשרות עצמי, ומתן מידע באמצעות הטלפון הסלולרי.

- **המוקדים הטלפוניים** – במחצית השנייה של שנת 2007 השלים הבנק מהלך של הסטת שיחות הטלפון מסניפי הבנק למוקד "השירות הטלפוני של מזרחי טפחות". מהלך זה נגזר ממדיניות הבנק, להגביר את יכולת המכירה של סניפי הבנק, להרחיב את שעות הפעילות ולשפר את רמת השירות ומהירותו באמצעות המוקד הטלפוני. בבנק מופעלים מוקדים טלפוניים בשני אתרים, בתל אביב ובירושלים.

- **אתר האינטרנט** – במהלך שנת 2008 הורחב מגוון השירותים ללקוח כדי להמשיך במדיניות הפחתת תלות הלקוח בסניף הפיזי. בנוסף לשירות הדואר האלקטרוני הושק שירות חדש – "תיבת הודעות", המאפשר קבלת הודעות מהבנק דרך אתר האינטרנט כתחליף לקבלתן בדואר רגיל. כמו כן, הוגדרו במהלך שנת 2008 הדרישות לתשתית תפעולית משופרת לאזור השיווקי באתר, במטרה להמשיך ולשפר את רמת משק המשתמש עם המערכת ולהגביר את היקף הפעילות של הלקוח באמצעות האתר.

- **מכשירי הבנק האוטומטיים** מהווים זרוע נוספת למכירה ושירות. לפרטים נוספים, ראה להלן בפרק הפעילות השיווקית. אין לבנק תלות בגורמי שיווק והפצה חיצוניים במסגרת מגזר זה.

תחרות

בנקאות ופיננסים, כרטיסי אשראי ושוק ההון

ביחס למגוון מוצרים אלה מספר המתחרים העיקריים במגזר משקי הבית הינו כמספר הבנקים הפועלים במשק, כאשר ההתייחסות המרכזית הינה לקבוצת חמשת הבנקים המסחריים. בשנים האחרונות מצוי שוק הבנקאות הקמעונאית בתחרות עזה בין הבנקים. ככלל, ניתן לציין, כי מוצרי מגזר משקי הבית המוצעים על ידי הבנקים השונים הינם דומים, ולכן התחרות מתמקדת בטיב השירות, בשיעורי המרווחים ובעמלות המשולמות על ידי הלקוחות.

בנוסף לתחרות בין הבנקים, מורגש מאמץ מוגבר של גופים חוץ בנקאיים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי האשראי), הפונים גם הם לפלח אוכלוסייה זה בהצעות למתן אשראי. חברות כרטיסי האשראי, בשיתוף עם רשתות קמעונאיות ואחרות פועלות גם להנפקת כרטיסי אשראי ישירות ללקוח שלא באמצעות הבנק. פירוט בדבר חסמי הכניסה והיציאה ראה להלן.

בתחום שוק ההון ניתן למנות בין המתחרים, בנוסף לחברות הביטוח, גם את בתי ההשקעה הפרטיים.

הבנק מתמודד עם התחרות הקיימת באמצעות חתירה למתן שירות איכותי והשקת מוצרים ייחודיים. כאמור לעיל, הבנק מעריך כי במיזוג טפחות ואדנים וברכישת האחזקה ביהב טמון פוטנציאל להרחבת הפעילות בתחום משקי הבית על בסיס הפעילות המתמשכת מול הלקוחות.

משכנתאות

עיקר פעילות המשכנתאות בישראל מתבצעת באמצעות 10 בנקים הפועלים בתחום. הבנק, מזה עשרות שנים, הינו הבנק המוביל במגזר המשכנתאות, הן בהיקפי מתן האשראי והן ביתרת תיק האשראי. בהתבסס על נתוני בנק ישראל, חלקה של הקבוצה במתן אשראי לדיר, מכספי הבנק ומכספי המדינה בתחום המשכנתאות, עמד בשנת 2008 על כ-34.2%, לעומת כ-30% בשנת 2007. חלקה המצטבר (יתרת תיק האשראי) של הקבוצה הגיע לכ-34% מכלל המערכת הבנקאית, דומה לחלקה בשנת 2007. המתחרים העיקריים של הבנק הינם בנק לאומי למשכנתאות, בנק הפועלים ובנק דיסקונט למשכנתאות. יצוין, כי חברות הביטוח מתחרות גם הן בתחום המשכנתאות. לפירוט בדבר חסמי הכניסה והיציאה ראה להלן.

הבנק נוקט באמצעים שונים בהתמודדותו עם הסביבה התחרותית בתחום המשכנתאות, כולל פעולות פרסום נרחבות, שימוש במשווקים בשטח, פיתוח והפעלה של מוצרים חדשים, שמירה על נוכחות בשוק הדירות הראשוני בדרך של ליווי פרויקטים של בניה למגורים ועוד. נדבך נוסף בהתמודדות הבנק עם התחרות בתחום המשכנתאות הינו השקעת משאבים בשיפור מתמיד של הרמה המקצועית והשירות הניתנים על ידו ללקוחות.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- הרגלי לקוחות
- מגבלות רגולטוריות
- דרישות להון מינימאלי
- הכשרת כוח אדם מקצועי
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).

הסכמי שיתוף פעולה

- הבנק התקשר לפני מספר שנים עם חברת אי. א.מ. אי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ (להלן "EMI") - חברה בעלת רשיון לביטוח סיכוני אשראי במשכנתאות. סיכוני האשראי של חלק מלקוחותיו, הנוטלים הלוואות חדשות בהן שיעור המימון הוא גבוה, מבטחים באמצעות EMI. ביטוח זה מיועד לכיסוי נזק אשר עלול להיגרם לבנק במקרים של כשל אשראי, אם התמורה ממימוש הביטחונות לא תספיק לכיסוי יתרת החוב של הלווה. הביטוח הוא "שכבה העליונה" של ההלוואה, כך ש-EMI אמורה לכסות את ההפסד הראשון, ובכך להקטין (או למנוע לחלוטין) את ההפסד לבנק במקרה של מימוש בהפסד.
- הבנק התקשר עם מספר חברות המנפיקות כרטיסי אשראי, אשר העיקריות בהן הן ישראלכרט בע"מ (החל משנת 1979) וחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל משנת 1995), בשורה של הסכמים המסדירים את מערכת היחסים בין הצדדים. על פי ההסכמים, יפעל הבנק להפצת כרטיסי האשראי המונפקים על ידי החברות האמורות ללקוחותיו. בהסכמים נקבעו מנגנונים לחישוב הסכומים להם זכאי הבנק בגין פעילות לקוחותיו בכרטיסים שהונפקו, בין היתר בהסתמך על היקף השימוש אותו עושים לקוחות הבנק בכרטיסי האשראי של החברות הללו. ההסכמים מגדירים את אופן תפעול כרטיסי האשראי ואת חלוקת האחריות בין חברות כרטיסי האשראי לבין הבנק. על פי ההסכמים, זכאי הבנק למנות משקיף מטעמו שישתתף בישיבות הדירקטוריון (לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון, למעט ועדת ביקורת) של ישראלכרט בע"מ.
- לפרטים בדבר הסכם שנחתם עם קבוצת כ.א.ל. לקראת גיבוש הסדר חדש במסגרתו יונפקו כרטיסי אשראי ממותגים של הבנק, ראה באור 15.ד.19) לדוחות הכספיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- הבנק רואה חשיבות להמשך הפיתוח של מגזר משקי הבית במסגרת פעילות הבנק בעתיד. להלן עיקרי היעדים בתחום משקי הבית, והאסטרטגיה העסקית הנגזרת מיעדים אלו:
- גידול בנתח השוק באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות, בעיקר מקרב לקוחות טפחות לשעבר, לקוחות אדנים, ובנוסף לקוחות יהב, כפלטפורמה להשגת הגידול בנתח השוק ובהכנסה.
 - הרחבת הפעילות בסניפים והפיכת כלל הסניפים ליחידות מכירה של פעילות בנקאית מסורתית ושל פעילות משכנתאות, תוך ביצוע מכירה צולבת ללקוחות.
 - שמירה על נתח השוק במשכנתאות ואף הגדלתו תוך התמקדות באפיקים בעלי רווחיות גבוהה, על ידי מתן הצעות ערך ללקוח המבוססות על סינרגיה בין הפעילות בתחום המשכנתאות, הפעילות המסחרית והפעילות בתחום הפנסיוני.
 - מערכת ה-CRM - ניהול קשרי לקוחות, מטרתה להציג את כל המידע הרלוונטי לבנקאי במטרה להציע ללקוח את המוצרים המתאימים לו, תוך שיפור הקשר עם הלקוח.
 - הבנק נמצא בעיצומו של תהליך ההטמעה של מערכת המחשב החדשה התומכת בתהליך ביצוע וניהול המשכנתאות. המערכת החדשה מאפשרת, בין היתר, מעבר לפעילות ועיבודים מקוונים (ON LINE), ועדכון יתרות בתדירות יומית. כמו כן תאפשר המערכת גמישות בהגדרה ובתפעול השוטף של מוצרי המשכנתאות השונים, תקל על פיתוח מוצרים חדשים וגמישים, ותשפר את יכולת התחרות, ואת יכולת הבנק להגיב בצורה מהירה לשינויים בסביבה העסקית. כל סניפי הבנק המטפלים במשכנתאות, החלו לפעול באמצעות המערכת החדשה. בכוונת הבנק להפעיל את המערכת גם בסניפי בנק אדנים לשעבר שמוזג לתוך מזרחי-טפחות בתחילת שנת 2009.
 - במהלך השנתיים האחרונות מבצע הבנק מהלך של שדרוג מערכת המחשוב הסניפית של הבנק, ומעבר לעבודה בטכנולוגיית "NET". בשנת 2009 צפויה להתבצע פריסה והטמעה של המערכת החדשה. מערכת זו מציבה את הבנק בשורה הראשונה מבחינת תפעול ושירות לעובדים וללקוחות.
 - המשך פיתוח מוצרים המיועדים לפלחי אוכלוסיה ממוקדים, במטרה להגדיל את היקפי הפעילות.
 - העמדת מכלול היחסים עם הלקוח וטיפולו כמטרה בפני מגזר משקי הבית.
 - מינוף הקשר בין פעילות מגזר הבנקאות העסקית בענף הבניה והנדל"ן לבין מגזר המשכנתאות. במסגרת זו מושם דגש על מיצוי מקסימאלי של שווק משכנתאות לרוכשי דירות בפרויקטים המוקמים על ידי לקוחות הנדל"ן.
- תוצאות המגזר חשופות לאיום, בין השאר, כתוצאה מתחרותיות גבוהה הנובעת מהאטרקטיביות שלו, בשל היותו מגזר בו הסיכון הוא נמוך (הנובע מפוזר לקוחות גבוה יחסית). בנוסף, תוצאות המגזר מושפעות מכניסת חברות כרטיסי אשראי לתחום העמדת המימון הקמעונאי (לפרטים ראה בפרק התחרות לעיל).
- כמפורט לעיל, המיזוג של בנק טפחות, וכן מיזוג אדנים ורכישת האחזקות בבנק יהב, מהווים הזדמנות להגדלת בסיס הלקוחות של הקבוצה ולהרחבת הפעילות במגזר משקי הבית.
- מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, לביקוש לדיור ולמשכנתאות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות, לנושאי כוח אדם ולזמינותם ומחיריהם של נכסים.

תוצאות מגזר משקי הבית

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007					לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				
סך הכל	משכנתאות	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	משכנתאות	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
במיליוני שקלים חדשים									
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:									
1,822	2,200	21	13	(412)	2,613	2,995	13	15	(410)
(906)	(1,860)	-	(10)	964	(1,420)	(2,573)	-	(11)	1,164
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
916	340	21	3	552	1,193	422	13	4	754
589	262	97	72	158	670	259	106	99	206
1,505	602	118	75	710	1,863	681	119	103	960
67	41	-	-	26	87	42	-	-	45
הוצאות תפעוליות ואחרות									
1,012	207	40	41	724	1,259	217	45	53	944
(62)	-	-	(3)	(59)	(106)	-	-	(8)	(98)
950	207	40	38	665	1,153	217	45	45	846
488	354	78	37	19	623	422	74	58	69
171	124	28	13	6	233	157	28	22	26
317	230	50	24	13	390	265	46	36	43
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים נטו, מפעולות רגילות לאחר מיסים של חברות מאוחדות									
-	-	-	-	-	(12)	-	-	-	(12)
317	230	50	24	13	378	265	46	36	31
121	-	121	-	-	-	-	-	-	-
438	230	171	24	13	378	265	46	36	31
רווח נקי									
19.2%					13.9%				
תשואה להון									
42,430	34,935	-	848	6,647	49,534	39,350	-	1,340	8,844
33,219	-	-	-	33,219	41,842	3,873	-	7	37,962
33,999	26,943	-	-	7,056	41,701	30,836	-	-	10,865
17,238	-	17,238	-	-	18,665	-	18,665	-	-
43,603	35,795	-	1,331	6,477	54,500	41,593	-	1,588	11,319
30,731	-	-	-	30,731	47,597	1,427	-	-	46,170
17,110	16,934	-	-	176	20,349	16,561	-	-	3,788
מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:									
491	340	-	3	148	624	386	-	4	234
360	-	-	-	360	481	-	-	-	481
65	-	21	-	44	88	36	13	-	39
916	340	21	3	552	1,193	422	13	4	754
סך הכל									

תרומת מגזר משקי הבית לרווחי הקבוצה מפעולות רגילות בשנת 2008 גדלה בשיעור של 19.2% לעומת התרומה בתקופה המקבילה אשתקד. בניטרול חלק הבנק ברווחי בנק יהב, שאוחד לראשונה ברבעון השלישי של 2008, הסתכם הגידול ברווח הנקי מפעולות רגילות בכ-15.5%. הרווח מפעולות בלתי רגילות, בסך 121 מיליון שקלים חדשים, הינו בגין חלקו של המגזר ברווח ההון ממכירות פעילות קבוצת הבנק בקופות הגמל במחצית הראשונה של שנת 2007.

הרווח מפעילות מימון גדל בשיעור של 30.2%, ובניטרול השפעת האיחוד לראשונה של יהב ב-14.8%, בעיקר בגין פעילות המשכנתאות. הגידול ברווח מפעילות מימון במשכנתאות הושפע גם מהפרשי הצמדה על יתרת אשראי שקיימת בגינו הפרשה לחובות מסופקים, שכנגדם קיימת השפעה דומה בהפרשה לחובות מסופקים, כאמור להלן. ההכנסות התפעוליות והאחרות עלו בכ-13.8%, ובניטרול השפעת האיחוד לראשונה של יהב ב-3.7%.

מנגד, גדלה ההפרשה לחובות מסופקים בסך 20 מיליון שקלים חדשים, רובם ככולם בגין עליה בהפרשה בגין לווים בודדים. הגידול בשיעור 21.4% בהוצאות התפעוליות, 27.5% בבנקאות ופיננסים, נבע בעיקר עקב האיחוד לראשונה של יהב. ללא השפעה זו, גדלו ההוצאות התפעוליות בכ-4.9%, 3.8% בבנקאות ופיננסים.

בנוסף, הושפעה תרומת המגזר לרווח מגידול בהפרשה למיסים, כתוצאה מביטול חוק התיאומים.

מגזר בנקאות פרטית

מידע כללי על מגזר הפעילות

בנקאות פרטית הינה תפישה של שירות בנקאי ייחודי המיועד ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, שחלק ניכר מפעילותם נעשה בתחום ניהול נכסים פיננסיים. על לקוחות הבנקאות הפרטית בבנק נמנים בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי פיקדונות נזילים והשקעות בניירות ערך בסכומים העולים על 2.5 מיליוני שקלים חדשים, או תאגידיים שלהם היקפי נכסים נזילים כאמור בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים.

היעוץ הפיננסי, המהווה חלק מהותי בשירות המוצע למגזר פעילות זה, ניתן ללקוחות המגזר החתומים על הסכמי ייעוץ. כמו כן, מוצע מענה ליתר צרכיהם הפיננסיים של לקוחות אלה, תוך מתן שרות אישי ברמה גבוהה והצעת מוצרים מתקדמים ומגוונים.

הבנקים בישראל משקיעים בשנים האחרונות מאמצים ניכרים בפיתוח ובשכלול שירותי הבנקאות הפרטית ובהגדלת נתח השוק שלהם בתחום זה. זאת, על רקע הגורמים הבאים:

- הפוטנציאל הטמון בהרחבת הקשר העסקי עם לקוחות המעמד הסוציו-אקונומי הגבוה המשווייכים למגזר זה.
- התגברות הדרישה מצד לקוחות מגזר זה לשירות מקצועי ואישי ברמה גבוהה, כנהוג בעולם.
- פיתוח מואץ של מוצרי השקעה מתקדמים, כגון: מוצרים מובנים, קרנות גידור, תעודות סל ועוד, חלופיים למוצרים המסורתיים (תוכניות חסכון, ניירות ערך וכד').

החל מתחילת שנת 2009 עברה האחריות לטיפול במגזר הבנקאות הפרטית מהחטיבה הקמעונאית לחטיבה הפיננסית. זאת, בהתאם לתפישת ההנהלה את המרכיבים העיקריים של הטיפול במגזר זה.

מוצרים

- המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות מגזר זה הינם כדלקמן:
- **בנקאות ופיננסים** - ללקוחות המגזר מוצע מגוון מוצרים בתחום בנקאות ופיננסים, תוך גיבוש אסטרטגיית השקעה תואמת לכל לקוח על פי מאפייניו וצרכיו הייחודיים, וכן הצעת מוצרי השקעה מתקדמים, לרבות פיקדונות ומוצרים מובנים.
- **כרטיסי אשראי** - הבנק מציע ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי המונפקים על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.

- **שוק ההון** - במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קניה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שירותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות וכיו"ב). כמו כן, נכללים שירותי הפצה של קרנות נאמנות ותפעול של קופות גמל, ועד למכירתן גם שרותי ניהול.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. בחודש ינואר 2007 פרסמה רשות ניירות ערך הנחיה בקשר עם בירור צרכי לקוחות (יחידים). על פי ההנחיה מחויב הבנק, במסגרת מתן ייעוץ ללקוחות, לתשאל את הלקוח על בסיס רשימת שאלות המהוות חלק מההנחיה. זאת, במטרה ללמוד את העדפות הלקוח ואת צרכיו. הבנק נערך לעמידה בדרישות ההנחיה באמצעות הרחבה והכנה של מסמכים וטפסים מתאימים לצורך בירור הפרטים הנדרשים. לגבי לקוחות חדשים תחולת ההנחיה מחודש ינואר 2008, ולגבי לקוחות החתומים על הסכמי ייעוץ עובר למועד האמור תחול ההנחיה מחודש יולי 2009. הבנק פועל בהתאם להנחיות.

שינויים טכנולוגיים

לשינויים טכנולוגיים, לרבות בנושא תפעול קופות הגמל והייעוץ הפנסיוני, ראה בפרק מערכות מידע ומחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר הבנקאות הפרטית כוללים פיתוח פעילות שיווקית ועיסוקית המושתתת על הבנת צרכי הלקוחות ומתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, המציע פתרון כולל לצרכי הלקוח בכל תחומי הבנקאות.

לקוחות

המגזר מטפל בלקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי פיקדונות נזילים והשקעות בניירות ערך בסכומים העולים על 2.5 מיליון שקלים חדשים, או לקוחות עסקיים בעלי יתרות נזילות כאמור בהיקפים העולים על 8 מיליון שקלים חדשים.

קבוצת הלקוחות המטופלת במסגרת המגזר אינה הומוגנית, לא מתקיימים יחסי תלות או קשר מהותי בין הלקוחות, ולפיכך למגזר הבנקאות הפרטית אין תלות בקבוצת לקוחות ספציפית אשר אובדנה עשוי לפגוע באופן מהותי בפעילותו.

שיווק והפצה

בנוסף לפעילויות השיווק וההפצה באמצעות היחידות המתמחות בבנקאות הפרטית ובאמצעות הבנקאות הישירה, נערכים ללקוחות מגזר זה כנסים לפי פלחי אוכלוסיה נבחרים ופניות באמצעות דיור ישיר בפורמט מיוחד.

תחרות

תפישת השירות הייחודית המוגדרת בבנק כ"בנקאות פרטית" נהוגה בכל המערכת הבנקאית הגלובאלית הבינלאומית, וגם בישראל. יחד עם זאת, יצוין כי התבחינים הקובעים את השייכות לקטגוריה זו, תפיסת השירות ואופיו הספציפי משתנים, ואינם נסמכים על עקרונות זהים בכל הבנקים. לאור זאת, היקף פעילותו של הבנק בתחום זה ביחס למתחריו אינו ידוע, ואין בנמצא נתונים פומביים אודות חלקם היחסי של הבנקים השונים, במגזר הבנקאות הפרטית.

בנוסף לבנקים המקומיים, קיימת בתחום זה תחרות מצד בנקים זרים, וגופים חוץ בנקאיים כגון בתי השקעות, קרנות לסוגיהן (בארץ ובחוץ לארץ) וחברות ביטוח.

על מנת להתמודד עם התחרות במגזר זה, משקיע הבנק משאבים רבים בהכשרה מקצועית של עובדיו, במתן שירות איכותי ובשמירה על קשר הדוק עם הלקוח, בארגון כנסים מקצועיים ללקוחות הנבחרים של המגזר, בהשקעה אינטנסיבית של מוצרים ייעודיים וייחודיים ללקוחות המגזר ובמאמצים לאיתור ולגיוס לקוחות חדשים באופן שוטף.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות.
- דרישות להון מינימאלי.
- הכשרת כוח אדם מקצועי.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב בדגש על מערכות ייעוץ ו-CRM).
- היצע מוצרים פיננסיים ייחודיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בכוונת הבנק להמשיך ולפתח את רשת הבנקאות הפרטית הגלובלית שלו בהתבסס על ניהול מרכזי, על מוקדי תמיכה מקצועיים ועל שיתוף פעולה בין שלוחות הבנק ויחידותיו בארץ ובעולם.

המשבר הפיננסי בארץ ובעולם מהווה איום מרכזי על תוצאותיו העסקיות ועל התפתחותו של מגזר זה. עם זאת, הקפדה על המשך מתן שרות מקצועי ואמין, ושמירת קשר הדוק עם הלקוחות, יאפשרו לבנק להרחיב את פעילותו עם לקוחות המגזר עם התאוששות השווקים הפיננסיים והכלכלה הראלית.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאו-פוליטיים, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר בנקאות פרטית

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008			
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים						
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:						
(100)	1	(101)	(154)	1	(155)	מחיצוניים
149	1	148	235	-	235	בינמגזרי
49	2	47	81	1	80	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
21	18	3	68	17	51	הכנסות תפעוליות ואחרות
70	20	50	149	18	131	סך ההכנסות
-	-	-	1	-	1	הפרשה לחובות מסופקים
הוצאות תפעוליות ואחרות						
11	-	11	57	1	56	מחיצוניים
1	-	1	1	-	1	בינמגזרי
12	-	12	58	1	57	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
58	20	38	90	17	73	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
20	7	13	33	6	27	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
38	13	25	57	11	46	רווח נקי מפעולות רגילות
52	52	-	-	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
90	65	25	57	11	46	רווח נקי
-			101.0%			תשואה להון
-	-	-	1,440	-	1,440	יתרה ממוצעת של נכסים
2,210	-	2,210	6,367	-	6,367	יתרה ממוצעת של התחייבויות
-	-	-	843	-	843	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
4,582	4,582	-	5,481	5,481	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
-	-	-	1,350	-	1,350	אשראי לציבור (יתרת סוף)
2,204	-	2,204	6,809	-	6,809	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
-	-	-	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:						
-	-	-	24	-	24	מרווח מפעילות מתן אשראי
47	-	47	61	-	61	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2	2	-	(4)	1	(5)	אחר
49	2	47	81	1	80	סך הכל

תרומת מגזר הבנקאות הפרטית לרווחי הקבוצה מפעולות רגילות בשנת 2008 גדלה בשיעור של כ-50.0% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הרווח מפעולות בלתי רגילות, בסך 52 מיליון שקלים חדשים, הינו בגין חלקו של המגזר ברווח ההון ממכירת פעילות קבוצת הבנק בקופות הגמל במחצית הראשונה של שנת 2007.

רווחי המגזר בשנת 2008 כוללים את תוצאות פעילות הבנקאות הפרטית שבמסגרת הפעילות הבינלאומית, אשר הוצגו בשנת 2007 כמגזר נפרד. בניטרול השפעה זו, גדלה תרומת המגזר בשנת 2008 בכ-2.6% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

מגזר עסקים קטנים

מידע כללי על מגזר הפעילות

מגזר העסקים הקטנים פועל במסגרת החטיבה הקמעונאית, ומטפל בעיקר בחברות משפחתיות ובלקוחות עסקיים קטנים, בעלי מחזור פעילות נמוך באופן יחסי, ויתרת חבות עד וכולל 6 מיליון שקלים חדשים. המגזר מאופיין בפיזור גבוה של הלקוחות. לאור העובדה שזמינות הנתונים ואמינותם לגבי הלקוחות במגזר זה נמוכה באופן יחסי, נדרשים טיפול מקצועי ואמצעי בקרה מתאימים, על מנת להעריך את טיב הלקוח לצורך מתן אשראי. בנוסף, מאופיין מגזר זה בשיעור ביטחונות גבוה, הנדרש מהלקוחות להבטחת פרעון האשראי.

מוצרים

בנקאות ופיננסים

במסגרת מוצר זה מעניק הבנק את השירותים הבאים:

- הלוואות למטרות שונות - הלוואות כנגד ניכיון שיקים / כרטיסי אשראי, הלוואות לעסק וכד'.
- פעילות יבוא ויצוא - פעילות במטבע חוץ, התאמת מסגרות לפי אופי הפעילות של הלקוח, תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים כגון: EDI באינטרנט.
- השקעות - מגוון פעולות בתחום ההשקעות כגון: פיקדונות מסוגים שונים ולתקופות שונות.
- ניהול מסגרות חח"ד - המסגרות נקבעות בהתאם לצרכי הלקוח, מחזור הפעילות ושיקול דעת הבנק. על פי הוראות המפקח על הבנקים לא תתאפשר חריגה מהמסגרות בהתאם לתנאים שנקבעו בהוראות. לפרטים, ראה סעיף החקיקה בתיאור מגזר משקי הבית.

כרטיסי אשראי - הבנק מציע ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי המונפקים על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.

שוק ההון - במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קניה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שרותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות וכיו"ב). כמו כן, נכללים שרותי הפצה של קרנות נאמנות ותפעול של קופות גמל, ועד למכירתן גם שרותי ניהול. לפירוט תחליפים למוצרים ראה להלן.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. בדבר הסדרי חקיקה וכללים, שנועדו להסדרת יחסי בנק-לקוח, ובין היתר בענין תעריפוני עמלות ומסגרות אשראי, ראה גם פסקת החקיקה במסגרת תאור מגזר משקי הבית.

שינויים טכנולוגיים

לפירוט בדבר השינויים הטכנולוגיים בבנק, ראה פרק מערכות מידע ומיחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר פעילות זה הם שרות אישי ומתן פתרונות בנקאיים למכלול צרכיו הפיננסיים של הלקוח.

לקוחות

במגזר עסקים קטנים לא קיימת תלות בלקוח ספציפי או במספר מצומצם של לקוחות.

שיווק והפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם סניפי הבנק ואמצעי הבנקאות הישירה. אין תלות בצינורות שיווק חיצוניים. לפירוט בדבר גורמי שיווק והפצה אלו, ראה בתיאור מגזר משקי הבית.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה היא בעיקר בתוך המערכת הבנקאית. בנוסף, קיימת פעילות של גורמי אשראי חוץ בנקאיים (חברות ביטוח, כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים וחב' מימון שונות). השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות הן שיווק אקטיבי, קשר אישי עם הלקוח, הענקת שרות אישי ומתן פתרונות מקצועיים למכלול צרכיו הפיננסיים של הלקוח.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות.
- דרישות להון מינימאלי.
- הכשרת כוח אדם מקצועי.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).
- הרגלי לקוחות - בדגש על קיום קשרים שוטפים ועל מוניטין של גופים בנקאיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק כוללת הרחבה של הפעילות במגזר העסקים הקטנים, תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו.

להלן עיקרי היעדים בתחום העסקים הקטנים והאסטרטגיה העסקית הנגזרת מיעדים אלו:

- הגברת הפעילות השיווקית מול הלקוחות, תוך פילוח הלקוחות על פי סוג העיסוק, הקף הפעילות וצרכיהם השונים.
- מיצוי פוטנציאל הרווחיות מכל לקוח על ידי ראייה כוללת של פעילות הלקוח, תוך יצירת מערכת יחסים מקיפה המתבססת על מוצרי האשראי ושיווק מוצרים נוספים, בהתאם למאפייני הלקוח.
- הרחבת הפריסה הגיאוגרפית של השירותים הניתנים ללקוחות המגזר.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, לרבות התפתחות התוצר, וכולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאו-פוליטיים, לאיתנותם הפיננסית של לווים, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר עסקים קטנים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				
סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים								
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
(309)	2	3	(314)	69	7	3	59	מחיצוניים
586	-	(2)	588	260	-	(2)	262	בינמגזרי
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
277	2	1	274	329	7	1	321	
173	17	9	147	181	15	11	155	הכנסות תפעוליות ואחרות
450	19	10	421	510	22	12	476	סך ההכנסות
74	-	-	74	89	-	-	89	הפרשה לחובות מסופקים
הוצאות תפעוליות ואחרות								
361	6	2	353	380	4	2	374	מחיצוניים
(26)	-	-	(26)	(41)	-	-	(41)	בינמגזרי
335	6	2	327	339	4	2	333	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
41	13	8	20	82	18	10	54	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות								
15	5	3	7	31	7	4	20	
26	8	5	13	51	11	6	34	רווח נקי מפעולות רגילות
39	39	-	-	-	-	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
65	47	5	13	51	11	6	34	רווח נקי
21.6%				12.3%				תשואה להון
4,938	-	-	4,938	5,470	-	35	5,435	יתרה ממוצעת של נכסים
9,796	-	-	9,796	6,317	-	-	6,317	יתרה ממוצעת של התחייבויות
4,561	-	-	4,561	6,188	-	-	6,188	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
14,964	14,964	-	-	11,928	11,928	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
4,806	-	-	4,806	4,955	-	38	4,917	אשראי לציבור (יתרת סוף)
⁽¹⁾ 6,497	-	-	⁽¹⁾ 6,497	6,591	-	-	6,591	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
158	-	-	158	153	-	-	153	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
168	-	-	168	203	-	-	203	מרווח מפעילות מתן אשראי
86	-	-	86	76	-	-	76	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
23	2	1	20	50	7	1	42	אחר
277	2	1	274	329	7	1	321	סך הכל

תרומת מגזר העסקים הקטנים לרווחי הקבוצה מפעולות רגילות בשנת 2008 גדלה בכ-25 מיליון שקלים חדשים לעומת התרומה בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח מפעולות בלתי רגילות בסך 39 מיליון שקלים חדשים, הינו בגין חלקו של המגזר ברווח ההון ממכירת פעילות קבוצת הבנק בקופות הגמל במחצית הראשונה של שנת 2007. המגזר התאפיין בשנת 2008 בגידול במרווח על האשראי. כתוצאה מכך, גדל הרווח מפעילות מימון בשנת 2008 בכ-18.8% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות בשנת 2008 גדלו בשיעור מתון של 1.2% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר בנקאות מסחרית

מידע כללי על מגזר הפעילות

מגזר הבנקאות המסחרית כולל פעילות, בעיקר מול חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market), במחזורי פעילות בינוניים שבין 30 ל-120 מיליון שקלים חדשים ובהיקף חבות שמעל 6 מיליון שקלים חדשים ועד 25 מיליון שקלים חדשים. זאת, תוך פיזור גבוה בין ענפי המשק השונים. הטיפול בלקוחות המגזר, באחריות החטיבה העסקית של הבנק. לקוחות מגזר זה מאופיינים, הן במגוון השירותים הבנקאיים שהם צורכים, והן בשיעור הביטחונות, הגבוה על פי רוב ביחס ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית.

מוצרים

ללקוחות המגזר מוצעים שרותים, בעיקר בתחום הבנקאות והפיננסים. במסגרת זו מעניק הבנק אשראי לסוגיו, כולל לצרכי הון חוזר; שירותי סחר חוץ - יבוא, יצוא ואשראי דוקומנטרי; הלוואות לזמן קצר ובינוני, ערבויות בנקאיות וכדומה; עסקאות במטבע חוץ, לרבות עסקאות במכשירים נגזרים, וכן פעילות השקעה בפקדונות ובניירות ערך.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שינויים טכנולוגיים

לפירוט בדבר השינויים הטכנולוגיים ובדבר פרויקטים המבוצעים בתחום המחשוב בבנק, ראה להלן בפרק מערכות מידע ומחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר הבנקאות המסחרית כוללים פיתוח פעילות שיווקית ועיסוקית המושתתת על הבנת צרכי הלקוחות, ומתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, המציע פתרון כולל ומתאים לצרכי הלקוח בכל תחומי הבנקאות. זאת, תוך הצעת מוצרים מגוונים וחדשניים, ובמקביל לניהול מבוקר של הסיכונים הנובעים מפעילות המגזר.

לקוחות

כאמור לעיל, לקוחות המגזר הינם ברובם חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market), המתאפיינות במחזורי פעילות בהיקף שבין 30 ל-120 מיליון שקלים חדשים ובהיקף חבות שמעל 6 מיליון שקלים חדשים ועד 25 מיליון שקלים חדשים. במגזר זה אין תלות בלקוח בודד משמעותי.

שיווק והפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם שבעה מוקדים עיקריים שבאחריות החטיבה העסקית, בהם מוקד עסקים המתמחה בהתיישבות, ומרכזי העסקים וסניפי הבנק הפזורים ברחבי הארץ. אין תלות בצינורות שיווק חיצוניים.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה היא בעיקר בתוך המערכת הבנקאית. פעילותם של גורמי מימון חוץ בנקאיים הינה שולית, ובולטת בעיקר בתחום הפקטורינג.

השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות מבוססות על מתן פתרונות מקצועיים וכוללים לצרכי הלקוח, שמירה על קשר אישי עימו, והתאמת המענה המקצועי לצרכיו במהירות וביעילות.

המחסומים העיקריים במעבר לקוחות אל הבנק וממנו נובעים בעיקר מהעובדה, שקיים קושי בהעברת בטחונות מבנק לבנק; גורם בעל משמעות במגזר זה, המאופיין בהיקף בטחונות גבוה באופן יחסי. במטרה להגדיל את נתח השוק של הבנק במגזר, תוך התמודדות עם הקושי שמציבים המחסומים על קליטת לקוחות חדשים, פועל הבנק לגיבוש פתרונות, המבוססים בעיקר על שיפור רמת השירות, המקצועיות וההיענות המהירה לצרכים.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות על תאגידים בנקאיים - לרבות מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. מגבלות אלה אפקטיביות בעיקר באשר לבנקים הקטנים במערכת הבנקאית בישראל.
- דרישות להון מינימאלי - מחויבות כתוצאה מהיקף הפעילות העסקית הכוללת במגזר.
- הכשרת כוח אדם מקצועי ושימורו - הפעילות במגזר הבנקאות המסחרית מחייבת ידע מקצועי, נסיון והכרות עם הענפים השונים ועם הלקוחות האופייניים, על צורכיהם. על נותן השרות לספק שרות איכותי ומהיר, תוך מתן פתרונות מיטביים.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).
- הרגלי לקוחות - מבוססים על קיום קשרים שוטפים ועל מוניטין של גופים בנקאיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק שמה דגש על הרחבת בסיס הלקוחות ועל גידול בפעילות מגזר הבנקאות המסחרית. ככוונת הבנק להמשיך לפעול להרחבת היקף הפעילות במגזר זה, בעיקר על ידי גיוס לקוחות חדשים והרחבת השירותים הבנקאיים ללקוחות קיימים וללקוחות משניים. זאת, על בסיס מגוון המוצרים המוצע ללקוחות המגזר, כפי שתואר לעיל. הבנק ימשיך להפעיל, במסגרת החטיבה לבנקאות עסקית, יחידות ייעודיות, המטפלות בלקוחות המגזרים השונים, ונעזרות במוקדים העיסוקיים הפרוסים גיאוגרפית.

יש לציין, שהמשבר בשווקים הפיננסיים וההאטה הכלכלית בעולם מציבים אתגרים משמעותיים לניהול האשראי, בין היתר במגזר הבנקאות המסחרית. במהלך החודשים האחרונים הוגברו בבנק אמצעי הבדיקה והבקרה של החשבונות, לרבות סריקה מקיפה של כלל החשבונות והלקוחות, במטרה להדק את הפיקוח על תיק האשראי. לפרטים בדבר ניהול סיכונים האשראי, ראה פרק ניהול סיכונים.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, בין היתר על התפתחות התוצר, לשוקי המטבע ושוקי ההון בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לווים, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר בנקאות מסחרית

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				
סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים								
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
185	2	-	183	267	1	-	266	מחיצוניים
(70)	-	-	(70)	(119)	-	-	(119)	בינמגזרי
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
115	2	-	113	148	1	-	147	הכנסות תפעוליות ואחרות
42	6	2	34	48	7	3	38	סך ההכנסות
157	8	2	147	196	8	3	185	הפרשה לחובות מסופקים
7	-	-	7	25	-	-	25	הוצאות תפעוליות ואחרות
מחיצוניים								
124	3	-	121	54	-	-	54	בינמגזרי
(9)	-	-	(9)	55	-	-	55	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
115	3	-	112	109	-	-	109	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
35	5	2	28	62	8	3	51	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
12	2	1	9	23	3	1	19	רווח נקי מפעולות רגילות
23	3	1	19	39	5	2	32	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
1	-	-	1	-	-	-	-	רווח נקי
24	3	1	20	39	5	2	32	
9.2%				14.3%				תשואה להון
4,349	-	-	4,349	4,831	-	2	4,829	יתרה ממוצעת של נכסים
2,167	-	-	2,167	2,103	-	-	2,103	יתרה ממוצעת של התחייבויות
3,801	-	-	3,801	4,077	-	-	4,077	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
1,941	1,941	-	-	1,599	1,599	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
4,087	-	-	4,087	4,545	-	3	4,542	אשראי לציבור (יתרת סוף)
2,432	-	-	2,432	2,510	-	-	2,510	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
50	-	-	50	36	-	-	36	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
80	-	-	80	101	-	-	101	מרווח מפעילות מתן אשראי
18	-	-	18	17	-	-	17	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
17	2	-	15	30	1	-	29	אחר
115	2	-	113	148	1	-	147	סך הכל

תרומת מגזר הבנקאות המסחרית לרווחי הקבוצה מפעולות רגילות בשנת 2008 גדלה ב-16 מיליון שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. המגזר התאפיין בשנת 2008 בגידול בפעילות: יתרת האשראי במגזר ליום 31 בדצמבר 2008 גדלה בכ-0.5 מיליארד שקלים חדשים לעומת 31 בדצמבר אשתקד. כתוצאה מכך, ומשיפור במרווחים על האשראי במגזר זה, גדל הרווח מפעילות מימון בשנת 2008 בכ-33 מיליון שקלים חדשים, כ-28.7%, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות התפעוליות בשנת 2008 גדלו ב-14.3% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הגורם העיקרי שמיתן את הגידול ברווחיות המגזר בשנת 2008 הוא ההפרשה לחובות מסופקים שגדלה בסכום של 18 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר בנקאות עסקית

מידע כללי על מגזר הפעילות

המגזר מתמחה במתן מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, בהקפי חבות מעל 25 מיליוני שקלים חדשים ללקוח ובמחזורי פעילות של למעלה מ-120 מיליוני שקלים חדשים. במסגרת מגזר זה נכללת גם קבוצת השירותים הבנקאיים לחברות בתחום הבניה והנדל"ן. זאת, בהתאם לגישת הנהלת הבנק באשר לשיוכה המגזרי של פעילות הנדל"ן, ובהתאמה לאופן הטיפול בלקוחות אלה ולמבנה הארגוני של הבנק. החטיבה העסקית של הבנק אחראית לטיפול בלקוחות המגזר. בפעילותו במסגרת מגזר זה, שם הבנק דגש על שיפור הרווחיות באמצעות הרחבת הפעילות בתחומים פיננסיים חדשניים ועתירי רווחיות ביחס להון, בעיקר עסקאות במכשירים נגזרים.

מוצרים

בנקאות ופיננסים

ללקוחות המגזר מוצע מגוון מוצרי הבנקאות והפיננסים, בהם: אשראי לסוגיו - On Call, הלוואות לזמן קצר, בינוני וארוך; ערבויות לסוגיהן; פעילות סחר-חוץ - יבוא, יצוא ואשראי דוקומנטרי; מימון פרויקטים של תשתית, רכישות ומיזוגים; פעילות במכשירים נגזרים.

נדל"ן

במסגרת זו, מציע הבנק אשראי למימון רכישה והקמה של נדל"ן, בעיקר פרויקטים של בניה למגורים באזורי ביקוש, תוך הקפדה על יישום תבחינים שנקבעו לשמירת איכות תיק האשראי, ובין היתר, התקשרות עם לקוחות בעלי איתנות ויציבות פיננסית, עסקאות המתאפיינות במרווחי בטחון נאותים לבנק, וניהול בשיטות המפחיתות את הסיכון.

להלן השירותים העיקריים הניתנים ללקוחות ענף הנדל"ן:

אשראי לבניה - במסגרת זו מעניק הבנק אשראי לסוגיו, ובפרט הלוואות לזמן קצר ובינוני, המיועדות למימון רכישת קרקע ולהשקעה בבניה, וכן ערבויות בנקאיות לסוגיהן.

מימון פרויקטים של בניה - מימון פרויקטים של בניה הוא שרות ייחודי, הניתן על ידי הבנק לקבוצת הלקוחות בענף זה בלבד. במסגרת זו מוקצת ללקוח חבילה של שירותים פיננסיים ובנקאיים בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט, ועל פי מאפייניו. בכלל זה, מוקצות מסגרות אשראי לרכישת קרקע, הלוואות לבניה, ערבויות כספיות, ערבויות ביצוע וערבויות לרוכשי היחידות בפרויקט. מימון בניה מתבצע על ידי הבנק, על פי רוב בשיטת הליווי הפיננסי, במסגרתה פועל הבנק לניתוב מקורות המימון, לרבות אותם כספי הרוכשים שהופקדו אצלו, באופן שיקדמו את השלמת הפרויקט.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. להלן יתוארו חלק מהסדרים חקיקתיים אלה והסדרים נוספים, אשר הינם בעלי השפעה מובהקת על פעילות מגזר הבנקאות העיסוקית:

עסקאות עם אנשים קשורים - בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 312 ("עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים") מוטלת על הבנק מגבלה, לפיה רשאי הבנק לתת אשראי לכלל "האנשים הקשורים" לבנק, כהגדרתם בהוראה, בשיעור שלא יעלה על 10% מהון הבנק. בגין מגבלה זו קובע הבנק בהסכמים עם לקוחות הנמנים על קבוצה זו, כי ניצול האשראי בפועל ייתאפשר רק אם לא יגרום לחריגה מהמגבלה האמורה.

מימון רכישת אמצעי שליטה - הוראת ניהול בנקאי תקין 323 ("מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים") מגבילה את יתרת האשראי שניתן לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי השליטה עלה על 50% מעלות רכישתם, לשיעור שלא יעלה על 70% מהונו של התאגיד הבנקאי. בנוסף, מגבילה ההוראה את יתרת האשראי שניתן לתאגיד בנקאי לרכישת אמצעי שליטה של תאגיד בנקאי אחר או של תאגיד החזקה בנקאית, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי האחר עלה על 30% מעלות רכישתם, לנמוך מבין 5% מהונו של התאגיד הבנקאי נותן האשראי או 5% מהונו של התאגיד הבנקאי הנרכש, או שיעור אחר שקבע המפקח לתאגיד בנקאי שהונו נמוך מסך של 500 מיליוני שקלים חדשים. מגבלה זו אינה אפקטיבית ביחס לפעילות הבנק למועד הדוחות הכספיים.

מגבלה ענפית - הוראת ניהול בנקאי תקין 315 ("הפרשה נוספת לחובות מסופקים") קובעת, כי כאשר סך כל החבויות ("חבות" - כהגדרתה בהוראה, ואחר שנכחו ממנה הניכויים המותרים על פי ההוראה) של ענף מסוים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי, ייחשב עודף זה כחבות חריגה, אשר בגינה נדרש הבנק לבצע הפרשה במסגרת ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים. המגבלה נבחנת על בסיס לא מאוחד. נכון למועד הדוחות הכספיים, מגבלה זו אינה אפקטיבית ביחס לפעילות הבנק.

מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים - בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313 ("מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים") מוטלת על הבנק מגבלה, לפיה שיעור ה"חבות" של "לווה" ושל "קבוצת לווים", כהגדרתם בהוראה, אחר שנכחו מן החבות סכומים כמפורט בהוראה, לא יעלה על 15% ועל 30%, בהתאמה, מהון הבנק. כמו כן קובעת ההוראה, כי סך כל החבויות של ששת הלווים וקבוצות הלווים הגדולים ביותר בבנק לא יעלה על שיעור של 135% מהונו. בגין מגבלות אלה קובע הבנק בהסכמים עם לווים מסויימים או עם קבוצות לווים מסויימות, כי מסגרת האשראי תמומש, במלואה או בחלקה, רק אם לא תגרום לחריגה מהמגבלות.

הבטחת רוכשי דירות - חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ה-1974 (להלן: "חוק המכר" או "החוק") אוסר על מוכר של דירה ("מוכר" ו"דירה" - כהגדרתם בחוק) לקבל תמורה העולה על 7% ממחירה, אלא אם כן הבטיח את הרוכש באמצעות אחת החלופות המפורטות בחוק. אחת החלופות שנקבעו בחוק להבטחת רוכשי הדירות היא המצאת ערבות בנקאית לפי חוק המכר. השימוש בחלופה זו שכיח מאד, ומקובל בחברות הפועלות בענף הבניה, וכתוצאה מכך, תורם לגידול בהקפי האשראי החוץ מאזני של הבנק. לפרטים בדבר תיקונים שנעשו בחוק המכר, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. ביום 2 באפריל 2008 פירסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 456 בנושא נוסח של כתב ערבות לפי חוק המכר. ההוראה קובעת, כי החל ביום 1 ביוני 2008 ערבות חוק מכר שיוציא תאגיד בנקאי תהיה בנוסח שנקבע בהוראה. הבנק עידכן את נוסח הערבויות לפי חוק המכר, שהבנק מוציא, בהתאם להוראה.

ליווי פיננסי – ביום 4 בפברואר 2008 פירסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 326 בנושא ליווי פיננסי. מטרת ההוראה להבטיח את כספי רוכשי הדירות בפרויקטים הממומנים בשיטת הליווי הפיננסי, ולוודא ריכוז המקורות המיועדים להקמת הפרויקט, בפרט כספי התמורה ממכירת דירות, בחשבון הפרויקט המיועד לכך. זאת, באמצעות יישום שיטה של שוברי תשלום. ההוראה קובעת, כי תאגיד בנקאי לא יממן פרויקט בנייה בשיטת הליווי הפיננסי, אלא אם יופק ויימסר לקבלן פנקס שוברי תשלום בגין כל דירה העתידה להימכר בפרויקט. שוברי התשלום ישמשו לכל תשלום שעתיד רוכש הדירה לשלם לקבלן בגין סחיר הדירה. ההוראה מפרטת את הפרטים שייכלול כל שובר תשלום. ההוראה מחייבת את התאגיד הבנקאי להוציא ערבות לרוכש הדירה בגין סכום ששולם באמצעות שובר תשלום, או לוודא הוצאתה או מתן בטוחה אחרת על-פי חוק המכר, בתוך 14 ימי עסקים מיום התשלום. בנוסף, קובעת ההוראה הסדרים למתן מידע לרוכש באשר להתאמת חשבון הפרויקט לפרויקט מסוים, וקובעת פרטים שייכללו בהסכם ליווי עם הקבלן, על מנת לאפשר את יישומה של שיטת השוברים. ההוראה חלה על הסכמי ליווי שנחתמו מיום 1 ביוני 2008 ואילך. הבנק מקיים את ההוראה.

באזל II – במסגרת תהליך ההערכות ליישום עקרונות באזל II על ידי התאגידים הבנקאיים בישראל, הודיע המפקח על הבנקים, כי בכוונתו להחיל את הוראות באזל II החל משנת 2009. החטיבה העיסקית, הממונה על מגזר בנקאות עיסקית, נערכת ליישום ההוראות במסגרת ההיערכות הכוללת של הבנק בנושא. החטיבה העיסקית מטפלת בעיקר בהיבטי האשראי הנובעים מהוראות באזל II ומההוראות הנלוות להן. לפרטים בדבר הערכות הבנק ליישום ההוראות, ראה להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שינויים טכנולוגיים

לפירוט בדבר השינויים הטכנולוגיים ובדבר פרויקטים המבוצעים בתחום המיחשוב בבנק, ראה פרק מערכות מידע ומחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר הבנקאות העסקית כוללים יכולת גבוהה של ניתוח באשר לצרכי הלקוחות ובאשר למצבם הפיננסי, לרבות זיהוי הסיכונים הנובעים מהפעילות מול הלקוח, בין היתר כתוצאה משינויים צפויים במשק ובענף בו הוא עוסק, ומתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, המציע פתרון כולל ומתאים לצרכי הלקוח בכל תחומי הבנקאות. זאת, תוך הצעת מוצרים מגוונים וחדשניים, ובמקביל לניהול מבוקר של הסיכונים הנובעים מכל פעילות.

לקוחות

לקוחות המגזר הם לקוחות עסקיים גדולים, בעלי מחזור מכירות בהיקף גבוה מ-120 מיליוני שקלים חדשים או היקף חבות העולה על 25 מיליוני שקלים חדשים. כמו כן, בהתאם לגישת הנהלת הבנק באשר לשיוכה המגזרי של פעילות הנדל"ן, ובהתאמה לאופן הטיפול בלקוחות אלה ולמבנה הארגוני של הבנק, נכללים במסגרת מגזר הבנקאות העסקית כלל הלקוחות המקבלים שרותים בנקאיים בתחום הבנייה והנדל"ן, גם אם הקפי החבות שלהם ברמה בינונית. במגזר זה אין תלות בלקוח בודד משמעותי.

שיווק והפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם המנהלים והרפרנטים בחטיבה לבנקאות עסקית, במקביל לסניפים ולמרכזי העסקים של הבנק. לבנק אין תלות בצינורות שיווק חיצוניים. במטרה לתת מענה מיטבי לצרכי הלקוחות המטופלים על ידי המגזר, מרוכז הטיפול בלקוחות הבנקאות העסקית בסקטור תאגידיים במטה הבנק, תוך חלוקה למחלקות ולצוותים בעלי התמחות והתמקצעות ענפית. הצוותים נעזרים במידת הצורך ביעוץ של הגורמים המקצועיים בבנק בתחומי סחר חוץ, שוק ההון, פעילות בנגזרים וכדומה, במטרה לתת פתרון כולל לצרכי הלקוח. לקוחות הנדל"ן מטופלים על ידי סקטור הבניה והנדל"ן, המהווה אף הוא חלק מהחטיבה העסקית, ופועל, בין היתר, באמצעות שלוש מחלקות עיסקיות אזוריות, הממוקמות במרכזי הפעילות העיקריים ו-12 סניפים בעלי התמחות בליווי פיננסי.

תחרות

עיקר התחרות במתן שרותי בנקאות ופיננסים למגזר הבנקאות העסקית היא מול הבנקים הגדולים והבינוניים בארץ, ולגבי שרותים מסויימים - מול שוק ההון בכללו. כניסתם של בנקים זרים וגורמים חיצוניים, חברות ביטוח בעיקר, מתמקדת באשראי לתקופות ארוכות. נציין, שבמקביל לגידול, בחמש השנים שקדמו לשנת 2008, ביתרות האשראי לסקטור העסקי בישראל, קטן חלקם של הבנקים במימון סקטור זה באופן משמעותי. כתוצאה מהמשבר הפיננסי בארץ ובעולם, נבלמה מגמה זו, ובשנת 2008 ירדו יתרות האשראי לסקטור העסקי (מכלל המלווים), וחלק המערכת הבנקאית ביתרות עלה (בהשוואה לשנת 2007). זאת, בהתאם לנתונים שהתפרסמו על ידי בנק ישראל.

תחליפים למוצרים ולשירותים הפיננסיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית, הם גיוס הון וחוב באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות, ומתן שרותים על ידי חברות ביטוח. היכולת לגייס מימון כאמור, הצטמצמה מאד כתוצאה מהמשבר הפיננסי. הנכס המרכזי של הבנק להתמודדות עם התחרות במגזר הוא התשתית האנושית הקיימת והניסיון שנצבר במתן שירות מקצועי ובהתאמת הפתרונות הבנקאיים לצרכי הלקוח.

השיטות העיקריות להתמודדות עם התחרות הן מתן שרות אמין, מהיר ויעיל תוך הצעת פתרונות אופטימליים לצרכי הלקוח במגוון תחומי הפעילות הפיננסית שלו. במסגרת פעילותו במגזר, שם הבנק דגש על שירות מיטבי ללקוח העסקי והתאמתו לצרכי הלקוח על פי מאפייניו הייחודיים, תוך התמקדות בהתמחות ענפית ובמתן יעוץ מקצועי ספציפי בתחומים מוגדרים.

בדומה לתחרות במסגרת מוצרי הבנקאות והפיננסים, עיקר התחרות במתן השירותים הייחודיים לבניה ונדל"ן היא בתוך המערכת הבנקאית. גורמים חוץ בנקאיים נכנסו בשנים האחרונות לפעילות שמטרתה מימון פרויקטים בענף. עם זאת, גורמים אלה מוגבלים בהיקפי הפעילות ובשירותים אותם הם מסוגלים ורשאים לספק. כך לדוגמה, חברות ביטוח משתתפות לעיתים במימון פרויקטים על ידי הנפקת פוליסות ביטוח לרוכשים כתחליף לערבויות חוק מכר, אך פעילות זו מבוצעת אף היא בשיתוף עם המערכת הבנקאית, בדרך כלל באמצעות עסקאות משותפות עם בנקים שאינם נמנים על חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות. פעילותם העצמאית של בנקים קטנים בענף הנדל"ן, הינה מוגבלת, בעיקר עקב המגבלות על חבות של לווה בודד ושל קבוצת לווים. השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות בתחום השירותים לבניה ונדל"ן מתבססות על מתן פתרונות מקצועיים כוללים לצרכי הלקוח, שרות זמין ומהיר ושמירה על קשר אישי והדוק עם הלקוחות. זאת, בפרט באמצעות המחלקות העסקיות הייעודיות המתמחות בענף הבניה והנדל"ן.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות על תאגידים בנקאיים - לרבות מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. זאת, כתוצאה מהקפי האשראי הגבוהים הנדרשים במסגרת הפעילות במגזר.
- מגבלות רגולטוריות אחרות - מגבלות אלה קשורות, בין היתר, לפעילויות מסויימות. לדוגמה: גורמים חוץ בנקאיים מוגבלים בכניסתם לפעילות עצמאית בענף הנדל"ן כתוצאה מחוק המכר, המחייב, בתנאים מסויימים, הנפקה של ערבויות בנקאיות לרוכשי יחידות בפרויקטים של בנייה. חברות ביטוח, הרשאיות להנפיק פוליסות ביטוח לרוכשים, אינן רשאיות להעניק שירותים אחרים הנדרשים ללקוחות הפועלים בענף הנדל"ן.
- דרישות להון מינימאלי - מחייבות כתוצאה מהיקף הפעילות העסקית.
- הכשרת כוח אדם מקצועי ושימורו - הפעילות במגזר הבנקאות העסקית מחייבת ידע מקצועי, נסיון והכרות מעמיקה עם הענפים השונים ועם הלקוחות האופייניים על צורכיהם. על נותן השרות לספק שרות איכותי ומהיר, תוך מתן פתרונות מיטביים. גורמים אלה מהווים חסם כניסה משמעותי לפעילות של גורמי מימון המבקשים להיכנס לפעילות במגזר.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- האסטרטגיה העסקית של הבנק בתחום מגזר הבנקאות העסקית מכוונת למיצוי הפוטנציאל הכלכלי של ההון בהתבסס על הלקוחות הקיימים על ידי התמקדות בפעילויות בעלות רווחיות גבוהה ביחס להון הנדרש בגינן. זאת, בין היתר באמצעות הפעולות הבאות:
- יישום גישה המבוססת על הסתכלות כוללת על הלקוח העסקי, תוך מינוף מוצרי האשראי והצעת מוצרים נוספים לביסוס מערכת יחסים מקיפה עם הלקוח.
 - פילוח הלקוחות העסקיים לפי גודלם, לפי הענף המשקי במסגרתו הם פועלים, ולפי מאפיינים נוספים, במטרה להגדיר באופן המיטבי את צרכיהם העסקיים ולספק להם מענה מקצועי מתאים.
 - שימת דגש על נושא הרווחיות והתשואה על השימושים, ומעבר הדרגתי למדידת תשואה וסיכון על פי כללים שנכללו בהמלצות באזל II לניהול סיכוני אשראי וסיכונים תפעוליים.
 - מכירת הלוואות או איגוח לטווח ארוך של אשראי, לגביהם קיים קושי במיצוי פוטנציאל הרווחיות ביחס להיקף הון הבנק המוקצה בגינם, וכן על מנת לאפשר גמישות רבה יותר בניהול האשראי ללקוחות אלו בהתייחס למגבלות הרגולטוריות (בעיקר בנושא חבות לקוחות).

הסיכון במימוש האסטרטגיה המפורטת לעיל הוא בעיקרו הקטנה של הקפי הפעילות עם לקוחות מסויימים, שהרווח לבנק מפעילות עימם נמוך באופן יחסי, או שרמת הסיכון בפעילות עימם גבוהה באופן יחסי. לעומת זאת, עשויה הריווחיות הכוללת לבנק לעלות, עם ההתמקדות בלקוחות הריווחיים והרחבת הפעילות מולם, תוך ניצול משאבי ההון של הבנק.

יש לציין, שהמשבר בשווקים הפיננסיים וההאטה הכלכלית בעולם מציבים אתגרים משמעותיים לניהול האשראי, בבנק בכלל ובמגזר הבנקאות העסקית בפרט, באשר חלק מלקוחות המגזר חשופים במישרין או בעקיפין לפעילות פיננסית וכלכלית עניפה בארץ ובעולם וליכולת גיוס הון בשווקים הפיננסיים. אי לכך הוגברו בבנק במהלך החודשים האחרונים אמצעי הבדיקה והבקרה של החשיפות, לרבות סריקה מקיפה של כלל החשבונות והלקוחות, במטרה להדק את הפיקוח על תיק האשראי. בקשות אשראי נבחנות בקפדנות יתרה, תוך ניתוח החשיפה תחת תרחישים שונים.

לפרטים בדבר ניהול סיכוני האשראי, ראה פרק ניהול סיכונים.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, בין היתר על התפתחות התוצר העסקי, ועל יכולת גיוס כספים בשוקי ההון ועל הביקוש לנדל"ן לסוגיו, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון, בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר בנקאות עסקית

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				
סך הכל	בניה ונדל"ן	שוק ההון	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	סך הכל	בניה ונדל"ן	שוק ההון	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	
במיליוני שקלים חדשים								
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
657	388	31	238	753	407	18	328	סחיצוניים
(195)	(210)	-	15	(212)	(221)	-	9	בינמגזרי
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
462	178	31	253	541	186	18	337	הכנסות תפעוליות ואחרות
163	8	23	132	146	9	30	107	סך ההכנסות
625	186	54	385	687	195	48	444	הפרשה לחובות מסופקים
77	53	-	24	180	36	-	144	הוצאות תפעוליות ואחרות
סחיצוניים								
133	33	1	99	190	33	1	156	בינמגזרי
68	11	-	57	67	10	-	57	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
201	44	1	156	257	43	1	213	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
347	89	53	205	250	116	47	87	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
121	31	18	72	88	43	18	27	רווח נקי מפעולות רגילות
226	58	35	133	162	73	29	60	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
5	-	5	-	-	-	-	-	רווח נקי
231	58	40	133	162	73	29	60	תשואה להון
13.0%				8.9%				יתרה ממוצעת של נכסים
17,499	5,282	-	12,217	23,358	6,359	-	16,999	יתרה ממוצעת של התחייבויות
12,240	861	-	11,379	13,801	1,101	-	12,700	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
26,298	12,468	-	13,830	27,246	10,554	-	16,692	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
36,582	-	36,582	-	36,310	-	36,310	-	אשראי לציבור (יתרת סוף)
17,412	6,211	-	11,201	22,699	7,159	-	15,540	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
10,753	953	-	9,800	13,655	1,112	-	12,543	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
113	93	-	20	119	109	-	10	מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
312	178	-	134	344	169	-	175	מרווח מפעילות מתן אשראי
72	-	-	72	64	-	-	64	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
78	-	31	47	133	17	18	98	אחר
462	178	31	253	541	186	18	337	סך הכל

(1) כולל תוצאות פעולות בגין כרטיסי אשראי ושוק ההון בסכומים לא מהותיים.

תרומת מגזר הבנקאות העסקית לרווחי הקבוצה מפעולות רגילות בשנת 2008 קטנה בכ-64 מיליון שקלים חדשים, כ-28.3%, לעומת התרומה בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח מפעולות בלתי רגילות בסך 5 מיליון שקלים חדשים, הינו בגין חלקו של המגזר ברווח ההון ממכירת פעילות קבוצת הבנק בקופות הגמל במחצית הראשונה של שנת 2007. הירידה בתרומת המגזר נגרמה בעיקר מגידול של כ-103 מיליון שקלים חדשים בהפרשה לחובות מסופקים, הנובע, בין היתר, מהשלכות המשבר הפיננסי על המגזר העסקי ובעיקר על מספר לווים גדולים. בנוסף, גדלו ההוצאות התפעוליות בשיעור של 27.9% בעיקר בגין הפעילות הבינלאומית, אשר הוצגה בשנת 2007 כמגזר נפרד. ההכנסות התפעוליות בשנת 2008 כללו 26 מיליון שקלים חדשים בלבד מדיבידנד בגין השקעה במניות, לעומת 50 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בתרומת המגזר מותנה על ידי גידול בשיעור 17.1% ברווח מפעילות מימון (גידול של 10.6% בניטרול תרומת הבנקאות העסקית שבפעילות הבינלאומית, אשר הוצגה בשנת 2007 כמגזר נפרד).

מגזר ניהול פיננסי

הפעילות במסגרת מגזר ניהול פיננסי כוללת מספר תחומים עיקריים: ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול החשיפות לסיכוני שוק, ניהול הנזילות ופעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. בנוסף, נכללת במסגרת המגזר פעילות ההשקעה במניות של תאגידים ריאליים. זאת, בהתאם לראיית ההנהלה את הניהול של פעילויות אלה. פעילות המגזר מנוהלת על ידי החטיבה הפיננסית, למעט פעילות ההשקעה בתאגידים ריאליים, שעקב אופייה מנוהלת בחטיבה לבנקאות עסקית.

המקורות לפעילות בתיק הנוסטרו הם עודפי הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ. עודפי הנזילות הם עודפי המקורות מעבר להחזקת אמצעים נזילים כנגד צורכי המימון, כנדרש במודל הנזילות לפי הוראת נוהל בנקאי תקין מס' 342 - ניהול סיכוני נזילות (לפרטים בדבר מודל הנזילות ומגבלות ההנהלה והדירקטוריון, ראה פרק ניהול הסיכונים). הפעילות במגזר נועדה למקסם את התשואה מהשקעת עודפים אלה, בכפוף לעמידה במגבלות שהטילו הדירקטוריון וההנהלה באשר להיקפי הפעילות ולרמת החשיפה לסיכוני שוק. כמו כן, הוגדרו קריטריוני סף לפעילות הנוסטרו, בהתאם לסיכוני אשראי הגלומים בפעילות התיק, לפיזור ההשקעות ולנזילותן. פעילות תיק הנוסטרו כפופה לעמידה במסגרות האשראי שנקבעו בבנק למדינות, לבנקים ולחברות. מגזר הניהול הפיננסי פועל להרחבת השקעות הנוסטרו בארץ ובחוץ לארץ.

בתחום ניהול החשיפות לסיכוני שוק נוקט הבנק במדיניות אקטיבית של פתיחה וסגירה של פוזיציות במטרה ליצור רווחים, ברמת סיכון שנקבעה. היקפי הפעילות והסיכונים כפופים לעמידה במגבלות החשיפה לסיכוני שוק שנקבעו על ידי הדירקטוריון וההנהלה. לפירוט בדבר המודל לניהול התיק הזמין למכירה ובדבר מגבלות הסיכון ואופן ניהול החשיפה לסיכוני שוק, וכן בדבר הטמעתה של מערכת חדשה ומתקדמת לניהול סיכונים ולניהול שוטף של החשיפות, ראה בפרק ניהול הסיכונים להלן. בגין הפעילות במגזר הניהול הפיננסי נדרש הבנק להקצאת הון. חישוב ההון הנדרש מתבצע על פי הוראות נוהל בנקאי תקין מס' 341 (הקצאת הון בגין החשיפה לסיכוני שוק). הבנק מנטר באופן שוטף את צריכת ההון הנדרשת עבור פעילות זו באמצעות חישוב החשיפה לסיכוני שוק הגלומה בתיק הסחיר של הבנק כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 341.

מגזר הניהול הפיננסי מתפקד כמגזר פעילות ה"סולק" את כל הפעילות בבנק, ובכך משאיר למבצעי הפעילות מרווח קבוע וידוע מראש, המחושב בהנחת כיסוי מלא של העסקה. החשיפות לסיכוני שוק נותרות במגזר ניהול פיננסי. המחירים שבהם המגזר "קונה" ו"מוכר" מקורות ושימושים מול יתר יחידות הבנק, לצורך ביצוע פעילות העסקית השוטפת, הם מחירי המעבר ("מחירי צל") של הבנק, הנקבעים באופן שוטף על ידי הניהול הפיננסי.

אחד הכלים המשמש את המגזר בניהול הנזילות והחשיפות לסיכוני שוק הוא הנפקת תעודות התחייבות, בין היתר באמצעות חברה בת, מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ, כמפורט בפרק מקורות ומימון.

במסגרת המגזר מתנהלת פעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. פעילות זו כוללת עשיית שוק בכל המכשירים הנגזרים הסטנדרטיים הנסחרים בארץ "מעבר לדלפק" (Over The Counter), ומסחר Back To Back במכשירים נגזרים מורכבים. בנוסף, משרת חדר העסקאות לקוחות גדולים הפועלים בניירות ערך הנסחרים בהוראות בארץ ובעולם.

הבנק מונה בחודש דצמבר 2005 על ידי משרד האוצר כעושה שוק ראשי ביחס לאגרות חוב מסוג "ממש"ק" (ממשלתי שקלי) ו"שחר", וזאת בהתאם לחוק מילווה המדינה, תשל"ט-1979. עשיית השוק בהתאם למינוי החלה ביום 4 בספטמבר 2006.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

במגזר נכללים ניהול תיק הנוסטרו, ניהול החשיפות לסיכוני שוק וניהול הנזילות. יעדי המגזר בתחומים אלה הם ניהול אקטיבי של החשיפות והנוסטרו, במטרה למקסם רווחים, תוך שמירה על חשיפה מבוקרת לסיכוני שוק ונזילות נאותה, בהתאם למגבלות שנקבעו בהנחיות הדירקטוריון וההנהלה.

כמו כן, פועל המגזר לגיוס מקורות פיננסיים בהתאם לנדרש לפעילות הבנק, ותוך שמירה על עמידה במגבלות הנזילות וביעדי יחס ההון המזערי על-פי החלטות הדירקטוריון. זאת, באמצעות גיוס פקדונות בבסיסי הצמדה שונים, ולטווחי זמן שונים, ובאמצעות הנפקת כתבי התחייבות לסוגיהם.

בנוסף, נכללת במגזר זה פעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. בכוונת הבנק להרחיב את פעילותו בתחום זה, באמצעות הרחבת מעגל הלקוחות והעמקת הפעילות והקשר העסקי עימם, בין היתר על-ידי הגברה של שיתוף הפעולה בין היחידות השונות של הבנק הפעילות במסגרת חדר העסקות, פיתוח סוגי עסקאות חדשים והשקעה ברכישה ובהטמעה של ידע מקצועי.

גורם ההצלחה הקריטי במגזר פעילות זה הוא היכולת של הבנק להבין את גורמי המקרו והמיקרו המשפיעים על מגמות ועל תנאי השוק, לזהות נכון את תנאי השוק ומצבי השוק, והיכולת לפעול באופן מהיר בפתיחה ובסגירה של פוזיציות. בנוסף, מקצועיות העובדים העוסקים בתחום ומערכות טכנולוגיות התומכות בפעילויות השונות.

המשבר הפיננסי בארץ ובעולם, שהעמיק והחריף במהלך שנת 2008, ונמשך גם בעת פרסום הדוחות הכספיים, מציב אתגרים משמעותיים בניהול המגזר הפיננסי על מרכיביו השונים, ומחייב רמה מקצועית גבוהה הנתמכת במערכות מיחשוב מתאימות ובמודלים מתקדמים לניהול העסקאות והסיכונים. כל אלה מונחים על ידי מדיניות הכוללת מגבלות וכללים ברורים, ומבוקרים באמצעי בקרה מתקדמים. בפרט, בכל הקשור בחשיפות של הבנק למוסדות פיננסיים אחרים בארץ ובחוץ לארץ, בחשיפות למוצרים הפיננסיים השונים ובחשיפה ללקוחות ששיבותם הפיננסית עלולה להיות רגישה במיוחד למשבר הפיננסי ולהאטה הכלכלית הגלובלית. לפרטים, לרבות באשר לחשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים, ראה פרק ניהול הסיכונים.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, בין היתר על התפתחות התוצר העסקי, ועל יכולת גיוס כספים בשוקי ההון ועל הביקוש לנדל"ן לסוגיו, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון, בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר ניהול פיננסי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008			
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים
במיליוני שקלים חדשים					
רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:					
(124)	7	(131)	(1,259)	5	(1,264)
מחיצוניים					
340	(1)	341	1,256	-	1,256
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
216	6	210	(3)	5	(8)
הכנסות תפעוליות ואחרות					
146	32	114	116	18	98
סך ההכנסות					
362	38	324	113	23	90
הפרשה לחובות מסופקים					
-	-	-	13	-	13
הוצאות תפעוליות ואחרות					
167	14	153	213	9	204
מחיצוניים					
28	-	28	24	-	24
סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות					
195	14	181	237	9	228
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים					
167	24	143	(137)	14	(151)
הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות					
59	9	50	(52)	5	(57)
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים					
108	15	93	(85)	9	(94)
חלק בהפסדים, נטו, מפעולות רגילות של חברות כלולות לאחר השפעת מס					
(1)	-	(1)	(1)	-	(1)
רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות					
107	15	92	(86)	9	(95)
רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס					
9	-	9	1	-	1
רווח נקי (הפסד)					
116	15	101	(85)	9	(94)
תשואה להון					
26.3%			(17.9%)		
יתרה ממוצעת של נכסים					
18,955	-	18,955	17,213	-	17,213
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
23,082	-	23,082	25,400	-	25,400
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון					
8,681	-	8,681	8,569	-	8,569
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות					
45,472	-	45,472	51,087	-	51,087
יתרה ממוצעת של ניירות ערך					
16,716	16,716	-	22,416	22,416	-
אשראי לציבור (יתרת סוף)					
-	-	-	-	-	-
פיקדונות הציבור (יתרת סוף)					
(1)17,192	-	(1)17,192	14,617	-	14,617
מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:					
מרווח מפעילות מתן אשראי					
-	-	-	-	-	-
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות					
-	-	-	-	-	-
אחר					
216	6	210	(3)	5	(8)
סך הכל					
216	6	210	(3)	5	(8)

תרומת מגזר הניהול הפיננסי לרווחי הקבוצה מפעולות רגילות בשנת 2008 הייתה שלילית, והסתכמה בהפסד בסך 86 מיליון שקלים חדשים, בהשוואה לרווח מפעולות רגילות בסך 107 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח מפעולות בלתי רגילות אשתקד, בסך 9 מיליון שקלים חדשים, הינו בעיקר בגין חלקו של המגזר ברווח ההון ממכירת פעילות קבוצת הבנק בקופות הגמל. ההפסד מפעילות מימון בשנת 2008, בסך 3 מיליון שקלים חדשים, בהשוואה לרווח בסך 216 מיליון שקלים חדשים אשתקד, הינו בעיקר עקב הפרשה לירידת ערך של השקעות הבנק בניירות ערך החשופים לתנודות בשווקים הפיננסיים בחוץ לארץ בסכום של כ-215 מיליון שקלים חדשים, בעקבות המשבר העולמי (הפרשה בסך 114 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, סווגה בנפרד במסגרת תוצאות הפעילות הבינלאומית, שכאמור שויכה משנת 2008 למגזרים המתאימים, ואשר הוצגה בשנת 2007 כמגזר נפרד).

ההכנסות התפעוליות והאחרות קטנו ב-30 מיליון שקלים חדשים, כ-20.5%, רובם כתוצאה מאובדן דמי הניהול מקופות גמל שנכללו בהכנסות אשתקד.

בשנת 2008 נרשמה במגזר הניהול הפיננסי הפרשה לחובות מסופקים בסך 13 מיליון שקלים חדשים, הנובעת, בין היתר, גם מהשלכות המשבר הפיננסי על המגזר.

הון אנושי

נח אדם - נתונים כלליים

להלן נתונים בדבר מספר המועסקים, במונחים של משרה מלאה (כולל השפעת שעות נוספות) בבנק ובחברות המאוחדות. מספרם של עובדי הבנק המוצג להלן כולל גם את מניינם של עובדים שאינם מועסקים על ידי הבנק, אלא הינם עובדים של חברות קשורות של הבנק, כולל עובדי מחיש שרותי מחשב בע"מ והמזרחי שירותי אבטחה בע"מ - חברות שירותים המספקות את שירותי המיחשוב, השמירה והאבטחה לבנק:

2008					
בבנק	סניפים בחו"ל	סך הכל הבנק	חברות מאוחדות בארץ	חברות מאוחדות בחו"ל	סך הכל הקבוצה
3,977	62	4,039	(1)927	25	(1)4,991
מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה ליום 31 בדצמבר 2008					
3,999	63	4,062	(2)539	26	(2)4,627
מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה לפי ממוצע חודשי					
2007					
בבנק	סניפים בחו"ל	סך הכל הבנק	חברות מאוחדות בארץ	חברות מאוחדות בחו"ל	סך הכל הקבוצה
3,956	64	4,023	177	27	4,227
מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה ליום 31 בדצמבר 2007					
3,777	64	3,841	173	23	4,037
מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה לפי ממוצע חודשי					

(1) כולל 710 עובדי בנק יהב.
 (2) כולל 339 עובדי בנק יהב.

להלן התפלגות מספר המשרות בקבוצה על פי מגזרי הפעילות⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר		
2007	2008	מגזר פעילות
2,298	2,987	משקי בית ⁽²⁾
33	126	בנקאות פרטית
791	784	עסקים קטנים
250	270	בנקאות מסחרית
405	491	בנקאות עסקית
299	333	ניהול פיננסי
151	-	פעילות בינלאומית ⁽³⁾
4,227	4,991	סך הכל

(1) כולל משרות עובדי מטה המועמסות באופן יחסי על המגזרים השונים.

(2) בשנת 2008 כולל 710 עובדי יהב.

(3) בשנת 2008 מוצגת הפעילות הבינלאומית במסגרת המגזרים השונים. המגזרים משקי בית, בנקאות פרטית, בנקאות עסקית וניהול פיננסי כוללים 1, 2, 62, 50 ו-4 משרות, בהתאמה, העוסקות בפעילות הבינלאומית.

ניהול המשאב האנושי

הנהלת הבנק רואה בכלל עובדי הבנק ומנהליו נדבך עיקרי בהגשמת יעדי הגידול בהיקפי הפעילות וברווחיות. ניהול המשאב האנושי בבנק מבוצע בשני מישורים: האחד, הטיפול בפרט, משלב האיתור, דרך הטיפול השוטף, ועד שלב הפרישה. השני, פיתוח משאבי אנוש והדרכה, במסגרת פיתוח המשאב האנושי בבנק על היבטיו השונים.

פיתוח משאבי אנוש והדרכה - הבנק משקיע בפיתוח ההון האנושי ובשיפור מתמיד של כישוריהם המקצועיים והאישיים של עובדיו

ומנהליו באמצעות בניית מסלולי קידום ופיתוח ומגוון תכניות הכשרה, המוצעות במסגרת מרכז ההדרכה של הבנק. מרכז ההדרכה אחראי לקיום תהליכים יעילים ואפקטיביים בעת כניסתם של עובדים, חדשים כוותיקים, לתפקיד חדש, להכשרתם המקצועית והניהולית בהתאם לצרכי המקצועות השונים ולרענון הידע באמצעות השתלמויות. בהתאם לצרכי ההדרכה הנגזרים מהפערים בין רמת הידע הנדרשת לעובד למילוי תפקידו לבין רמת הידע בפועל, מכין מרכז ההדרכה תכנית קורסים, המכסה את פערי הידע במקצועות הבנקאיים השונים, בכישורים הניהוליים ובהיכרות ולמידה של מערכות הבנק. דגש רב ניתן להכשרות ניהוליות כחלק מפיתוח אישי של מנהלים. במסגרת זו פותח בשנת 2008 מודל אינטגרטיבי לפיתוח מנהלים, ובשנת 2009 יחל יישומו. בנוסף, מעודד הבנק השלמה והרחבה של ההשכלה האקדמית אצל עובדיו, והרחבת אופקים באמצעות השתלמויות חיצוניות. הוצאות ההדרכה בשנת 2008 עמדו על כ- 8.1 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ- 9.2 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2007. במהלך השנה השתתפו כ- 2,800 מעובדי הבנק בכ- 11,400 ימי הדרכה (בשנת 2007 השתתפו כ- 3,400 עובדים בכ- 14,500 ימי הדרכה). במסגרת שיפור ויעול תהליכי הלמידה, הורחב בשנת 2008 השימוש בטכנולוגיות המאפשרות למידה מרחוק תוך חסכון במספר ימי ההדרכה. בתוך כך פותחו ושופרו 5 קורסים בנקאיים תוך שימוש בתמהיל שיטות (למידה מרוק). זאת, בנוסף לפיתוח לימודות שהופצו לכלל עובדי הבנק בנושאים שונים (גילוי נאות, LIVE, בנקאות ישירה, אבטחת מידע והלבנת הון).

יחסי עבודה קיבוציים

יחסי העבודה בבנק הינם קיבוציים (למעט קבוצה מצומצמת של עובדים בכירים כמפורט להלן) והם באים לידי ביטוי בארגוני עובדים המפורטים להלן:

- א. **ארגון עובדי בנק המזרחי המאוחד בע"מ** הוא ארגון ותיק, אשר מכוח הסכם בין-ארגוני שנעשה בינו לבין הסתדרות הפועל המזרחי הוא מורשה, על-ידי ההסתדרות האמורה, לפעול כארגון היציג של עובדי הבנק לצורך עשיית הסכמים קיבוציים ויצוג עובדי הבנק (להלן: "ארגון העובדים").
- ב. **ארגון המנהלים ומורשי החתימה בבנק המזרחי המאוחד בע"מ** הוקם על-ידי מנהלי הסניפים והמחלקות בשנת 2005 (להלן: "ארגון המנהלים"). הארגון הוכר על ידי הבנק ועל ידי ארגון עובדי הבנק כ"יחידת מיקוח" לצורך ניהול משא ומתן וחתימת הסכמים.
- ג. **ועד עובדי מחיש** - הארגון היציג המוסמך לחתום בשם עובדי מחיש על ההסכמים הקיבוציים החלים על עובדי החברה (למעט עובדי מחיש המועסקים בהסכמים אישיים).
- ד. **ועד עובדי בנק יהב** - הארגון היציג המוסמך לחתום בשם עובדי יהב על הסכמים קיבוציים החלים על עובדי יהב (למעט עובדי יהב המועסקים בהסכמים אישיים).

תנאי העבודה לעובדים המיוצגים על-ידי ארגון העובדים

כללי

תנאי העבודה מעוגנים בשורת הסכמים קיבוציים, המכונים כולם יחד "חוקת העבודה". חוקת העבודה מציבה את המסגרת הכללית של התקשרות העובדים עם הבנק, ומסדירה את תנאי העבודה הבסיסיים. בנוסף, נחתמים במסגרת החוקה הסכמי שכר, מעת לעת.

הסכמי שכר

בדצמבר 2003 נחתם הסכם שכר לשנים 2002-2004 ואשר תקופת תוקפו היתה עד יום 31 בדצמבר 2004. הסכם זה חל על כל עובדי הבנק למעט אלו מביניהם אשר ביום 31 בדצמבר 2004 היו עובדי בנק טפחות לשעבר, אשר מוזג עם ולתוך הבנק ביום 1 בינואר 2005.

ביום 18 בינואר 2006 נחתם הסכם שכר לתקופה מיום 1 באפריל 2004 ועד יום 31 במרץ 2005 למי שהיו ביום 31 בדצמבר 2004 עובדי בנק טפחות והפכו להיות עובדי הבנק.

ביום 21 בדצמבר 2005 וביום 23 בינואר 2006 נחתמו הסכמים בעניין המרת שכרם של מי שהיו המנהלים והעובדים בטפחות, בהתאמה, לשיטת השכר במזרחי והחלת חוקת העבודה על אותם עובדים (להלן: "הסכמי המרת השכר").

לשנים 2005-2008 לא נחתם עדיין הסכם שכר (למעט עם מי שהיו עובדי טפחות, ואשר לגביהם נחתם הסכם שכר לתקופה עד יום 31 במרץ 2005). הבנק עורך, במידת הצורך, הפרשות מתאימות בגין הסכמי השכר הנ"ל.

אופן עדכון שכר

עדכון שכרם של רוב עובדי הבנק (למעט מספר מצומצם של עובדים המועסקים על פי תנאי חוזים אישיים שנחתמו בינם לבין הבנק; ראה בפרק הסכמי עבודה אישיים להלן) נעשה, בנוסף על עדכוני תוספות היוקר במשק, בהתבסס על שלושה רכיבים עיקריים של עדכון:

- א. רכיבים המתעדכנים באופן קבוע בשיעורים ובאופן שנקבעים מעת לעת, במשא ומתן על הסכמי העבודה. הרכיב העיקרי בין אלה הוא שכר היסוד, וכן מתעדכנות במסגרת זו תוספות אחרות הנגזרות משכר היסוד, שהעיקרית בהן היא תוספת ותק, המתעדכנת בתחילת כל שנה בשיעור הולך ועולה ככל שהותק של העובד גבוה יותר, ומגיעה עד 4% לשנה (משכר היסוד) לעובד בעל ותק בבנק של למעלה מ-26 שנות עבודה.
- ב. רכיבים המתעדכנים על בסיס שינויים במדד המחירים לצרכן.
- ג. רכיבים אשר צמודים לשינויים בתעריפים חיצוניים.

כל הרכיבים המנויים לעיל חלים באופן אחיד על כלל העובדים שתנאי העסקתם כפופים לחוקת העבודה ולהסכמי השכר הנחתמים בין הבנק לבין ארגוני העובדים. עדכונו של חלק מהשכר על בסיס קריטריונים שאינם צמודי מדד, וכן מתן תוספת ותק אוטומטית כאמור לעיל, יוצרים מצב בו שיעור עליית השכר הריאלית בבנק הינו גבוה יותר ככל ששיעור האינפלציה יורד. במציאות של אינפלציה חד ספרתית נמוכה ואף שלילית, גורמים אלה מביאים לעלייה בשכר הריאלי, וזאת אף בהעדר עדכון להסכם השכר.

תשלומים מיוחדים

בנוסף לרכיבי שכר שוטפים, משלם הבנק לעובדיו, בהתאם לקבוע בחוקת העבודה, מענק חד פעמי בהגיעם לשלוש עשרה ולשמונה עשרה שנות ותק. בדוחות הכספיים של הבנק נערכה הפרשה בגין חבויות אלה, על פי חישוב אקטוארי המבוסס על ניסיון העבר וההסתברות כי בתאריך הקובע יהיה עדיין העובד מועסק בבנק. בבנק נהוגים גם כלי תגמול אינדיבידואליים, באמצעותם מיושם התגמול האישי של כל עובד ועובד. כלי תגמול אלה הינם סלקטיביים, ומבוססים על הערכות ספציפיות של המנהלים הישירים של עובדי הבנק במגזרים השונים בדבר תפקודו של כל עובד. הקידום האישי נעשה בעיקר בקידום בדרגות, ביחס אליו מתקבלות החלטות בהנהלת הבנק מדי שנה, וכן ברכיב הבונוס (מענק). החלטות הנוגעות להיקף הקידום האישי והבונוס אינן נגזרות מהוראות הסכמי העבודה, אלא מושפעות מהערכה אינדיבידואלית של ביצועי העובד וממצב הבנק ורווחיותו בתקופה הרלוונטית.

הסדרי פנסיה וגמל

- א. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין מי שהיו עובדי בנק מזרחי ערב המיזוג עם טפחות מכוסות על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים, לקופות פנסיה, גמל ופיצויים. הפקדות אלה, וכן סכומים עתיים וסכום חד פעמי שהופקד בעבר, משחררים את הבנק מהחבות לשלם פיצויי פיטורים על פי החוק לאותם עובדים. לפרטים נוספים, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.
- ב. בהתאם להסכם העבודה שנחתם בין הבנק ועובדיו ביום 30 בדצמבר 1993, העמיד הבנק לרשות העובדים הלוואות לתקופות ארוכות, למימון רכישה רטרואקטיבית של זכויות פנסיה מקרנות פנסיה מסוימות, איתן התקשר הבנק בקשר לכך. בהסכמי הלוואה נקבע, כי סכומי הלוואה צמודים למדד המחירים לצרכן בתוספת ריבית ריאלית בשיעור שנקבע. כן נקבע, כי אם יתברר במועד הפרעון של כל הלוואה מהלוואות האמורות, כי הפרשי ההצמדה והריבית בגין הלוואות עולים על שיעור התשואה בתקופת הלוואה בקופת גמל מסוימת שעל זכותה הוסכם, לא יחויב העובד בסכום העולה על סכום הלוואה המשוערך לפי תשואה זו. הבנק עורך, במידת הצורך, הפרשות מתאימות בין הפרשים בגין הריבית על הלוואה האמורה לבין תשואת קופת הגמל, ובגין השלכות מס, באם תהינה, על הפחתת הלוואות. יתרת הלוואות שניתנו לעובדים במסגרת זו עמדה ביום 31 בדצמבר 2008 על סך של כ-36 מיליוני שקלים חדשים.

ג. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין מי שהיו עובדי בנק טפחות ערב המיזוג עם טפחות מכוסות על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים, לקופות פנסיה, גמל ופיצויים והפקדות חד פעמיות. הפקדות אלו משחררות את הבנק מהתחייבויותיו לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין התקופה שמיום 1 בפברואר 2006, לגבי מי שהיו עובדי טפחות ערב המיזוג, ואשר נכללו בהסכם המרת השכר לעובדים. בגין חבותו עד ליום 1 בפברואר 2006, השלים הבנק את הסכומים הנדרשים לכיסוי החבות באמצעות הפקדה לקופות פנסיה ולקופות גמל. לפרטים נוספים, בין היתר בעניין התחייבויות מיוחדות בגין פרישת עובדים בבנק או בבנק טפחות לשעבר, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

הסכם קיבוצי מיוחד

ביום 11 באפריל 2006 חתמו ארגון העובדים והבנק על הסכם לסיום סכסוך עבודה שהוכרז על רקע המיזוג עם בנק טפחות (להלן: "הסכם קיבוצי מיוחד"). הוראות ההסכם הקיבוצי המיוחד יהיו בתוקף עד ליום 31 לדצמבר 2010 (להלן: "תקופת ההסכם הקיבוצי המיוחד"). בין היתר נקבע, כי בתקופת ההסכם הקיבוצי המיוחד ייושבו כל המחלוקות על ידי מנגנונים שנקבעו, ואשר תכליתם למנוע את השבתת הפעילות בבנק ואת הפנייה לערכאות, למעט במקרים חריגים אשר נקבעו בהסכם (כגון במקרה של השבתת המשק כולו). לפיכך, לאורך תקופת ההסכם הקיבוצי ישמר "שקט תעשייתי", באשר הארגון התחייב, שלא ישבית את הפעילות בבנק. עקב החתימה על ההסכם משכו הצדדים בהסכמה את ההליכים המשפטיים שהיו תלויים ועומדים ביניהם. בהסכם הקיבוצי המיוחד נקבע מנגנון לשילוב עובדי הבנק לתפקידיהם החדשים במסגרת המיזוג, והבנק התחייב כי לאורך תקופת ההסכם הקיבוצי המיוחד לא ינקטו הליכים של פיטורים כנגד העובדים הקבועים של הבנק בשל צרכים כלכליים. עם זאת, הבנק יוכל לפטר עובדים קבועים בשל צרכים רגולטורים או בשל בעיות משמעת ("פיטורים אינדיווידואליים"). כמו כן, הסכימו הצדדים כי במהלך תקופת ההסכם הקיבוצי המיוחד יוכל הבנק לפטר עד 50 עובדים קבועים בגין אי התאמה, בהתאם למפורט בהסכם הקיבוצי המיוחד. בנוסף, הסכימו הצדדים על תוכנית פרישה מרצון של עד 200 עובדים במהלך תקופת ההסכם הקיבוצי, והכל כמפורט בהסכם הקיבוצי המיוחד.

בגין עלות התכנית לפרישה מרצון, נרשמה בשנת 2006 הפרשה המתבססת על הערכות ההנהלה, בסכום של כ-208 מיליוני שקלים חדשים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2008 סיימו את עבודתם בבנק 235 עובדים שחתמו על הסכמי פרישה אישיים בהתאם לתכנית הפרישה. עובדים נוספים שחתמו על הסכמי פרישה צפויים לסיים את עבודתם במהלך שנת 2009 ואילך.

כמו כן נקבע בהסכם, כי בניגוד למצב ששרר לפני ההסכם, יוכלו עובדי הבנק לבחור אם להשתייך לארגון העובדים או לא (יובהר כי ההסכמים הקיבוציים אשר הבנק חותם עם ארגון העובדים חלים גם על אותם עובדים שאינם חברים בארגון). עוד הוגדלה בהסכם הקיבוצי מכסת העובדים אשר יועסקו בהסכם אישי.

בנוסף, במסגרת ההסכם הקיבוצי המיוחד, הסכימו הצדדים על הקמת יחידת מיקוח למנהלים, כהגדרתם בהסכם, לצד יחידת המיקוח של כלל עובדי הבנק (להסכם בין ארגון המנהלים לבין הבנק ראה להלן).

תנאי העבודה לעובדים המיוצגים על-ידי ארגון המנהלים ומורשי החתימה

כללי - הסכמי שכר

א. ביום 10 באפריל 2006, חתמו ארגון המנהלים והבנק על הסכם קיבוצי מיוחד, בו אישרו הבנק וארגון המנהלים את האמנה (אשר ביחד עם ההסכם, כמו גם הסכמים קודמים בין הצדדים, יקראו להלן: "חוקת המנהלים"), בה הכיר הבנק בארגון המנהלים כיחידת מיקוח ובמסגרתה נקבעו עקרונות לפיהם יפעל הבנק לקידום דרג מנהלי הבנק. במסגרת חוקת המנהלים נקבעו, בין היתר, מנגנוני יישוב סכסוכים באמצעות ברורות, הגבלה בדבר כמות המנהלים אשר יועסקו בהתאם לחוזה אישי ואופן מימון ארגון המנהלים (הבנק התחייב להעביר סכום שנתי כולל של 250 אלף שקלים חדשים או 30% מהסכום שישולם לוועד העובדים, לפי הגבוה מבין סכומים אלה). הבנק התחייב, כי הסכמי השכר ותנאי העבודה של חברי ארגון המנהלים יקבעו במשא ומתן עם הארגון (אם כי נשאר הזכות לארגון, כל עוד לא נחתם הסכם שכר בין הבנק לבינו, לאמץ הסכם שכר שנעשה עם ארגון העובדים, במקום לנהל משא ומתן עם הבנק או להמשיכו).

- כמו כן קבעו הצדדים, כי חוקת המנהלים תהיה בתוקף עד יום 19 בספטמבר 2008, וכי אם לא יבטל אותה הארגון עד חודש ימים קודם לכן, יוארך תוקף החוקה עד יום 19 לספטמבר 2011 ומאז ואילך לתקופה של שנתיים מדי פעם, זולת אם הודיע אחד הצדדים בכתב על ביטולה, הכל בהתאם למנגנון המפורט בחוקת המנהלים. בדבר הארכת תוקף חוקת המנהלים עד יום 31 בדצמבר 2015, ראה סעיף ה' להלן.
- ב. מכוח האמנה וההסכם הקיבוצי לאישור האמנה שנחתמו בין הבנק לבין ארגון המנהלים (ראה להלן) חלים על המנהלים ההסכמים הקיבוציים שנחתמו בין הבנק לארגון העובדים, עד יום 19 בספטמבר 2005, וכן כל ההסכמים אשר נחתמו ויחתמו בין הבנק לבין ארגון המנהלים מיום 19 בספטמבר 2005 ואילך.
- ג. בחודש דצמבר 2005, נחתם בין הבנק לבין ארגון המנהלים הסכם בעניין המרת שכר של מי שהיו מנהלים בבנק טפחות והפכו מנהלים בבנק, לשיטת השכר הנוהגת במזרחי, תוך שמירה על ערך תנאיהם.
- ד. ביום 22 במרץ 2007 חתמו ארגון המנהלים והבנק על הסכם שכר לשנים 2005-2007 בו הסכימו הצדדים על אופן העלאת שכר המנהלים בצורה שנתית, תשלום תוספת הותק, גובה דמי הניהול ועל מתן מענק חד-פעמי לכל מנהל. כמו כן נקבע, כי חוקת העבודה למנהלים תהיה בתוקף עד ליום 19 בספטמבר 2011, וכי כל עוד חוקת העבודה בתוקף, לא יפוטרו בפיטורים כלכליים אף מנהל מבין מנהלי הבנק הקבועים (כמשמעו בחוקת העבודה למנהלים), למעט במקרה של פיטורים אינדיווידואליים (מסיבות של עבירות משמעת ו/או אי התאמה), אך לא יותר מ-8 מנהלים בגין אי התאמה, או פיטורים אשר ינבעו משינויים רגולטורים, אשר לא היו ידועים לצדדים בעת חתימת ההסכם. בתום תקופת תוקפה של חוקת העבודה תסתיים ההתחייבות לאי-פיטורים כלכליים כאמור לעיל.
- בנוסף, נקבע כי הבנק ינהיג תוכנית פרישה מרצון למנהלים. בכל אחת משנות ההסכם תכריז ההנהלה על התקופה בה תתאפשר פרישה מרצון, בהתאם למסגרת הכוללת שנקבעה בתוכנית הפרישה לעובדים.
- ה. ביום 19 באוגוסט 2008 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם ארגון המנהלים המאפשר למנהלים לבחור לקבל תוספת וותק במתכונת חדשה, המתעדכנת על פי מדדי הצלחה בעבודה והתשואה על ההון של הבנק. כמו כן, הוארך במסגרת ההסכם תוקף חוקת העבודה למנהלים עד יום 31 בדצמבר 2015, תוך התחייבות הארגון לשקט תעשייתי מלא עד מועד זה, למעט במקרה של מיזוג פעילותו של הבנק בתוך בנק אחר במהלך תקופת ההסכם.
- ו. ביום 5 במרץ 2009 נחתם הסכם שכר עם ארגון המנהלים לשנים 2008-2010. ההסכם כולל, בעיקרו, הרחבה הדרגתית המתפרסת עד יולי 2014 של הבסיס להפרשות לקרן השתלמות, וכן פריסה של תשלומים שנתיים מסויימים לתשלומים חודשיים.

הסדרי פנסיה וגמל

- א. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין המנהלים שהיו עובדי בנק המזרחי ערב המיזוג מכוסות על-ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים לקופות פנסיה, גמל ופיצויים וחל כל האמור לגבי ארגון העובדים לעיל.
- ב. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין המנהלים שהיו עובדי בנק טפחות ערב מיזוג טפחות מכוסות על-ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים לקופות פנסיה, גמל, פיצויים והפקדות חד פעמיות. הפקדות אלו משחררות את הבנק מהתחייבויותיו לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין התקופה שמיום 1 בינואר 2006, לגבי מי שהיו מנהלים באותו יום. בגין חבותו עד ליום 1 בינואר 2006, השלים הבנק את הסכומים הנדרשים לכיסוי החבות הנ"ל באמצעות הפקדה לקופות פנסיה ולקופות גמל.

תנאי עבודה לעובדי מחיש

תנאי ההעסקה של עובדי חברת מחיש מוסדרים בחוקת העבודה שנחתמה בשנת 1989 ובשורה של הסכמים שנחתמו בין ועד עובדי מחיש לחברה במהלך השנים, אשר עיקריהם מובאים להלן:

- א. עידכון שכרם של עובדי מחיש נקבע על פי מודל הצמדה לתוספות השכר ולשינויים בהפרשות שניתנים לעובדי הבנק (חברת האם). במידה שלגבי שנה מסוימת לא נחתם הסכם שכר בבנק, עד לסוף חודש מרץ של השנה העוקבת, יזכו עובדי מחיש למקדמה אשר תחושב על פי מנגנון עליו הוסכם אשר יהיה נתון לביקורת של מומחים חיצוניים. יתרת התוספת תחושב גם היא על פי מנגנון מוסכם בסמוך לאחר החתימה על הסכם השכר בבנק. כמו כן נקבע, כי אם במסגרת הסכם השכר בבנק תיכלל תוספת חדשה ו/או רכיב שכר חדש, שלא נכללו במודל ההצמדה האמור לעיל, יתקיים משא ומתן עם נציגות העובדים באשר לתוספת שתינתן לעובדי מחיש.
- ב. חוקת העבודה קובעת מכסה מקסימלית לעובדים קבלניים במסגרת התקשרות מחיש עם ספקים חיצוניים המעמידים עובדים לרשות מחיש תחת ניהולה המקצועי של מחיש. בהקשר זה יצוין, כי בעבר התגלעו חילוקי דעות בין הנהלת החברה לוועד העובדים, בעניין מכסת העובדים הקבלניים וביצוע פרויקטים בשיטה של מיקור חוץ, וביום 29 לדצמבר 2003, הוכרז סכסוך עבודה בחברה. ביום 31 במרץ 2004 חתמו הצדדים על הסכם לסיום סכסוך העבודה, בו נקבעו תנאים מסויימים ביחס להתקשרות החברה עם ספקים חיצוניים ובחוזי מיקור חוץ. עם זאת, הצדדים הסכימו כי ההסכם האמור אינו ממצה את המחלוקות בעניין מיקור חוץ וכי כל צד שומר לעצמו את מלוא הזכויות והטענות בנושא זה.
- ג. בדומה לעובדי הבנק מכוסות התחייבויות מחיש, לתשלום פנסיה ופיצויי פיטורים לעובדיה, למעט קבוצה מצומצמת של עובדים לגביהם נערכה הפרשה, על-ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים לקופות פנסיה, גמל ופיצויים בהתאם למפורט בהסכם הקיבוצי החל על עובדים אלו.
- ד. ביום 11 בינואר 2007 נחתם בין הנהלת מחיש לבין ועד העובדים הסכם קיבוצי הכולל תכנית לפרישה מרצון. התכנית קובעת פרישה במסלול פנסיה מוקדמת לעובדים אשר במועד הפרישה ימלאו להם 55 שנה והם מבוטחים בביטוח מנהלים או בקרן פנסיה צוברת, או מסלול פיצויים מוגדלים לעובדים אחרים. ההחלטה הסופית על אישור או דחייה של בקשה לפרישה מרצון היא בידי המנהל הכללי של מחיש.
- בגין עלות התכנית לפרישה מרצון, נרשמה בשנת 2006 הפרשה המתבססת על הערכות ההנהלה, בסכום של כ-25 מיליוני שקלים חדשים.
- נכון ליום 31 בדצמבר 2008 חתמו 19 עובדים על הסכמי פרישה, מתוכם סיימו את עבודתם 18 עובדים עד ליום 31 בדצמבר 2008.
- ה. ביום 8 במרץ 2007, חתמו ארגון העובדים, ארגון המנהלים, ועד עובדי מחיש והבנק על הסכם קיבוצי מיוחד, בו נקבעו התנאים לשילוב עובדי המחשב של טפחות (למעט קבוצה מצומצמת של עובדים) במחיש. במסגרת ההסכם נקבע אופן המרת תנאיהם של עובדי המחשב של טפחות לשעבר והתאמתם לתנאים הנהוגים במחיש. בהתאם להסכם, ההסכמים הקיבוציים החלים על עובדי מחיש, לרבות הסכם התשתית במחיש משנת 1989, וכן כל הסכם קיבוצי חדש שייחתם, יחולו על עובדי טפחות שנקלטו.

אופציות

ביום 27 בפברואר 2005 החליט דירקטוריון הבנק על אימוץ תוכנית אופציות לעובדים ונושאי משרה של הבנק וחברות הבנות של הבנק, על פיה יוקצו 12,000,000 כתבי אופציה הניתנים למימוש ל-12,000,000 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת של הבנק. הקצאת האופציות בוצעה על בסיס דיפרנציאלי, בהתאם ל"דרגת איכות" שעל פיה הוערך כל מנהל. ביום 2 במרץ 2009 הוארכה בשנתיים תקופת המימוש של האופציות. לפרטים נוספים, ראה באור 16א.2. לדוחות הכספיים.

ביום 19 במאי 2008 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק ולאחר קבלת המלצתן של ועדות התגמול וההנהלה של דירקטוריון הבנק לעניין העקרונות של תכנית האופציות, לאשר תכנית אופציות, ("התכנית" או "תכנית האופציות") לנושאי משרה בבנק, למנהלי סניפים, מחלקות ושלוחות וכן לעובדים אחרים בבנק ובחברות בת של הבנק. ביום 24 בנובמבר 2008 החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, להאריך את תקופת המימוש של כל כתבי האופציה, שהוקצו על פי התכנית והמתאר ואשר יוקצו על פיהן בעתיד, בעשרים וארבעה חודשים.

במסגרת נימוקי המנהל הכללי של הבנק לאישור התכנית, כפי שאומצו על ידי ועדות התגמול וההנהלה, ועדת הביקורת והדירקטוריון, צוין, בין היתר, כי תכנית האופציות מהווה נדבך חשוב ומרכזי, במטרה לתמרץ את העובדים להשגת היעד של הבנק על פי תכנית החומש האסטרטגית לשנים 2008 עד 2012 (לפרטים, ראה פרק האסטרטגיה העסקית). עוד צוין, כי נוסחת הזכאות למימוש, כמפורט בתכנית האופציות, מעניקה תמריץ ראוי לעובדים להמשיך ולכהן בבנק בשנים הבאות ויוצרת קשר ישיר בין שיעורי התשואה השנתיים של הבנק בשנים 2008 עד 2012, לבין ההטבות שהניצעים יהיו זכאים להן על פי תנאי תכנית האופציות. ביום 8 ביוני 2008 פורסם דוח מתאר לעובדים, וביום 8 ביולי 2008 הוקצו כ-28.6 מיליון כתיבי אופציות בהתאם לתכנית האופציות. לאור העדכון של התכנית האסטרטגית, כמפורט לעיל, ולאור הערכת ההנהלה לפיה שיעור זכאותו של כל ניצע למימוש כתיבי האופציה שהוענקו לו על פי תכנית האופציות, יהיה נמוך מכפי שהעריכה הנהלת הבנק במועד אישורה של תכנית האופציות, החליט הדירקטוריון כי מן הראוי לשנות את תקופת המימוש של כתיבי האופציה, על ידי הארכתן בשל השינויים הצפויים במיתווה העסקי של הבנק. זאת, בין היתר, על מנת לצמצם את הפגיעה הצפויה בשל הנסיבות שהובילו לעדכון התכנית האסטרטגית, והכל במטרה לשמר את התמריץ לעובדים, ובכללם, לנושאי המשרה בבנק, שהיה גלום בתכנית האופציות, במועד אישורה. ביום 24 בנובמבר 2008 הוארכה בשנתיים תקופת המימוש של האופציות. לפרטים נוספים, בין היתר באשר לערך ההטבה התיאורטי של כתיבי האופציה, ראה ביאור 16. א. 2.

הסכמי עבודה אישיים

בהסכמי עבודה אשר נחתמו בבנק בשנים 1995, 1998, 2003 ו-2006 נקבע כי הבנק יהיה רשאי להתקשר בחוזי עבודה אישיים עם עובדים בכירים כמפורט בהסכמים, וכן מספר חוזי עבודה אישיים עם בעלי תפקידים. חלק מן העובדים הבכירים, המועסקים על פי חוזים אישיים, זכאים, במקרה בו תופסק עבודתם על ידי הבנק, למענקי פרישה המבוססים על תקופת עבודתם בבנק, זאת בנוסף לסכומים ולזכויות האחרות שנצברו לזכותם בקופות השונות. בגין סכומי מענקי הפרישה שנצברו עד לתאריך המאזן, נערכו הפרשות מלאות בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים, ראה באור 16 ה. ז. לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר תנאי העסקתו של המנהל הכללי של הבנק - ראה באור 16. ד. לדוחות הכספיים.

עובדי בנק אדנים

במהלך שנת 2008 המשיכו יחסי העבודה בבנק אדנים להיות מושתתים על מערכת נהלים המסכמים את זכויות וחובות עובדי אדנים כפי שאושרו על ידי דירקטוריון אדנים, כאשר מערכת השכר והתגמולים מבוססת על תפקיד העובד, תפקודו ותרומו לפעילות אדנים. עם עובדים שהחלו עבודתם החל משנת 2007 נחתמו הסכמי עבודה אישיים. לאור ובהמשך לאישור דירקטוריון מזרחי-טפחות ודירקטוריון בנק אדנים למזג את אדנים לתוך מזרחי-טפחות, בנק אדנים סיים את העסקת עובדיו באופן שחדלו בינם לבין אדנים יחסי עובד-מעביד בסוף שנת 2008. החל מיום 1 בינואר 2009 עברו מרבית עובדי אדנים לעבוד במזרחי-טפחות, והתקשרו בהסכמי העסקה עם הבנק, אשר במסגרתם נטל על עצמו הבנק את התחייבויות אדנים בכל הקשור ליחסי עובד-מעביד. זאת, למעט מספר עובדים שהעסקתם הופסקה. ממועד זה, ועד ליום המיזוג, הושאלו עובדי אדנים לשעבר לבנק אדנים, בתמורה לעלות העסקתם. כאמור לעיל, ביום 23 בפברואר 2009 נתמלאו התנאים המתלים למיזוג, וממועד זה ואילך חדל בנק אדנים להתקיים כחברה נפרדת, ונכסיו והתחייבויותיו מוזגו לתוך הבנק. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים ממלאים עובדי אדנים לשעבר תפקידים זהים או דומים לאלה שמילאו ערב ההחלטה על המיזוג. רובם המכריע של עובדי הסינוף של אדנים צפויים להמשיך למלא תפקיד זהה במסגרת מזרחי-טפחות, וחלק הארי של עובדי המטה של אדנים נקלטו בתפקידים דומים או מקבילים בבנק. עובדי אדנים לשעבר אשר לא יקלטו בבנק, או לחלופין יבחרו שלא להמשיך בעבודתם בבנק במהלך שנת 2009, יזכו לתנאי פרישה משופרים, זהים לאלה מהם נהנו עובדי טפחות שפרשו על רקע המיזוג עם בנק המזרחי, למרות שעובדי בנק אדנים אינם מאורגנים בהסכם קיבוצי. לפרטים ראה באור 6 ה. 1. ד).

עובדי בנק יהב

כללי - הסכמי עבודה

תנאי העבודה של עובדי יהב מעוגנים בהסכמים קיבוציים. הסכם קיבוצי מיוחד נחתם בחודש מרץ 2004. בחודש דצמבר 2007 נחתם הסכם בין הנהלת יהב לבין ארגון העובדים, שתכליתו להגדיר את מערך התגמול בבנק לשנים 2008-2012. על פי ההסכם, העובדים זכאים למענק שנתי ולדירוג בשיעורים משתנים המבוססים על שיעור תשואת הרווח הנקי להון הבנק. הסכם זה שם דגש על חלק משתנה בתגמול, התלוי בביצועי הבנק, המבטא את החשיבות שהנהלת הבנק והעובדים מייחסים לחיזוק הקשר שבין ביצועי העובד והתגמול. ביום 14 ביולי 2008 נחתם הסכם בין הנהלת יהב לבין ועד העובדים שעניינו שמירה על עצמאות הבנק. תוקף ההסכם לחמש שנים, ונקבע בו כי ההסכם הקיבוצי וההסדרים הקיבוציים הקיימים ביהב יוארכו גם הם בחמש שנים.

פיצויי פיטורין ופנסיה

התחייבות יהב לשלם פיצויי פרישה או פיטורין מכוסה בעיקר באמצעות הפקדות שוטפות על בסיס השכר לפנסיה על שם העובדים בקופות גמל מוכרות. הבנק נוהג להשלים לעובדים הזכאים לפיצויים את הפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות האמורות. למנהלים בכירים התחייב הבנק לשחרר עם פרישתם את מרכיב הפיצויים שנצבר בקופת הפנסיה, נוסף על משכורתם האחרונה, המוכפלת במספר שנות העבודה. כמו כן, התחייב יהב לשלם שכר למנהלים בכירים במשך תקופת הסתגלות במקרה בו תובא עבודתם לידי סיום על ידי הבנק. נכללו הפרשות מתאימות בספרים.

פדיון ימי מחלה שלא נוצלו

עובדים הפורשים לפנסיה זכאים לפי הסכם העבודה לפדיון חלקי של ימי מחלה שלא נוצלו. בנק יהב כלל בספריו הפרשה מתאימה שחושבה על סמך הערכה אקטוארית.

מענק יובל

עובדי יהב זכאים עם הגיעם ל-25 שנות עבודה בבנק, למענק יובל, וגמלאי הבנק זכאים לשי לחג. בנק יהב יצר הפרשה למענק יובל ולשי לחג לגמלאים על סמך הערכה אקטוארית.

המבנה הארגוני של הבנק

המבנה הארגוני של הבנק נועד לתמוך בהשגתם של יעדי הבנק ובהגשמת תכניתו העסקית. המבנה מושתת על חטיבות, מערכים ויחידות נוספות הכפופות למנהל הכללי, כמפורט להלן:

החטיבה הקמעונאית - בחטיבה זו מרוכזת מרבית הפעילות הבנקאית של לקוחות פרטיים ושל לקוחות עסקיים קטנים. בפעילות החטיבה נכללים: תחום הקמעונאות, האחראי בעיקר לפעילות מגזר משקי הבית ומגזר העסקים הקטנים, תחום המשכנתאות, האחראי לפעילות המשכנתאות, ותחום הבנקאות הישירה, האחראי לצינוורות ההפצה באמצעות האפיקים השונים של הבנקאות הישירה. כמו כן, נכלל בפעילות החטיבה תחום הבנקאות הפרטית ללקוחות נבחרים, שבתחילת שנת 2009 הועבר לאחריות החטיבה הפיננסית. סניפי הבנק ומרכזי העסקים פועלים במסגרת החטיבה באמצעות שישה מרחבים גיאוגרפיים, ובנוסף, מרחב בנקאות ישירה, הכולל בין היתר את המוקדים הטלפוניים, ומרחב LIVE, הפועל באמצעות בנקאים אישיים במגוון ערוצי תקשורת (אינטרנט, טלפון, SMS, פקס, ווידאו צ'ט).

החטיבה לבנקאות עסקית - בחטיבה זו מרוכזות מרבית הפעולות הבנקאיות של תאגידיים גדולים ושל לקוחות עסקיים. בחטיבה סקטור תאגידיים, האחראי בעיקר לפעילות מגזר הבנקאות העסקית, וסקטור עסקים, האחראי בעיקר לפעילות מגזר הבנקאות המסחרית, ומפעיל שישה מוקדים עסקיים הפרושים גיאוגרפית. בנוסף, הוקם בשנת 2008 מוקד עסקי ללקוחות מתחום ההתיישבות. במסגרת החטיבה נכללות יחידות נוספות, המספקות שירותים ייחודיים לטיפול בלקוחות מתחומים ספציפיים: סקטור בנייה ונדל"ן, סקטור מימון וסחר בינלאומי ומרכז עסקים יהלומים. כמו כן, פועל במסגרת החטיבה סקטור לקוחות מיוחדים, המטפל בגביית חובות בעייתיים.

החטיבה הפיננסית - במסגרת החטיבה פועלים סקטור ניהול פיננסי, האחראי לניהולם של הנכסים הפיננסיים ושל התחייבויותיו של הבנק, סקטור מסחר בשוקי הכספים וההון, במסגרתו מופעל חדר עסקאות מאוחד, הפועל בכל השווקים הפיננסיים, במסחר במטבעות, בריביות ובניירות ערך ישראלים וזרים, וכן סקטור תפעול מידע ושרות לקוחות, התומך בכלל הפעילויות בשווקים הפיננסיים, ומספק שירותי "חדר אחורי" (Back Office). כן אחראית החטיבה על הפעילות הבינלאומית של הקבוצה, והחל מתחילת שנת 2009 גם על תחום הבנקאות הפרטית. זאת, באמצעות סקטור בנקאות פרטית ופעילות בינלאומית, האחראי לפעילות בתחומים אלה, בין היתר באמצעות יחידות הבנקאות הפרטית בארץ, והשלוחות והחברות הבנות בחוץ לארץ.

החטיבה לניהול נכסי לקוחות וטכנולוגיה - החטיבה כוללת את סקטור קופות הגמל ואת היחידות המטפלות ביעוץ הפנסיוני ובייעוץ הפיננסי המוצעים ללקוחות. כמו כן, אחראית החטיבה לחברות הבנות הפועלות בשוק ההון, בין היתר: אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ ומזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ. החטיבה אחראית גם לתחום טכנולוגיות המידע, לרבות כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 357, באמצעות חברת מחיש שרותי מחשב בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק.

החטיבה לחשבות תכנון ותפעול - בחטיבה זו נכללים: בקרת כלל הסיכונים השונים של הבנק - באחריות האגף לבקרת סיכונים; אגף הנדסת תהליכים, האחראי בין היתר לתפעול הבנקאי העורפי, וכן אגף תכנון וכלכלה, שבאחריותו גם פיקוח ובקרה על חברות בנות. כמו כן, באחריות החטיבה: ביטוחי הבנק (בכלל זה: הביטוח הבנקאי וביטוח נושאי משרה ודירקטורים), הביטוח אגב משכנתא, המסלקה ואבטחת המידע בבנק, כנדרש על פי הוראת נוהל בנקאי תקין 357.

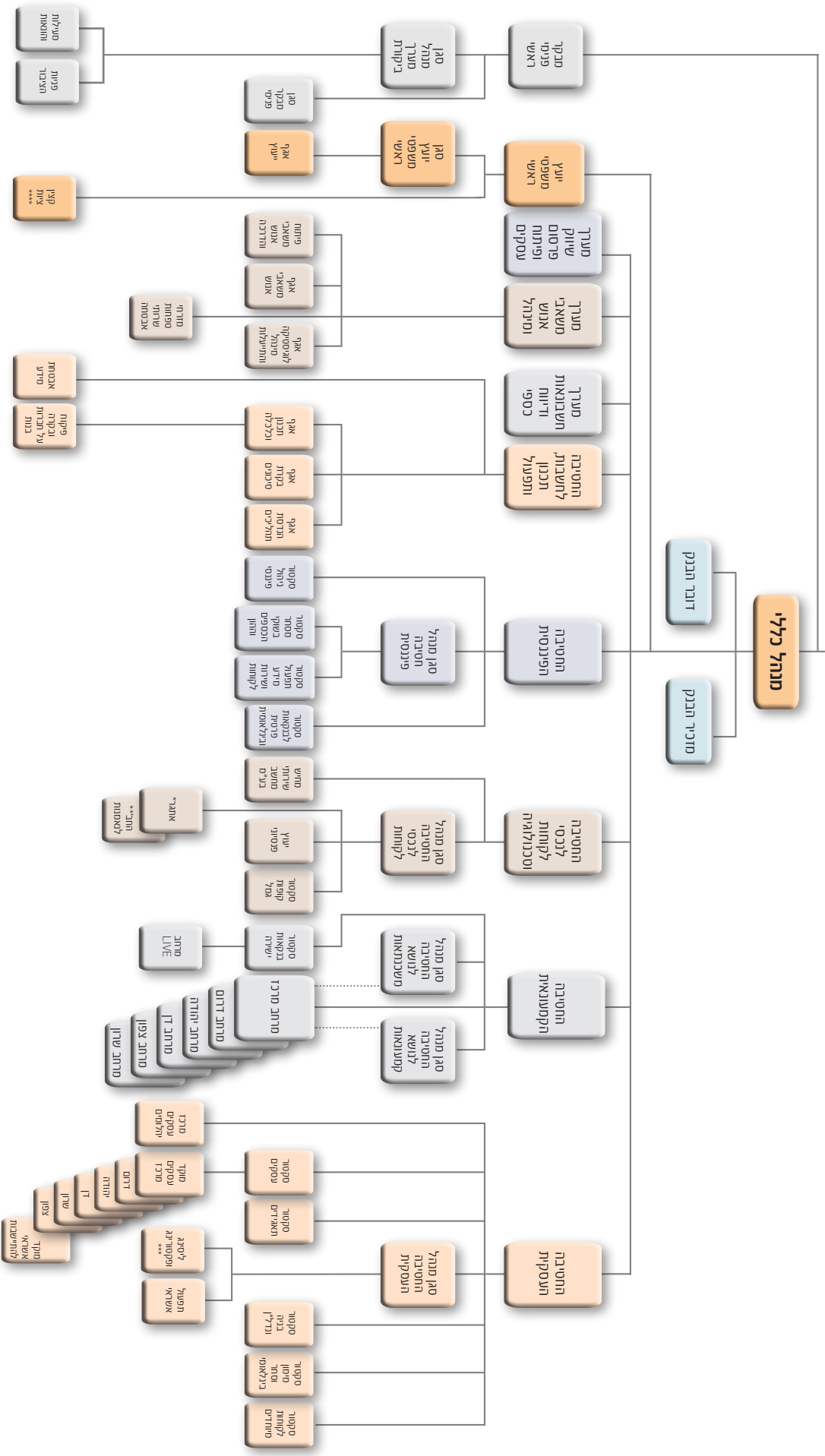
מערך משאבי אנוש ומינהל - במסגרת מערך זה נכללים ניהול משאבי האנוש, תחום ההדרכה, לוגיסטיקה מינהל והתייעלות (כולל נכסים ובינוי) ותחום הבטחון והאבטחה.

מערך שיווק, פרסום ופיתוח עסקים - במערך זה מרוכזות הפעילויות בנושא הפרסום, השיווק ופיתוח מוצרים פיננסיים ושרותים אחרים אותם משווק הבנק ללקוחות.

מערך חשבונאות ודיווח כספי - אחראי על הכנה ועריכה של הדוחות הכספיים של הבנק לציבור, על דיווחים לרשויות סטטוטוריות ולהנהלה, על תחום המיסוי, על יישום Sarbanes Oxley בבנק, על הספר הראשי, הנהלת החשבונות והגזברות.

המערך המשפטי - המערך המשפטי אחראי למתן שירותים משפטיים לכל יחידות הבנק, ליצירת התשתית המשפטית של פעילות הבנק, לניהול החשיפה לסיכונים משפטיים (לרבות קצין הציות אשר ממונה גם על נושא איסור הלבנת ההון), ולטיפול בתביעות נגד הבנק.

מערך הביקורת הפנימית - המערך אחראי לביצוע ביקורת פנימית על היחידות העסקיות והתפעוליות של הבנק. כמו כן, אחראי המערך על הטיפול בפניות ובתלונות הציבור בקשר עם פעילות הבנק.

* אתגר מברר לציחול תיקי השקעות נקבעת מודרתי ספחות בע"מ.

** מורתי ספחות מברר לזאמנות בע"מ.

*** מורתי ספחות לזינג מיסון והחברות בע"מ.

**** סמננה על איסור הלבנת הון.

דיני המס החלים על קבוצת הבנק

הבנק מסווג כ"מוסד כספי" לענין חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975, ובהתאם לחוק זה מחוייב במס שכר ורווח, בנוסף למס החברות המחוייב מכח פקודת מס הכנסה (נוסח חדש), תשכ"א-1961. לפרטים בדבר תיקון ל"חוק התיאומים בשל אינפלציה", ראה להלן בפרק זה.

מס חברות ומס רווח

השיעור הכולל של מס החברות ומס הרווח החל על הכנסות הבנק, צפוי לקטון בשנים הבאות כדלקמן:

שנה	סך הכל מס (מס חברות ומס רווח באחוזים)
2008	36.80%
2009	35.93%
2010 ואילך	35.06%

מס השכר מהווה 15.5% מהוצאות השכר שמשלם הבנק לרבות מסכומים המהווים הפרשות סוציאליות. מס השכר מהווה הוצאה לצורך חישוב מס החברות אך עד שנת 2007 לא היה מוכר כהוצאה בחישוב מס הרווח.

שומות מס

לבנק שומות מס סגורות עד וכולל שנת המס 2003. הבנק נתן הסכמתו לרשויות המס לאורכה בת ששה חדשים לדון בשומת הבנק לשנת 2004. לבנק טפחות לשעבר שומות מס סגורות או נחשבות לסגורות עד וכולל שנת המס 2004. לבנק אדנים שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2006.

הסדרים ואישורים מרשויות המס

הבנק ערך הסדרים וקיבל אישורים מרשויות המס בגין עסקאות מיזוג שביצעה הקבוצה כדלקמן:

- במסגרת מיזוג החברה להשקעות של בנק המזרחי בע"מ לתוך הבנק, הועברו נכסיה והתחייבויותיה של החברה להשקעות לבנק. הפסדים לצורכי מס והפסדים חשבונאיים צבורים שנוצרו בחברה ליום המיזוג יותרו לקיזוז בבנק על פי נוסחה שנקבעה באישור שלטונות המס ולאורך תקופה של 10 שנים, החל משנת 2004.
- במסגרת מיזוג בנק אדנים דווח בנק אדנים לרשויות המס על התמורה ממכירת הפעילות לבנק מזרחי טפחות. במכתב מיום 1 בפברואר 2009 עדכנו רשויות המס את הבנק, כי בבדיקות שערכו עד למועד המכתב לא מצאו מקום להתערב בדווח של הבנק. יציין, כי מיזוג בנק אדנים עם בנק מזרחי טפחות אינו מחייב את אישור רשויות המס. לפרטים נוספים, ראה באור 28 בדוחות הכספיים.

לבנק הסדרים עם שלטונות מס כדלקמן:

- הסדר שלוחות חו"ל – על פי הסדר זה חברות בנות מסוימות בבעלות מלאה של הבנק והפועלות בחוץ לארץ, משלמות מיסים בישראל על הכנסותיהן בהתאם לדוחותיהן הכספיים. מיסים המשולמים בחוץ לארץ ניתנים לקיזוז מהמס המתחייב בארץ וחלוקת דיבידנד לבנק פטורה ממס בישראל.
- הסדר יישום המלצות ועדת גבעולי ביחס לביטול הפרשות לחובות מסופקים – על פי הסדר זה, כאשר הבנק מבטל הפרשות לחובות מסופקים שערך בספריו בחמש השנים שקדמו לביטול, מחוייב הבנק במס כאילו לא בוצעו ההפרשות כלל ובתוספת 50% מהריבית הנקובה בפקודת מס הכנסה מיום ביצוע ההפרשה ועד יום הביטול.

פעילות חוץ לארץ

לבנק סניפים בלוס-אנג'לס, בלונדון ובקיימן. רווחים ו/או הפסדים של סניפים אלה נכללים ברווחים או בהפסדים עליהם מדווח הבנק לשלטונות המס בישראל.

מדינת ישראל חתומה על אמנות למניעת כפל מס עם ארצות הברית ועם אנגליה. בהתאם להוראות האמנה עם מדינות אלה, מיסים המשולמים במדינות אלה בגין פעילות הסניפים שם, ניתנים לקיזוז כנגד חבות המס של הבנק בישראל. תקרת הקיזוז של מיסי חוץ לארץ בישראל הינה בגובה חבות המס הנובעת בגין רווחי סניפים אלה במס בישראל.

הסניף בקיימן אינו חייב במס במקום רישומו.

לבנק חברה בת בהולנד, הפועלת כחברת החזקות, ומחזיקה בחברה שוויצרית המפעילה בנק בשוויץ. על חברות אלה חל הסדר שלוחות חוץ לארץ, כמפורט לעיל.

תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) ולחוק מס ערך מוסף

ביום 26 בפברואר 2008 התקבל חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20) (הגבלת תקופת התחולה), התשס"ח – 2008 (להלן: "התיקון"), לפיו תחולתו של חוק התיאומים בשל אינפלציה תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. במסגרת התיקון בוצעו גם שינויים בחוק מס ערך מוסף, המשפיעים על חישוב מס הרווח ומס השכר המשולמים על ידי מוסד כספי.

השפעת ביטול חוק התיאומים בשל אינפלציה מסתכמת בשנת 2008 בגידול של 67 מיליוני שקלים חדשים בהפרשה למיסים. התיקונים לחוק מס ערך מוסף, על בסיס הוצאות השכר בשנת 2008, צפויים להגדיל את הרווח הנקי של הבנק בהיקף של כ-6 מיליוני שקלים חדשים משנת 2009 ואילך.

לפרטים, ראה באור 28 ד. לדוחות הכספיים